

ORVOSKARI, HIRMONDÓ

TARTALOM

**Az Orvosnapok programja
Kitüntetések, elismerések
Arany- és gyémántdiplomások**

Kinevezések

Dékáni vezetői értekezletek

Tanévnyitó beszéd (Lénárd László)

Tanácsülés

Fogorvos-avatás (Szabó Gyula)

OEC-aktualitások

Új intézetek:

(Immunológiai és Reumatológiai Klinika,
Onkoterápiás Intézet, Gyógyszerhatástani
Intézet, Gyógyszertechnológiai Intézet)

TDK-konferencia (előzetes)

Az OEC Könyvtára

Az Eü. Főiskolai Kar hírei

**Az NKFP „Mozgásszervek és élet-
minőség” programjáról
(Bellyei Árpád)**

A Kari Tanács összetétele

**Grastyán Endre életműve
(Lénárd László)**

A Leopoldina bemutatása

**Mansfeld Géza professzor
(Kennedy György)**

A betegek jogai (Szendy Erzsébet)

Elhunyt Schranz Dénes professzor

Röviden:

Gyógyszerár-változások; gazdasági ügyek; A szakorvosképzés minőségi javításáért; PhD védések; Kongresszusok; Sporttábor; Bölcsőde; OTKA-hírek; Pályázatok

Intézeti, klinikai hírek

Tudományos közlemények

XXXIV. Egyetemi Orvosnapok

2002. október 4-5.

PROGRAM

2002. október 4. (péntek)

10.00 Hangverseny

A PTE VOX MEDICATA énekkar műsora
Vezényel: *Kutnyánszky Csaba*

10.30 Az Orvostudományi Kar ünnepi ülése

Ünnepi beszédet mond: *Dr. Lénárd László* dékán
Pro Facultate Medicinae emlékérmek átadása
Arany-, gyémántdiplomák adományozása
Dékáni dicséret átadása

15.00 ÉVFOLYAMTALÁLKOZÓK

1957-ben végzett hallgatók	kistanácsterem (I. em.)
1962-ben végzett hallgatók	III. szeminárium terem (fsz.)
1967-ben végzett hallgatók	V. szeminárium terem (fsz.)
1972-ben végzett hallgatók	tanácsterem (I. em.)
1977-ben végzett hallgatók	I. sz. tanterem (I. em.)
1982-ben végzett hallgatók	II. sz. tanterem (I. em.)
1987-ben végzett hallgatók	III. sz. tanterem (I. em.)
1992-ben végzett hallgatók	IV. sz. tanterem (I. em.)

Ezt követően az egyes évfolyamtalálkozón résztvevők közös rendezvénye (vacsora)

2002. október 5. (szombat)

TUDOMÁNYOS DÉLELŐTT

A végzett évfolyamok képviselőinek tudományos előadásai
(PTE Általános Orvostudományi Kar IV. sz. tanterme)

- 10.00** *Dr. Tigyi Gábor*, Department of Physiology University of Tennessee Health Sciences Center, Memphis, TN: Foszfolipid növekedési faktorok: A laboratóriumtól a terápiás felhasználásig
- 10.20** *Dr. Bódis József*, Baranya Megyei Kórház: Neurotranszmitterek szerepe az intraovariális szabályozásban
- 10.40** *Dr. Kovács L. Gábor*, PTE Egészségügyi Főiskolai Kar: Neuroendokrin szabályozási zavarok alkohol-addikcióban
- 11.00** *Dr. Kajtár Pál*, PTE Általános Orvostudományi Kar: A gyermekkori neuroblastoma kezelése
- 11.20** *Dr. Lázár Gyula*, PTE Általános Orvostudományi Kar: A sokoldalú microglia
- 14.00** *Az évfolyamtalálkozók szabadon választott programja*
A Szívgyógyászati Klinika (Pécs, Ifjúság u. 13.),
a II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum (Pécs, Pacsirta u. 1.) és az Orvostörténeti Múzeum (Pécs, Szigeti u. 12.) megtekintése.
- 20.00** *Dékáni fogadás az Általános Orvostudományi Kar aulájában*
(Részvétel csak külön meghívóval)

Felelős szerkesztő Róth Erzsébet, Barthó Loránd, Buzogány István

A Konszenzus-oldalak szerkesztő- és terjesztőbizottsága: Battyáni István, Bánhegyi György, Bártai István, Benke József, Botz Lajos, Bódis József (Megyei Kórház), Czéh Gábor, Csala Béla, Csanaky György (Szombathely), Csernus Valér, Dávid Károly, Decsi Tamás, Ferenci József, Gács Ernő, Gracza Tünde, Horváth Zsolt, Juricskay István,

Kiss Tamás, Kövér Ferenc, Lázár Zsófia, Masszi György, Méhes Gábor, Molnár Béla, Nemes János, Pakodi Ferenc, Pál Tibor, Pethő Gábor, Rébék-Nagy Gábor, Sümegei Balázs, Szabó György, Szeberényi József, Szekeres Júlia, Tóth Kálmán, Weninger Csaba.

Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke. A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar Sajtóirodája, 7624 Pécs, Szigeti út 12.

Tel.: 536-000/1214, 536-116. Fax: 536-115. E-mail: hirmondo@aok.pte.hu ■ HU ISSN 1586-1031

Elektronikus publikáció: Somoskeőy Szabolcs www.aok.pte.hu/hirmondo ■ HU ISSN 1586-1295

Nyomtatta a PTE ÁOK Nyomdája. Vezető: Ollmann Ágnes

A borítón Rodler Miklós, középen és a poszteren Barthó Loránd, Lázár György, Rodler Miklós és Takács Gábor fényképei.

PRO FACULTATE MEDICINAE KITÜNTETÉSEK

Arany fokozat

Dr. Czopf József egyetemi tanár

Dr. Czopf József 1988 óta a Neurológia Klinika igazgatója.

Oktatást, klinikai és tudományos munkát is figyelembe véve átlagon felüli teljesítményt nyújtott. Munkásságával alapvetően hozzájárult a szakma nemzetközi szintű emeléséhez. Intézetvezetőként is nagyon pozitív a teljesítménye, sok kiváló szakember nevelkedett ezen a klinikán az ő irányításával, és közülük sokan kerültek nagyon fontos vezető beosztásba egyetemünkön, karunkon kívül is. Klinikai rektorhelyettesként 1991-1994 között jelentős munkásságot végzett az Orvostudományi Egyetem életében.

Ezüst fokozat

Dr. Kalmár Nagy Károly adjunktus

Kalmár Nagy dr. 1992-ben került a Pécsi Tudományegyetem Sebészeti Klinikájára, ahol nagy kitartással és hozzáértéssel megszervezte a transzplantációs sebészet alapfeltételeit és 1993-ban elvégezte az első veseátültetést. Az országban először végzett hasnyálmirigy-vese kombinált átültetést. Eredményei nemzetközi viszonylatban is igen jónak tarthatók. Angliai tanulmányútról hazatérve számos új májsebészeti beavatkozást végzett hazánkban először. Transzplantációs és sebészeti tevékenysége hazai vonatkozásban kiemelkedőnek minősíthető, tevékenysége nagyban elősegítette a társszakmák fejlődését, és mindezzel dicsőséget hozott a pécsi egyetemnek.

Dr. Lengvári István egyetemi docens

Dr. Lengvári István 1966-ban egyetemünkön szerzett orvosi diplomát, azóta megszakítás nélkül a Humán Anatómiai Intézet munkatársa.

Vezető oktatói beosztást 1989 óta tölt be, habilitált, gyakorlott oktató, rendszeresen tart gyakorlati foglalkozásokat, tantermi előadásokat mind a magyar, mind az angol nyelvű graduális képzésben. Rendszeresen vállalja tudományos diákköri tagok tudományos vezetését.

Eredményes tudományos kutató, saját tudományos támogatással rendelkezik. Hosszabb külföldi ösztöndíjjal dolgozott az Amerikai Egyesült Államokban. 1998 óta Széchenyi professzori ösztöndíjas.

Jelentős egyetemi közéleti szereplést vállal, a FEFA pályázatok előkészítésében és lebonyolításában, a POTE akkreditációjával kapcsolatos munkálatokban vett részt. 1997 óta szervezi az előkészítő évfolyamot, rendszeresen bizottsági elnök a felvételi vizsgákon. Az Intézményfejlesztési Terv (IDP) elkészítését koordináló bizottság és az Integrációs Bizottság tagja volt. 2001-ben lett a Széchenyi-terv Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Program Projekt Menedzsment Bizottság elnöke.

Bronz fokozat

Martos Veronika könyvtáros

Martos Veronika 1974 óta dolgozik a POTE, ill. a PTE ÁOK Könyvtárában. Évtizedek óta lehetetlent nem ismerve teljesíti a könyvtárközi kölcsönzéssel kapcsolatos kéréseket. Könyvtárunk országos és európai elismertsége az ő fáradhatatlan munkájának is köszönhető.

Kiemelkedően magas könyvtárosi ismereteit, határtalan szorgalmát önzetlenül az orvostudomány szolgálatába állította. Szorgalmával és hivatásszeretetével példaképpül szolgál a fiatalabb generációnak.

Borsányi Lászlóné megbízott osztályvezető

Borsányi Lászlóné 1986 óta kinevezett intézetvezető főnővérként dolgozik a Fül-Orr-Gégeklinikán. Klinikánk mint oktató klinika nemcsak az orvosképzésben vesz részt, hanem az egészségügyi szakdolgozók gyakorlati képzését is felvállalta. Munkájának köszönhetően rendkívül jó, fiatal nővérgárda kovácsolódott össze a klinikán. Mint intézetvezető főnővér nagy gondot fordít arra, hogy a gondos, szeretetteljes ápoláson túlmenően betegeinket tiszta, higiénikus környezet fogadja. Önállóan tervezi és szervezi meg az osztályon szükséges átalakításokat, ezzel sok terhet vesz le az intézet igazgatójáról. Mindezekon túlmenően a legfontosabbnak a nővér-utánpótlásban vállalt áldozatos munkáját tartjuk.

Laborci Ottóné ételmezési osztályvezető

Laborci Ottóné diétás nővérként az 1960-as évektől dolgozik egyetemünkön. 1975 óta ételmezési osztályvezető.

Az 1980-as évek vége óta az oktatásban, továbbképzésben is részt vesz. Az Egészségügyi Főiskola adjunktusa.

A diétetikus hallgatóknak tankönyvhát létesítettek, ebben lényeges szerepet vállalt. Az emberekkel való kapcsolatteremtési képessége kiváló.

A mintegy 3,5 évtizedes, igen nagy felelősséggel járó és technikai nehézségekkel terhelt munkát valamennyiünk tapasztalata szerint kifogástalanul ellátta.

Dékáni Dicséretet kapnak

Jermás Józsefné vezető asszisztens, I. sz. Belgyógyászati Klinika; *Tárnai Ferencné* titkárnő, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet; *Kis-Gadóné Wenczler Mária* igazgatási ügyintéző, Dékáni Hivatal; *Székely Józsefné* titkárnő, Urológiai Klinika.

Diplomát vesznek át

Aranydiplomát vehetnek át:

Dr. Balázs Béla, dr. Bánsági László, dr. Bíró Leó, dr. Domány Sándor, dr. Fejér Sándor, dr. Flerkó Béláné dr. Bárdos Vera, dr. Finta Margit, dr. Gombás F. Otto, dr. Jobst Kázmér, dr. Kass József, dr. Kárpáti Miklós, dr. Koncz Béla, dr. Kecskés Lajos, dr. Kolumbusz László, dr. Ivánfi Sarolta dr. Kolumbusz Lászlóné, dr. Kraáh Mihály, dr. Kukor Imre, dr. Lakatos János, Magyar Károly, dr. Milos Aranka, dr. Mohayné dr. Moring Irén, Schmidt Antal, dr. Sélley Miklós, dr. Somogyi Zsigmond, dr. Szakács Dezső, dr. Szalay Zoltán, dr. Székely György, dr. Szily Ferenc, dr. Tamás Károly, dr. Tormási István

Gyémántdiplomát kap: *Dr. Rákóczi Viktorné dr. Urbán Jolán*

KINEVEZÉSEK

A Pécsi Tudományegyetem rektora sikeres pályázata és a kari tanácsok támogató határozata alapján dékáni és főigazgatói kinevezéseket adott át.

Az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja *dr. Petrétei József* egyetemi docens; az Általános Orvostudományi Kar dékánja *dr. Lénárd László* egyetemi tanár; az Egészségügyi Főiskolai Kar főigazgatója *dr. Tahin Tamás* főiskolai tanár; Az Illyés Gyula Főiskolai Kar főigazgatója *dr. Horváth Béla* főiskolai tanár; a Közgazdaságtudományi Kar dékánja *dr. Dobay Péter* egyetemi tanár; a Művészeti Kar dékánja *dr. Aknai Tamás* egyetemi tanár; a Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Kar főigazgatója *dr. Bársony János* főiskolai tanár.

Mádl Ferenc, a Magyar Köztársaság elnöke 2002. július 1-jei hatállyal a PTE egyetemi tanárává nevezte ki: az Általános Orvostudományi Karon *dr. Csernus Valért*, *dr. Farkas Lászlót*, *dr. Illés Tamást* és *dr. Seress Lászlót*.

ELISMERÉSEK

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa a PTE Pecsetgyűrűjét, egyidejűleg decanus emeritus, illetve director superior emeritus címet adományozott *dr. Fischer Emil* egyetemi tanárnak, aki 1999 és 2002 között töltötte be az Általános Orvostudományi Kar dékáni posztját.

Magyar Felsőoktatásért emléklakettet kapott *dr. Cholnoky Péter*; az Egészségügyi Főiskolai Kar főiskolai tanára több évtizedes munkája elismeréseként, nyugdíjba vonulása alkalmából.

Kerpel Fronius Ödön-díjat és emlékérmét, a Magyar Gyermekorvosok Társaságának legmagasabb rangú tudományos elismerését kapta *dr. Méhes Károly*; az Általános Orvosi kar professor emeritusa, nyugalmazott egyetemi tanár.

A PTE érdekében kifejtett eredményes munkája alapján rektori dicséretben részesült *dr. Nemessányi Zoltán* egyetemi adjunktus.

Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar

Tanévnyitó

Tisztelt Megjelentek! Kedves I. évfolyamos Hallgatók!
Tisztelt Szülők és Hozzátartozók!
Tisztelt Kollégák! Tisztelt Tanári Testület!

A nyár és a vakáció hamar elmúlt és a mai tanévnyitónkkal megkezdjük az új, 2002/2003-as tanévet. Ez az ünnepi aktus egyúttal a bevezetője is a hagyományos őszi ünnepi eseményeknek, a szeptember 21-i diplomaátadó orvosavatásnak, az október 4-én és 5-én rendezendő Orvoskari Napoknak, melynek során a korábban nálunk diplomát szerzett kollégák találkoznak az alma materben, és a november 8-i Tudomány Napja rendezvénynek, ahol a posztgraduális PhD diplomákat is átadjuk.

Egyetemünk története hosszú múltra nyúlik vissza és összefonódott a város történelmével. Büszkék vagyunk arra, hogy az ország első egyetemét 1367-ben a püspöki székhelyű Pécs városában alapították meg. Orbán pápa alapító bullája éppen 635 évvel ezelőtt született, keltezési dátuma szeptember elseje. Erre emlékezve – immár 12 év óta – ez a nap Pécs város napja és hivatalos ünnepe. Ismerve hazánk sokszor szomorú történelmét, azt is tudnunk kell, hogy sok zivataros évszázad után Pécs városának csak az első világháborút követően, és az elcsatolás szándékával megszállt Pécs felszabadulása után lett ismét egyeteme, a Pozsonyból menekült Erzsébet Tudományegyetem. Köszönet ma is a város akkori vezetőinek és polgárainak, akik az egyetemet befogadták és megértették, hogy az Universitas léte, nagyszámú egyetemi hallgató jelenléte, a kultúra és a tudomány legmagasabb szintű művelése mit jelent a városnak és a régióknak. A II. világháború utáni változások során az Erzsébet Tudományegyetem Pécssett maradt két kara különvált, és létrejött az önálló

Pécsi Orvostudományi Egyetem. Mintegy fél évszázados fennállása alatt az ország egyik legjobb orvosegyeteme volt, és ma is arra kell törekednünk, hogy az itt folyó oktatás, kutatás és gyógyítás minőségét megőrizzük és fokozzuk.

Közismert, hogy a legújabb századfordulón, parlamenti döntés eredményeképpen a magyar felsőoktatási struktúra átalakult. 2000. január elsejével a város két egyeteme, a Pollack Mihály Műszaki Főiskolát korábban befogadó Janus Pannonius Tudományegyetem és az Egészségügyi Főiskolai Kart is tartalmazó Pécsi Orvostudományi Egyetem, valamint a szekszárdi Illyés Gyula Tanítóképző Főiskola Pécsi Tudományegyetem néven egyesült. A most második tanévet kezdő integrált intézmény 6 egyetemi és 3 főiskolai karral rendelkezik. A valódi Universitas szellemének megfelelően egyetemünk képviseli a természet- és társadalomtudományok, valamint a művészetek szinte valamennyi ágát, hallgatóinak létszáma mintegy 27 ezer, s így – a hallgatói létszámot tekintve – az ország egyik legnagyobb egyeteme. Az elmúlt 12 év során a magyar felsőoktatásban részt vevő hallgatók létszáma megtöbbszöröződött és közelíti az európai átlagot. Biztos vagyok abban, hogy a jövőben elsősorban a minőség fokozásán lesz a hangsúly, és erre valamennyiünknek fel kell készülni. Az integrált egyetemen belül valamennyi karral a jó viszony fenntartására és gyümölcsöző együttműködésre törekszünk, és máris több karral együtt folytatunk közös képzést. Az egészségügyi oktatás sajátosságaiból adódóan is az Egészségügyi Főiskolai Karral állunk a legszorosabb kapcsolatban. A Felsőoktatási Törvény adta lehetőséggel elve e karral együtt létrehoztuk az Orvostudományi és Egészségügyi Centrumot a közös feladatok összehangolására, közös érdekeink érvényesítésé-

re, a gyógyításfinanszírozás elkülönült kezelésére és az egészségügyi ágazat előtt álló egyetemi, városi, megyei és regionális kórházi-klinikai stratégiai fejlesztések kidolgozására, összeegyeztetésére. Ez utóbbi feladat sikeres teljesítése, a partnerekkel együtt történő megvalósítása egy egészségügyi mintarégió kialakításához vezethet, ami nemcsak a gyógyítás, hanem a gyógyítá-

si folyamat posztgraduális oktatásának minőségi javításához és új klinikai tanszékek kialakításához is vezethet.

Az Általános Orvostudományi Karon az elmúlt tanévben, a három éves dékáni periódus lejártával dékánváltás történt. Az új dékáni vezetés (a dékánhelyettesek jelenleg még megbízottként) július elsejétől látja el feladatát. A rövid két nyári hónap világossá tette számunkra, hogy milyen rendkívüli kihívások előtt állunk, különösen ami a kar anyagi helyzetét illeti. Mivel a jelenlegi az első nyilvános ünnepség hivatalba lépésem óta, szeretném megragadni az alkalmat: valamennyiünk nevében köszönetet mondok az előző dékánnak, *Fischer Emil* professzornak és helyetteseinek, *Nagy Lajos*, *Szabó István* és *Tóth Gyula* professzoroknak a kar érdekében végzett áldozatos és kitartó munkájukért.

Látunk és tudunk kell, hogy az orvos-egészségügyi képzés is és a gyógyítás is alulfinanszírozott. Az OEP-finanszírozás nem terjed ki az épületek, tárgyi eszközök, az amortizáció és az új, korszerűbb műszerek beszerzésének támogatására, sőt, maga a gyógyítás is alulfinanszírozott. Az oktatási minisztériumi támogatás lényegében csak hallgatói fejkvótás finanszírozást jelent, mintha egy egyetemen csak oktatni volna szükséges. Az épületek fenntartása, nagy értékű kutatási és oktatási műszerek beszerzése, a kutatások háttérparának tényezői, illetve a graduális oktatással áttételes kapcsolatban álló facilitások és fejlesztési igények valójában egyáltalán nincsenek finanszírozva. Sőt, a karunkon folyó gyógyszerészképzés elindítását, fejlesztését és művelését (épület, tárgyi eszközök stb.) – a hallgatói fejkvótán felül – senki sem támogatta anyagilag egy forinttal sem! Pedig a személyi állományt és tárgyi eszközöket illető további fejlesztés rendkívül sürgető és akkreditációs igény! A kar anyagi helyzete jelenleg kétségbeesítően rossz: a központi kimutatás szerint az OM támogatás egyenlege mínusz 770 millió, az OEP támogatása mínusz 550 millió Ft. Csak összefogással, lobby munkán alapuló fejlesztési források megszerzésével és az OM finanszírozást illetően, a korábban sikeres intézeti szintű gazdálkodás haladéktalan visszaállításával remélhetjük a hiány mérséklését.

Az orvoskar személyi állománya hivatása, munkája irányában elkötelezett. Ritkán említik – ezért hadd tegyem én itt meg –: a beteggy mellét dolgozók: nővérek, mütősök, asszisztensek és orvosok, valamint a gyógyítás háttérparában résztvevők több-

letterheit. Ezek nem csak anyagi természetűek. E munkában nem lehet és nem szabad hibákat elkövetni. A három műszak, az éjjeli és hétvégi ügyelet, a megfeszített munkával járó stressz rendkívüli fizikai, szellemi és etikai állóképességet igényel. Az orvosoknak emellett kiváló oktató és kutató munkát is kell végezniük, és teljesíteniük kell az előmeneteli követelményeket. Köszönet a karon dolgozó orvoskollégáknak és az egészségügyi személynzetnek helyállásukért. Meg kell azonban jegyezni, hogy az elméleti intézetekben dolgozó kollégák élete sem könnyű. Az elmúlt 10 évben az oktatási feladatok megtöbbszöröződtek, miközben az intézetek személyi állománya nem gyarapodott. Az oktatás számítógépes modernizációja, új kurrikulum és kurzusok kidolgozása, a doktori képzés bevezetése, pályázatok megírása és végigvezetése, de egyáltalán a kutatói lét extra-energiákat és időt igényel. A valódi kutató nem napi 8 órát dolgozik. Ma egy kutatónak nemcsak a pályázatát kell sikerrel megírnia, hanem pénzügyi tervet, elszámolást, rész- és zárójelentést kell készítenie, műszer- és vegyszerszakértővé kell válnia, s akkor a tudományról, kísérletekről nem is beszélünk. Helyt kell állnia szakmájában hazai és nemzetközi szinten, amit a „végtermék”, az idegen nyelvű publikáció rangos nemzetközi folyóiratban való közlése jelent. Sajnos az új generációból sokan nem is vállalják az orvosi és kutatói feladatokat, hanem jól fizető orvos-látogatói, gyógyszer-ajánló állást vállalnak. Ezért is öröndetes, hogy ilyen körülmények között is, az elmúlt tanév során számos sikeres PhD doktori védésre és habilitációs cselekményre került sor, hat kollégánk pedig elnyerte az MTA doktora fokozatot.

Örömmel jelentem be, hogy *Mádl Ferenc*, a Magyar Köztársaság elnöke 2002. július elsejével egyetemi tanárrá nevezte ki a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán dolgozó *dr. Csernus Valért*, *dr. Farkas Lászlót*, *dr. Illés Tamást* és *dr. Seress Lászlót*. Kinevezésükhöz e nyilvános ünnepen is szívből gratulálok, munkájukhoz további kitarást és sikereket kívánok.

Örömmel jelentem be, hogy a sok gond és nehézség dacára, de az akkreditációs követelményeknek is eleget téve több új szervezeti egység alakult karunkon. Megkezdte működését az Irgalmasrend épületében az Immunológiai és Reumatológiai Klinika *dr. Czirják László* klinikavezető professzor irányításával. Megalakult a Gerontológiai Tanszéki Csoport *dr. Székely Miklós* egyetemi tanár vezetésével. A gyógyszerészképzést illetően 4 új szervezeti egységet alapítottunk:

Gyógyszerészeti Intézet, vezetője *dr. Botz Lajos* egyetemi docens; Gyógyszerészi Kémiai Intézet, vezetője *dr. Perjési Pál*, egyetemi docens; Gyógyszertechnológiai Intézet, megbízott vezetője *dr. Dévay Attila* egyetemi docens, és Gyógyszerhatástani

Intézet, megbízott vezetője *dr. Barthó Loránd*, egyetemi tanár. A gyógyszerészképzésben kulcsfontosságú Gyógyszertechnológiai Intézet a Rókus u. 2. sz. épületben – bérlemény formájában – nyert elhelyezést. A teljesen új gyakorlatos termeket – remélem – a III. éves gyógyszerészhallgatók örömmel fogják használni. A dékáni vezetés célja a Rókus u. 2. sz. épület megszerzése a Városi Önkormányzattól, majd átépítése a gyógyszerészképzés tanszékeinek végleges elhelyezésére. Az eddigi pozitív tárgyalások alapján nagyon remélem, hogy az épület az egyetem birtokába kerül.

Szomorú kötelességem bejelenteni, hogy az elmúlt tanévben az orvoskar dolgozói közül az alábbiak hunytak el: *dr. Baumann János* adjunktus, AITI, *Pápay Eszter* laborasszisztens, Gyermek-klinika és *dr. Than Gábor* egyetemi tanár, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika. Kérem, hogy munkájuk elismeréseként emléküknél egy perces néma felállással adózzunk.

Köszönöm. Néhány szót szeretnék szólni az oktatásról.

Az Általános Orvostudományi Karon három szak keretében történik a graduális oktatás: az orvostudományi, fogorvostudományi és gyógyszerészettudományi szakon. Ahogy korábban említettem, az idén már a harmadik évfolyam kezdi meg tanulmányait a gyógyszerészettudományi szakon, két év múlva már átadhatjuk az első gyógyszerészdiplomákat. Karunkon az orvostudományi szakon – az országban elsőként – vezettük be az angol nyelvű képzést 1985-ben. Mindhárom szakon államilag finanszírozott és költségtérítéssel helyekre is történt felvétel a most induló tanévre az alábbi létszámban: orvostudományi: 152 + 10, összesen 162 hallgató, fogorvostudományi: 19 + 3 és gyógyszerészettudományi: 31 + 2 hallgató. Az angol nyelvű képzésre 30 hallgatót vettünk fel. Így tehát karunkon összesen 247 hallgató kezdi meg tanulmányait.

Az elmúlt tanévben elkezdtük a kreditalapú oktatás előkészítését. Miután a kormányzat nem látja biztosítottak a változtatások technikai-számítógépes feltételeit, egy év haladékot adott, s így a kredit alapú oktatás kötelező bevezetésére csak 2003 szeptemberében kerül sor. Így mód lesz arra, hogy a többi orvoskarral, illetve orvosegyetemmel a szükséges újabb egyeztetéseket elvégezzük.

A posztgraduális oktatást illetően 4 doktori iskolában, 12 A és 28 B akkreditált doktori program keretében folyik a képzés. Jelenleg 55 állami ösztöndíjas és 196 egyéni felkészülő hallgatónk van. A felvételi vizsgák lezárultak: október elsejével 25 új, első évfolyamos állami ösztöndíjas doktorandusz kezdi meg tanulmányait karunkon. Meg kell jegyeznem, hogy a doktori képzésbe csak az arra legalkalmasabb és extrateljesítményt nyújtó hallgatók tudnak bekerülni. Többségük – graduális tanulmányaik alatt – kiváló tudományos diákköri munkát végzett. A TDK jelentőségét külön is szeretném hangsúlyozni. Fiatal, lelkes egyetemisták graduális tanulmányaik mellett tutoraik segítségével impresszionáló eredményeket érnek el. A tavaszi Házi Konferencia valóban szép és felemelő esemény volt. Ezen a helyen szeretném kifejezni köszönetemet a TDK vezetőinek és valamennyi TDK hallgatóval foglalkozó kollégámnak, akik időt és energiát nem kímélve segítenek kibontakoztatni a tehetséges fiatalok képességeit, és együtt izgulják végig a hallgatók első tudományos előadásait.

A szakorvosképzés új formája a két éves rezidensképzés. Jelenleg 220 rezidens diplomásunk van, akik közül sokan kezdik meg munkájukat permanens helyükön október elsején. Közülük számosan klinikáinkra kerülnek, illetve akkreditált kórházi osztályokon fognak dolgozni. Karunktól ők sem szakadnak el, mert képzésük a szakvizsga megszerzéséig tart. Várható, hogy októ-

ber elsején 110 új diplomás orvos lép be a rezidensképzésbe karunkon. A képzés koordinálását az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Továbbképző Központja látja el.

Kedves Megjelentek, Hölgyeim és Uraim! Az évnnyitó ünnepség különleges jelentősége az, hogy ekkor találkozunk először az új, belépő hallgatókkal, akik hagyományaink és szabályaink szerint fogadalmat is tesznek.

Ezért most Önökhöz fordulok, kedves I. évfolyamos Hallgatók, Leendő Kollégák! Sok szeretettel köszöntöm Önöket az Orvostudományi Kar aulájában. Önök most tanáraik előtt állnak, de az aula oszlopain lévő bronzplakettekről lenéznek ránk elődeink, mestereink, nagy hírű professzoraink is féltő szeretettel. Egykor mi is hasonló feszült várakozással, de egyben örömmel és büszkén léptük át az egyetem kapuját. Legyenek büszkéek arra, hogy a Pécsi Tudományegyetem Orvosi Karának hallgatói, hiszen Önök voltak a legjobbak, Önök nyújtották a legjobb teljesítményt a felvételi vizsgákon. A legszentebb hivatást választották, a beteg embertársak gyógyítását orvosként, fogorvosként vagy gyógyszerészként. Felvételi sikerük és választott hivatásuk azonban súlyos kötelezettségvállalást is jelent, amivel talán nincsenek is tisztában még e napon. Az Önök előtt álló évek során rendkívül sok elméleti és gyakorlati ismeretet kell elsajátítaniuk – többet, mint nekünk annak idején –, mert a tudománnyal és annak gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos szükséges ismeretek mennyisége folyamatosan nő. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy amikor beléptek az egyetem kapuján, elkötelezték magukat az élethosszig tartó folyamatos ismeretgyarapításra, tanulásra. Ezért az első naptól kezdve keményen kell dolgozniuk.

Életmódjuk is megváltozik: sokan távol lesznek családjuktól, új közösség tagjai lesznek. A számonkérés – bár folyamatos – nem középszintű jellegű. Félévenként igen nehéz vizsgákat kell letenniük, és ezért teljesen más tanulási stratégiát kell alkalmazniuk, mint amit a középiskolában megszoktak. De azt is ígérhetem, hogy az egyetemi évek életük legszebb és talán legboldogabb periódusát fogják jelenteni. Életre szóló barátságok szövődnek, és valószínű, hogy többen majd házastársat is azok közül a hallgató társak közül választanak, akiket ezekben a napokban ismernek meg. Az egyetem – a hallgatói önkormányzat segítségével is – igyekszik sokat tenni azért, hogy egyetemi éveik hasznosan és kellemesen teljenek el. De maga a város is számos kulturális lehetőséget tartogat az Önök számára.

Kedves Szülők és Hozzátartozók!

Önök féltve, szerető gondoskodással nevelték gyermeküket, időt, fáradságot és az anyagiakat sem kímélve. Sokan az elkövetkezendő évekre is igen komoly anyagi áldozatot vállalnak, hogy gyermekük a legszebb hivatás gyakorlásához szükséges diplomát megszerezhesse. Biztosíthatom Önöket, hogy gyermeküket mi is szeretettel és gondoskodással fogadjuk, és minden lehetőséget megadunk számukra, hogy az Önök elvárásait teljesíthessék, hogy majd tanulmányaik befejeztével átvehessék gyógyszerészi, fogorvosi, vagy orvosi diplomájukat.

Kedves Vendégeink, kedves Hallgatók, Tanártársaim!

A fenti gondolatok jegyében a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán a 2002/2003-as tanévet ezennel megnyitom.

Dr. Lénárd László
dékán

Fotó: ifj. Vadász István

Elhangzott a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán az évnnyitó ünnepségen, 2002. szeptember 8-án.

Fogorvossá avatás

Tisztelt Dékán Úr, tisztelt Kari Tanács,
Fogorvos Doktor Kollégák, Kedves Vendégeink!

Egy régi afrikai vers jutott eszembe most, hogy tudván tudhatam: némelyik fiatal fogorvos doktor kollégával hosszabb időre megszakad a munkakapcsolatom.

*„A Nap jött, elment, és visszatért.
A Hold jött, elment és visszatért.
Az Ember jött, elment, és nem tért vissza többé”.*

Pedig igazán nincs ok a szomorúságra: egyetemünkön a fogorvos-avatás ünnepi alkalma huszonegyedszer ad lehetőséget oktatóknak és diáknak arra, hogy méltóképp fejezze be az ötödévfolyam tanulmányait a Fogorvostudományi Szakon. Egészen hivatalosan fogalmazva: az oktatási törvény rendelkezéseinek megfelelően a jelöltek a képzés célkitűzéseit teljesítették, s így a fogorvosi diploma átvételére jogosultak.

Hazánkban minderre ötven éve, 1952 óta nyílik lehetőség. Az egészségügyi kormányzat ugyanis akkor vezette be a szakosított fogorvosképzést, mert felismerte a tényt: a szájbetegségek megelőzése és gyógyítása csak a medicina alapjaira épülő, ugyanakkor speciálisan felkészített, de a szájbetegségek szerkezeti vonatkozásait ismerő szakemberekkel lehetséges.

Elfogadott lett az a széleskörű meggyőződés, hogy az általános orvoscépzés nem lehet alkalmas a fogorvos igénymegoldására, különösen az akkori szakorvosképzési rendszerben. Pedig annak elkezdését is előbbrelépésként kell értékelni. Válasz volt arra a káros elképzelésre is, mely szerint fogtechnikusból átképzett, vizsgázott fogászok oldhatnák meg a magyar lakosság körében népbetegségnek számító szájbetegségek megelőzését és gyógyítását. Az ilyen történeti háttér miatt különös hangsúlyt kell, hogy kapjon a fogorvosdoktor elnevezés, hiszen az előttünk álló ifjú kollégák felkészültségének tartalma széles, szinte általános orvosi alapokra helyezett, ugyanakkor fogászati módszereiben kellően megalapozott ahhoz, hogy a fog- és szájbetegségek gyógyításában önállóan tevékenykedjenek.

A szakosított fogorvosképzés fejlesztésének jelentős lépése éppen 30 évvel ezelőttre, július 1-jére esett, amikor a Szegedi Fogászati és Szájsebészeti Klinika docense egyetemi tanári kinevezést kapott a Pécsi Orvostudományi Egyetem akkori Sztomatológiai Klinikáján. A jelzett oktatási formában évtizedes tapasztalattal rendelkező vezető azért került 1972-ben Pécsre, hogy megszervezze elsősorban az oktatói kart, amely képes a Fogorvostudományi Szak tanulmányi követelményrendszerét teljesíteni.

Szabó Imre professzor – mert hogy őrá van szó – áldozatkész és embert próbáló munkája feltétlenül kellett ahhoz, hogy a szó legnemesebb értelmében vett tanítás megfelelő körülmények között kezdődhessen el. Méltán tartjuk tehát Szabó Imrét a pécsi fogorvosképzés megalapítójának. Túlzás nélkül: neki köszönhetjük, hogy ma már hagyományosnak mondhatóan itt lehetünk ezen az avatáson és felelősségteljesen örülhetünk ifjú kollégáink sikereinek.

Ugyanakkor mi, oktatók, az elmúlt öt év fejleményeit tekintve szinte majdnem a 30 évvel ezelőtti kihívások között éreztük magunkat. A fogorvosi rendszer szinte teljes körű privatizációja valójában az utóbbi években érte el az Orvostudományi Kar Fo-

gászati és Szájsebészeti Klinikáját, szétfeszítve az addigi alkalmazási struktúráját. Az elmúlt 30 év sikerei adták az egyetlen lehetőséget, hogy erősítsük és továbbfejlesszük a képzést.

És bár a citált afrikai vers azt sugallja, hogy az ember nem tér vissza, nagy örömünkre szolgál, hogy a kb. 10 éve végzett, tehát gyakorlati tapasztalatokat szerzett fogorvosaink közül többeket visszahívhatunk az alma materbe. Fogszakorvosok, oktatói feladatokat látnak el azért, hogy az elmélet és a gyakorlat összhangját megteremtve emeljük a gyakorlati képzés minőségét. Köszönettel tartozom a dékáni vezetésnek azért, hogy ezt a szerkezeti átalakulást megértve segítette megoldást kereső munkánkat.

Az egyetemi létben és struktúrában rejlő töretlen dinamizmus adott megújulást és lendületet a mindennapi feladatok teljesítéséhez és vezetett végül oda, hogy ez évben is sikeres záróvizsgát tehettek jelöltjeink.

A 30 évvel ezelőtti közös akarat és eltökéltség szükséges ahhoz, hogy olyan kihívásoknak, mint a kreditrendszerű képzés gyakorlati megvalósítása, vagy a fogorvosi oktatás eszköz- és helyiségefelújítása, a Magyar Akkreditációs Bizottság elvárásainak eleget tudjunk tenni. A jövőre nézve azért lehetnek reményeink, mert a klinikai fogászat finanszírozási és megtérülési rendszere jól körülhatárolható és meghatározható.

Így él a lehetőség arra, hogy a befektetések megtérülését a szellemi értékteremtésen túl, pénzügyi szempontból is könnyen át lehessen tekinteni. Ezek alapján várható, és nem ködös ábránd vagy hiú remény, hogy 30 év öröksége a pécsi fogászati oktatásban az 1970-es évek megalapozó értékéhez hasonló fejlesztésekkel párosuljon a közeljövőben.

Kedves új fogorvos doktorok! Bevezetőmben 50 és 30 évvel ezelőtti eseményekről beszéltem. Az elkövetkező évtizedekben e két időtartam közé esik az önök szakmai tevékenysége. Ha az előző emberöltő szakmai fejlődését tekintem, akkor arra kell irányítanom figyelmüket, hogy érzékeny odafigyelés szükséges napjaink kutatási eredményeire. Ezek fogorvosi jelentőségét az adott pillanatban még igen nehéz megítélni. A legtöbb általános orvosi és fogorvosi szaktantárgy elsajátításának az volt a fő célja, hogy ebben a felmérő munkában segítő szemléletet adjon.

Már az államvizsga dolgozatok kapcsán tapasztalhatták, milyen rendkívüli tömegben áramlik írott és elektronikus formában az információ. Az iszonyatos halmazból válogatnunk kell a jelentőség, a megbízhatóság, a felhasználhatóság szempontjai szerint.

A most következő szakorvosképzési időszakban akkor tudják a tutori és mentori oktatást kihasználni, ha példákat talál-

nak arra, hogyan építhető be a korszerű tudás a napi gyakorlatba. Erre törekszünk a szakorvosképzésben, amelyben régióinkban ki-kristályosodtak az első évek tapasztalatai. Ezek összegzéseként mondhatom el, hogy egységesebbé vált a gyakorlati és elméleti követelményrendszer és olyan hatékony támogatást ad a kezdő gyakorlónak, hogy nem marad egyedül a problémamegoldó helyzetekben.

Az ember nem tér vissza többé – említettem, ugye, a bevezető idézetben. Mi mégis szeretnénk, ha Önök visszatérnének. Klinikánk a továbbiakban is kész gyakornokként alkalmazni Önöket, mert alapvető célunk tekintjük eddigi tudásuk megerősítését, és erre a klinikai lehetőségeink, bizvást állíthatom, adottak.

Van ám az úgy, hogy hasonló nehézséget élünk át mi, oktatók, mint Önök, pályakezdők. A körülöttünk lévő világ szinte hihetetlen mértékben táruult ki. Globalizált formáját még egyáltalán

nem használjuk ki, és valljuk meg, veszélyeit sem ismerjük pontosan. Látjuk a diagnosztikai rendszerekben rejlő centralizált lehetőséget, mint amilyenek például az Oral CDx citológiai központok, amelyek a szájüregi rákok diagnózisában nyitnak meg új távlatokat, vagy a Kaliforniából centrálisan irányított invisalign fogszabályozási terápiás rendszereket, amelyek terjedését Euró-

pa sem tudja hosszú távon figyelmen kívül hagyni. Vagy említhetném a fémmentes Procera, a kerámia korona előállítás Stockholm mellett központosított technikáját, amely a magyar gyakorlat számára is hozzáférhetően készít fogpótlásokat. Engedelmet kérek vendégeinktől, hogy néhány szakmai kérdőjelet szikráztatam ide, de olyan jól esik tudni, hogy a kollégákkal ma már egy nyelvet beszélünk.

A felsorolt példák egyébként is csak kiragadott eredményei az elmúlt éveknak. Nem szorulhat háttérbe a fogorvoslás hagyományos orvos-páciens bizalmi viszonya. Ennek kiépítéséhez emberismeret, viselkedéstudományi alapok és kiváló kommunikációs alkat kell.

Holnaptól indul az a szerep az életükben, amit meg kell tanulni tisztességgel vállalni és játszani egy életen át. A fogorvosok szinte 100 %-osan folytatják tanulmányaikat a szakvizsga felkészítő programokban és az elmúlt évek tapasztalata szerint igen kevés a pályaelhagyó. Ez azt bizonyítja, hogy az egyetemi években kialakult jövőkép vonzó az elődök és elérhető lehet Önök számára is.

Végezetül író barátom, Sz. Koncz István gondolatával bocsátom Önöket útra.

Úgy érzem, visszazár ahhoz a vershez, amelyet bevezetőül és e mondatok között is újra idéztem.

„Lehet, hogy itthon sem lesz jobb.

De ismerős lesz az őszi füstfürdő szaga, érthető a nehéz történetek, szeretetre méltóak és közeli a gondok. A helyi hírekből varázslat illatozik. A domboldalban állva szelet lélegzünk. És a lányok csókja szárnyra kél...

Ez a féltálmom.

Ha csalódsz, térj haza!”

Ha csalódsz térj vissza, lesz aki segít ott, ahonnan indultál.

Dr. Szabó Gyula

egyetemi tanár

Fotó: ifj. Vadász István

Elhangzott a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának fogorvossá avató ünnepségén, 2002. június 29-én.

Néhány aktualitás a PTE Orvos- és Egészségtudományi Központ tevékenységéről

A PTE Szenátusa májusi ülésén elfogadta az Orvos- és Egészségtudományi Központ (az általánosan elterjedt névhasználat szerint a Centrum) gazdasági működésének szabályzatát, s ezzel legitímálódott az év elején Tóth József rektorral folytatott tárgyalás eredménye, a Centrum megerősítése. Eszerint a Centrum Gazdasági Hivatala a PTE Gazdasági Főigazgatóságának szerves része, ezen belül az OEP pénzek kezelésére elkülönült részjogkörű egység, amely önálló alszámlával rendelkezik. Vezetője, Ferenci József, aki egyben a gazdasági főigazgató általános helyettese, a főigazgató által átadott hatáskörben felelős az orvos-egészségügyi terü-

let gazdálkodásáért. A Centrum GH munkáltatói jogokat gyakorol az OEP álláson lévők felett (azaz: a klinikai dolgozók felett, kivéve az Oktatási Minisztérium [OM] által finanszírozott egyetemi tanárokat és docenseket). A Centrum kapcsolata a karokkal zavartalan. Az elmúlt hónapokban egyre inkább kialakul a feladatok mentén történő szétválás a Centrum és a Dékáni Hivatal között, az iratmozgásnak, információáramlásnak és fejezeti pénzmozgásnak az elkülönült menete. Annak ellenére, hogy az orvosképzésben csaknem megoldhatatlan a betegellátás és az oktatás szétválasztása, az egyet akarás és a kölcsönös bizalom alapján reményt látok

arra, hogy rövidesen kiépülhet egy szorosan együtt működő, egymásra figyelő, de a feladatok és a finanszírozás mentén elkülönülő mátrix rendszer.

Eddigi tevékenységét a Centrum sajnos a finanszírozás elégtelenségének árnyékában, a többnyire jogos igények és a szűkös lehetőségek egymáshoz igazítására tett erőfeszítés jegyében kellett végezze. Abban, hogy nem áll rendelkezésre kellő forrás, elsősorban általános, az ország valamennyi egyetemét, orvosképző helyét, egészségügyi szolgáltatást nyújtó egységét sújtó kényszerek játszanak szerepet, de bizonyára vannak olyan szervezeti, szervezési okok is, amelyek helyileg is orvosol-

hatók lehetnek. A Centrum mindkét területet komolyan kezeli: minden lehetséges eszközt felhasználunk, hogy hatni tudjunk az általános okokra (minisztériumi, főhatósági tárgyalások, társegyleti egyeztetések stb), de igyekszünk belső életünk hiányosságait is feltárni. Reményre ad okot, hogy az egészségügyi és az oktatási miniszter, elismerve a jelenlegi helyzet tarthatatlanságát, a négy orvosképző hely rektorának és centrumelnökének bevonásával júliusban egy egyeztető bizottságot hívott össze, amelynek végső célja a felsőoktatási törvény módosítása, az orvosképzés sajátosságaihoz való igazítása. Ez azt is jelenti, hogy a finanszírozási nehézségekkel való küszködés mellett a Centrum nagy hangsúllyal foglalkozik a fejlesztés, az előre menekülés módozataival, új lehetőségek keresésével és kimunkálásával.

E sokirányú, napi feladatokkal tarkított tevékenységről készült rövid beszámoló csak néhány aktualitásra térhet ki.

1. Az egyes klinikák gazdálkodásának átvilágítása

Az ÁOK gazdálkodási mérlege nem jó, s a hiány növekedésének üteme – enyhén szólva – nyugtalanító. Az OM finanszírozásból működő elméleti intézetek helyzete azért aggasztóbb, mert a képzésre kapott normatíva jóval nagyobb aránya halmozódott fel hiányként (az időarányos forrás 85%-a), mint a főként OEP bevételből gazdálkodó klinikákon (a hiány a bevételnek „csak” 9%-a), ráadásul a kisebb volumenű és ütemű pénzforgalomban a hiány leküzdésének elemi lehetőségei (bevétel növelése, ill. kiadás csökkentése) nehezebben érvényesíthetők, mint a havonta kb. 1 milliárdnyi OEP bevétellel gazdálkodó klinikák esetében (igaz, hogy itt a kiadások is ekkorák, s a megszorításokkal szemben erős ösztársadalmi és morális korlátok állnak). A Centrum *de jure* csak az OEP pénzekkel kapcsolatban tehet lépéseket, de a dékáni vezetéssel együtt gondolkodva felelősséget érez az OM-függő tevékenységért is. Szeptember elején Tóth rektor egy belső, az ÁOK dékánja által vezetett válságkezelő bizottság felállítását rendelte el, amelynek tisztáznia kell a hiány pontos nagyságát és szerkezetét, s azt: miért stagnál a már korábban elfogadott konszolidációs terv megvalósítása? Ebben az igen felelősségteljes munkában a Centrum vezetősége, ill. a Centrum GH is részt kíván venni. Minden, a pécsi orvosképzésért felelősséget érző egyetemi polgár kell hogy érezze a helyzet súlyát, s köteles saját területén tenni azért, hogy elkerüljünk

egy külső vezénylestű kényszer-konzolidációt.

Ami a Centrum szorosabban vett feladatát, az egyes klinikák, intézetek OEP-hez kapcsolódó tevékenységének ellenőrzését illeti, az igen sokirányú, részletekre terjedő elemzést a nyár elejére befejeztük. Szükség volt erre, mert noha a múlt évben egy külső cég átvilágított bennünket, ennek következtetéseit jobban tudjuk értelmezni a helyi sajátosságokra érzékenyebb belső audittal. Megkezdődött az elemzés tanulságainak az érintett klinikák vezetőivel együtt történő értékelése. Eddig a Gyermekklinika, Szívgyógyászati Klinika, AITI, Ortopédiai, I. Belgyógyászati, Neurológiai, Pszichiátriai Klinika helyzetét beszélgettünk meg azzal a céllal, hogy az adatok bemutatásával, az országos, de főként a többi egyetem társ klinikáinak átlagaival való összevetéssel, a vezetés felől talán jobban látható gyenge pontok és kitérési lehetőségek felvetésével segítsük a klinika vezetőségét a jobbításban. Az ismert, országos finanszírozási problémák mellett kiderültek azok a helyi sajátosságok is, amelyek az egyes klinikák gazdálkodását addicionálisan rontják, s amelyek korrigálására lehetőség van. Az őszi folyamán a többi klinika, intézet is sorra kerül.

Az elemzésből leszűrött következtetések alapján a klinikák vezetőitől intézkedési terv elkészítését kértük. Ehhez a nem könnyű, kellemetlen megszorításokkal is járó feladathoz minden segítséget felajánlunk, ugyanakkor nem tekinthetünk el attól, hogy az intézkedési terv elkészítésére adott 3-4 hónapos idő után a kérdésre vizsztatérjünk.

Jó volt tapasztalni, hogy ezeken a megbeszéléseken a legkényesebb kérdésekről is nyíltan lehetett szót váltani. A Centrum elnöksége természetesen tudja azt, hogy csak belső intézkedésekkel nem lehet csodát művelni, s mindent megpróbál a főhatóságoknál a finanszírozási rendszer belső gyengéiből adódó korrekciók érdekében, de ez utóbbit akkor lehet határozottan képviselni, ha házunk táján is elkövetünk mindent a javításért. Ha ezt nem tesszük, s csupán kifelé-felfelé mutogatva központi intézkedéseket várunk, akkor magunkra húzzuk a külső kényszerből történő restriktív veszélyét, ami minden bizonnyal nagyobb veszteséggel jár, mint az öncsonkítás.

2. A Honvédkórház átvétele

Végre belátható távlatba került a Pécsi Honvédkórház átadása a Pécsi Tudományegyetemnek. A 2002 februárban, az akkori

honvédelmi miniszter és Tóth József, a PTE rektora által aláírt *Megállapodás* értelmében a Centrum elnöksége kezdetűl egyik kiemelt feladatának tekintette az átadás-átvétel előkészítését. A folyamatos tervezés, az érintettekkel való tárgyalásos egyeztetés lehetővé tette volna az eredeti határidők tartását (2002. július 1-jei fordulópont), a kormányváltás azonban lelassította az ügymenetet. A Centrum kapcsolatrendszerén, belső-külső összekötői útján folyamatosan felszínen tartotta az ügyet, s ez is közrejátszhatott abban, hogy az új kormány érintett tárcái hatályos és érvényben lévő dokumentumnak fogadták el a *Megállapodás-t*, s július 30-án a honvédelmi miniszter aktualizálta a határidőket. Ennek értelmében az átadás-átvétel fordulónapja 2002. december 31.

2003. január 1-jétől a Honvédkórház a PTE-be (szervezetileg az ÁOK-ba), funkcionális működését tekintve a Centrumba integrálódva működik tovább. A *Megállapodás* szerint az átvett intézmény telephelyén három, egymással alá-fölrendeltségi viszonyban *nem* álló, jogállását és gazdálkodásának módját tekintve a többi klinikával és intézettel azonos helyzetű egység kerül elhelyezésre:

- Honvéd- és Katasztrófaorvostani Intézet
- Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinika (Traumaközpont)
- Családorvosi és Általános (III-as számú) Belgyógyászati Klinika.

A *Honvéd- és Katasztrófaorvostani Intézet* a Magyar Honvédség által támasztott szakmai követelményeknek megfelelően, a honvédség kötelékéből átvett közalkalmazotti állomány részvételével, továbbra is biztosítja a honvéd-egészségügyi szolgáltatásokat. Lényeges eleme az egyesülésnek, hogy ez az intézet új szint fog megjeleníteni az egyetemen, s országos jelentőségű képzés lehetőségét kínálja. A közeljövő egyik fontos feladata, hogy minél előbb megjelenjen a katasztrófaorvostan a graduális oktatásban (kreditpontos kurzusok formájában), és főként a posztgraduális szakképzési palettán. A személyi állomány új beosztásba helyezése mind a honvédség személyügyi csoportfőnökségét, mind a Centrum vezetőségét és munkaügyi szakembereit komoly feladat elé állítja.

A két másik intézet a 400-ágyas Klinikáról költözik az új telephelyre. A pazar épületállomány birtokbavétele önmagában persze nem elegendő a színvonalas és rentábilis működés elindításához. Az érintett klinikavezetők részéről jogosan vetődhetnek fel jelentős személyi és eszközös-mű-

szeres igények (az új telephelyen való indulás kedvező lélektani helyzetet teremthet erre), minden igény kielégítését azonban a forráshiány igen nehezíti, sokszor lehetetlenné teszi. A Centrum folyamatosan próbálkozik a főhatóságoknál, a mozgáster azonban sajnos nagyon leszűkült.

Minden nehézség ellenére a Honvédkórházzal való egyesülés egy rendkívül ígéretes távlatra enged rálatást, s első köcskaja lehet az ÁOK életében meghatározó jelentőségű átszervezési folyamatnak. Elindít egy folyamatot, amely más klinikák fejlesztési terveire is kedvező hatású lesz.

3. Regionális fejlesztés

Köztudott, hogy az új kormány a 2001. évi CVII. sz. törvény, az ún. kht-törvény aktualizálását 2003. március 1-jéig felfüggesztette. Elképzelhető, hogy a törvény részleteiben lesznek módosítások, abban azonban az új tárca is eltökélt, hogy a közgyógyellátás rendszerét átalakítsa, s ebben a fő vonalakat bizonyára az említett, az egyébként érvényben lévő törvény fogja jelenteni. A Centrum elnöksége ezért folyamatosan napirenden tartja ezt a kérdést.

Kétségtelen, hogy a közgyógyellátás korszerűsítése nem valósítható meg jelentős külső forrásbevonás nélkül, amire viszont csak azok az intézmények számíthatnak, amelyek fel tudnak mutatni egy szakmailag-gazdaságilag kimunkált koncepciót az új igényeknek megfelelő működtetésre. *Csehák Judit* miniszterasszonynak a Centrumban tett júliusi látogatása során komoly biztatást kaptunk arra, hogy készítsünk egy átfogó, koherens szakmai és gazdálkodási tervet a dél-dunántúli régió egészségügyi ellátó rendszerének korszerűsítésére. Esélyt lát ugyanis egy integrált rendszer kiépítésére, mivel kedvező adottságként értékelhető az egyetem, ill. a megye és város politikai vezetése közti egyeztetési szándék. (Ez utóbbi egyébként egy, pár évvel ezelőtt aláírt közös szándéknyilatkozattal dokumentálható is.)

Ennek fényében a Centrum vezetősége felelevenítette a két éve megrekedt egyeztetési tárgyalásokat a regionális egészségfejlesztésről. Egy, még csak körvonalaiiban létező ütemterv szerint jövő év elején elkészülhet egy olyan anyag, ami a régió egészségügyi ellátására új rendszert kínál. Ebben megtalálható lesz az egyetemi or-

vos- és egészségtudományi szakemberképzés, továbbképzés, az egymásra épülő többszintű betegellátás (járó- és fekvőbetegellátás, alapellátás) egy integrált, egyszerű együttműködésre, a felesleges párhuzamosságok elkerülésére és a külső tőke bevonására kész szerkezet megteremtésével. A munkaanyag sikere azt jelenhetné, hogy mintarégióként jelentős kormány-, ill. ezúton közvetített EU-s tőke jutna a régióba e célok megvalósítására.

E rövid beszámolóban helyhiány miatt nem lehetett szót ejteni a Centrum munkájának minden jelentősebb szakaszáról (pl. az Onkoterápiás Intézet, ill. az Immunológiai és Reumatológiai Klinika beindításáról), s főként nem minden megoldásra váró problémáról (pl. a központi elvonások mértéke és formája, az endofinanszírozás mikéntje, az aneszteziológia helyzete, korszerű informatikai rendszer kiépítése stb.). Ez utóbbiak egy következő beszámoló tárgyát képezhetik majd, remélhetőleg már kimunkált javaslatokkal, intézkedési tervekkel.

Kosztolányi György

ÚJ INTÉZETEINK

IMMUNOLÓGIAI ÉS REUMATOLÓGIAI KLINIKA

Nemrégiben alakult meg a PTE Általános Orvosi Karán az Immunológiai és Reumatológiai Klinika. Ami az új klinika szenior munkatársait illeti, jelenleg szeptembertől az új klinikán dolgozik korábbi munkatársam, *dr. Nagy Zoltán* mellett *dr. Varju Cecilia*, *dr. Kiss Csaba György* és *dr. Süttő Gábor*.

Jelenleg reumatológus rezidensként *dr. Kumánovics Gábor* és *dr. Nusser Nóra* dolgozik az osztályon. A közeljövőben még egy nagy gyakorlattal rendelkező reumatológus kolléga csatlakozik hozzánk.

Jelenleg egy osztály tényleges megnyitása történt meg. A további bővülésre várhatóan ősszel kerül sor. A klinikán belül végül majd két osztály fog működni (ideálisan mindegyik 25-30 ágygal):

- klinikai (belgyógyászati) immunológiai
- reumatológiai osztály.

Feladataink a következők:

A. A regionális immunológiai centrumnak megfelelő feladatok ellátása:

- a. Szisztémás és szervspecifikus autoimmun betegek gondozása, ellátása.

Ezen belül kiemeltebb specializált rendelések a következők lennének:

- **scleroderma centrum** (ez már létezik, a jelenlegi osztály európai scleroderma referencia centrum);
- **lupus centrum;**
- **vasculitis centrum;**
- Raynaud szindrómát felvállaló angiológia ellátás (a fentivel együtt: „immun-angiológiai centrum”)

b. Felnőttkori immunhiányos állapotok kezelése

c. Immunológiai problémákkal (allergológia, szervtranszplantáció, tumor immunológia stb.) kapcsolatos **konzultációs feladatok** ellátása.

Ezen feladatokat lényegében már jelenleg is végezzük.

B. Reumatológiai osztály

Feladata a gyulladásos mozgásszervi betegségek és egyéb akut reumatológiai kórképek ellátása.

- Kötőszöveti betegségek (ez teljesen átfed az A pontban írtakkal);
- „**Korai arthritis**” ambulancia (feladata minden ízületi gyulladással járó kórkép diagnosztizálása, szükség szerint kezelése és gondozásba vétele);
 - **Rheumatoid arthritises** betegek gondozása;
 - **Seronegatív spondylarthritises**, reactiv arthritises esetek ellátása, gondozásba vétele;
 - **Köszvény** (és egyéb **kristály arthropathia**) ambulancia;

- **Egyéb akut reumatológiai kórképek ellátása;**
- **Degeneratív és egyéb nem gyulladáson alapuló reumatológiai kórképekkel** kapcsolatos konzultáció (lényegében minden, a reumatológiai tárgykörébe tartozó eset konzultációja a klinikán dolgozó reumatológus szakorvos által).

A többféle feladat úgy oldható meg, hogy az osztályon mind belgyógyász-immunológus, mind reumatológus szakorvosok dolgoznak a kezdetektől fogva. Amint a fentiekből is látszik, **hangsúlyozottan az aktív ellátás** lesz a feladatunk. Nem nagyszámú belgyógyász-immunológus, illetve (az immunológiai gondolkodásra is kiképzett) reumatológus segítségével az egyetemi kiemelt feladatokat ellátó, rövid ápolási idejű, forgalmas új egység létrehozása a cél, ahol a **gyulladásos kórképek** ellátását végezzük. Az új egység **jelentős ambuláns forgalmat és konzultációs feladatokat** is el fog látni, ami a társszakmák számára is előnyös. A jelenlegi egyetemi elképzelések szerint egyébként a feladatkörök némi bővülése is elképzelhető a jövőben.

Az **oktatást** tekintve a belgyógyászat keretein belül 16 órában folyik a klinikai immunológia oktatása. A kötelező reumatológia oktatás jelenleg nem megoldott, az oktatás egy kiemelt kreditpontos kurzus keretében történik. A modulrendszerű oktatás bevezetése során a jelenlegi tervek szerint egy 28 órás kötelező vizsgával lezárt reumatológiai-immunológiai oktatás bevezetésére kerülne sor a közeljövőben. A rehabilitációval foglalkozó kreditpontos kurzus koordinálását is klinikánk végzi. A fentiek mellett a diplomás ápoló szakon mi oktatjuk a klinikai immunológiát.

Ami a **tudományos tevékenységünket** illeti, jelenleg 800 körüli kötőszöveti beteg klinikai-laboratóriumi adatait tároljuk számítógépen. A kutató laboratóriumi háttér megszervezését elvégeztük, kooperációs kapcsolataink (pécsi, hazai illetve nemzetközi vonatkozásban) is kialakultak.

A kötőszöveti betegségek (szisztémás autoimmun kórképek) klinikai-immunológiai vonatkozásaival kapcsolatosan **doktori iskolát** indítottunk (B típusú iskola, ami az egyetem immunológia „A” program egyike). Két nappali tagozatos hallgató fejezte be a képzést, egyikük értekezését benyújtotta. Egy levelező hallgató PhD téziseit szintén heteken belül benyújtja.

Jelenleg az alábbi területeken végzünk kutatást:

A kötőszöveti betegségek klinikai-epidemiológiai vonatkozásai. A túlélést befolyásoló paraméterek vizsgálata szisztémás sclerosisban, lupusban és más kötőszöveti megbetegedésekben. Populációs alapú felmérés a Raynaud jelenség, polyarthritisek és sicca syndroma gyakoriságáról egy 10 000 főt számláló reprezentatív mintából.

Klinikai követéses vizsgálatok: cardialis manifesztáció vizsgálata lupusban és sclerodermában. Központi idegrendszeri tünetek lupusban, különös tekintettel a demyelinisations eltérésekre. Korai mozgásszervi rehabilitáció gyulladáson alapuló izombetegségekben. Kéz funkció vizsgálata sclerodermában;

Aktivitási markerek követéses vizsgálata sclerodermában;

A neuropeptidok, neuropeptid antagonisták hatása bleomycin indukálta egér modellben;

A fibrotizáló alveolitis pathomechanizmusának vizsgálata sclerodermában, myositisben, és más kötőszöveti betegségekben.

Kapcsolat az Irgalmasrenddel

Az új egység a Pécsi Irgalmas Kórház épületében működik. Az együttműködés harmonikus, az emberi kapcsolatok nagyon jók.

Már eddig is igen sok segítséget kaptunk az Irgalmasrend képviselőitől. Egyébként szakmai és pénzügyi tekintetben szervezeti-önálló egyetemi klinikáról van szó, amely azonban természetesen igen szoros kapcsolatban van az Irgalmas Kórház egyéb egységeivel és magával az Irgalmasrenddel is. Ezt együttműködési megállapodás is rögzíti.

Dr. Czirják László
egyetemi tanár

MAGYARORSZÁGI IRGALMASREND ÉS PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLTALÁNOS ORVOSTUDOMÁNYI KAR
IMMUNOLÓGIAI ÉS REUMATOLÓGIAI KLINIKA

Közleményjegyzék (az utóbbi 5 évben)

- Czirják L.*: A kötőszöveti betegségek terápiája. Háziórvosi Továbbképző Szemle 1997; 2: 139-141.
- Nagy Z., Czirják L.*: Predictors of survival in 171 patients with systemic sclerosis (scleroderma). Clin Rheumatol 1997; 16: 454-460.
- Rojkovich B., Poór Gy., Korda J., Bálint G., Nagy Z., Tóvári E., Czirják L., Varga B., Genti Gy., Fazekas K., Tamási L., Dudics V., Gergely P.*: Az EULAR által rheumatoid arthritisben javasolt izületi index reprodukálhatóságának multicentrikus vizsgálata. Magyar Reumatológia 1997; 38: 206-212.
- Dankó K., Czirják L., Dévényi K., Kovács I., Szegedi Gy.*: Anti-szintetáz szindróma. Magy. Belorv. Archivum 1998; 4: 255-259.
- Tóvári E., Nagy Z., Zibotics H., Zoltán I., Pfund Z., Gaál J., Szentirmay M., Paál M., Czirják L.*: Szervi manifesztációk vizsgálata szisztémás autoimmun kórképekben. Magyar Belorvosi Archivum 1998; 51: 55-60.
- Bakó Gy., Bíró E., Czirják L., Bodolay E., Dankó K., Kiss E., Sipka S., Szekanez Z., Szücs G., Zeher M., Szegedi Gy.*: Szisztémás autoimmun kórképek és autoimmun pajzsmirigy betegségek asszociációja. Magyar Belorv Arch 1998 51: 267-271.
- Fekete B., Prohászka Z., Horváth L., Krivanek L., Kovács L., Paál M., Tamássy K., Pozsonyi T., Jakab L., Czirják L., Füst Gy.*: Hősokkfehérje (hsp90 és M bovis hsp65) elleni, valamint a Helicobacter pylori ellenelőfordulása szisztémás sclerosisban, nem differenciált collagenosisban és primaer Raynaud syndromában. Magyar Belorvosi Archivum 1999; 5: 394-399.
- Fábián G., Tóvári E., Baranyay F., Czirják L.*: Watermelon-stomach as a cause of chronic iron deficiency anemia in a patient with systemic sclerosis. J Eur Acad Dermatol Venereol 1999; 12: 161-164.
- Czirják L., Koncz A., Varga I., Dévényi K., Kumánovics G., Szücs G.*: Investigation of the alveolar macrophages and T lymphocytes in 15 patients with systemic sclerosis. Clin Rheumatol 1999; 18: 357-363.
- Czirják L., Tóvári E., Komócsi A.*: Provokációs tényezők szerepe a szisztémás szklerózis patogenezisében. Allergológia és Klinikai Immunológia 2000; 3: 1-6.
- A Magyar Nephrologiai Társaság vezetőségének ajánlása (szerk. Mátyus J.). Glomerulonephritisek vizsgálata és kezelése. Hypertonia és Nephrologia 2000; 4: 171-186.
- Czirják L., Komócsi A.*: A microchimérismus esetleges szerepe a szisztémás sclerosis patogenezisében. Táplálkozás-Allergia-Diéta 2000; 5: 2-6.
- Czirják L.*: A szisztémás szteroid kezelés a reumatológiai gyakorlatban. Medicus Anonymus Különszám, 2000. május: 3-5.
- Komócsi A., Tóvári E., Kovács J., Czirják L.*: Physical injury as provoking factor in three patients with scleroderma. Clin Exp Rheumatol 2000; 18: 622-624.
- Molnár I., Czirják L.*: Inhibitory effect of sera on the thyroid 5'-deiodinase activity in systemic sclerosis. Clin Exp Rheumatol 2000; 18: 719-724.

- Czirják L., Zibotics H., Pfund Z., Gáti I., Varju C., Komócsi A., Kumánovics G.: Szervi manifesztációk vizsgálata gyulladáso myopathiákban. Magyar Reumatológia 2000; 41: 211-215.
- Komócsi A., Kumánovics G., Czirják L.: A Wegener granulomatózis. Allergológia és Klinikai Immunológia 2001; 4: 1-7.
- Illei G. G., Czirják L.: Novel approaches to the treatment of lupus nephritis. Expert Opinion on Investigational Drugs 2001 ; 10: 1117-1130.
- Tulassay Zs., Czirják L., Poor Gy., Szendrői K., Kránicz J., és mtsai: A specifikus COX-2 inhibitorok szerepe az alap- és szakellátásban. Recept 2001; 12: 30.
- Komócsi A., Tóvári E., Pajor L., Czirják L.: Histiocytic necrotising lymphadenitis preceding systemic lupus erythematosus. J Eur Acad Dermatol Venereol 2001; 15: 476-480.
- Kumánovics G., Zibotics H., Juhász E., Komócsi A., Czirják L.: Subclinical pulmonary involvement assessed by bronchoalveolar lavage in patients with undifferentiated connective tissue disease. Clin Exp Rheumatol. 2001; 19: 551-559.
- Horváth L., Czirják L., Fekete B., Jakab L., Pozsonyi T., Kalabay L., Romics L., Miklós K., Varga L., Prohászka Z., Szakács A., Nagy E., Daha M. R., Füst G.: High levels of antibodies against C1q are associated with the disease activity and nephritis but not with other organ manifestations in SLE patients. Clin Exp Rheumatol 2001; 19: 667-672.
- Koó É., Nagy Z., Seszták M., Ujfalussy I., Meréty K., Böhm U., Forgács S., Szilágyi M., Czirják L., Farkas V.: Subsets in psoriatic arthritis formed by cluster analysis. Clin Rheumatol 2001 ; 20: 36-43.
- Komócsi A., Kumánovics G., Zibotics H., Czirják L.: Signs of alveolitis may persist during the immunosuppressive treatment sufficiently controlling the inflammatory muscle disease in patients with myositis. Rheumatol Int 2001; 20: 113-118.
- Istók R., Czirják L., Stanèiková M., Lukàè J., Rovenský J.: Pyridinoline cross-link compounds of collagen in systemic sclerosis and Raynaud's phenomenon. Rheumatology (Oxford) 2001; 40:140-146.
- Nagy Z., Czirják L.: Túlélési adatok vizsgálata szisztémás sclerosissban. Magyar Reumatológia 2001; 42: 5-8.
- Komócsi A., Kumánovics G., Czirják L.: A Wegener granulomatózisról 11 beteg kapcsán. Magyar Reumatológia 2001; 42: 79-84.
- Della Rossa A., Valentini G., Bombardieri S., Bencivelli W., Silman A. J., Cerinic M. M., Belch J. J., Black C. M., Becvar R., Bruhlman P., Cozzi F., Czirják L., et al.: European multi-centre study to define disease activity criteria for systemic sclerosis. I. Clinical and epidemiological features of 318 patients from 19 centres. Ann Rheum Dis 2001; 60: 585-591.
- Valentini G., Della Rossa A., Bombardieri S., Bencivelli W., Silman A. J., Cerinic M. M., Belch J. J., Black C. M., Becvar R., Bruhlman P., Cozzi F., Czirják L., et al.: European multi-centre study to define disease activity criteria for systemic sclerosis. II. Identification of disease activity variables and development of preliminary activity indexes. Ann Rheum Dis 2001; 60: 592-598.
- Horváth L., Czirják L., Fekete B., Jakab L., Prohászka Z., Cervenák L., Romics L., Singh M., Daha M. R., Füst G.: Levels of antibodies against C1q and 60 kDa family of heat shock proteins in the sera of patients with various autoimmune diseases. Immunol Lett 2001; 75: 103-109.
- Szigei N., Fábrián Gy., Gömöri É., Czirják L.: Barrett-oesophagus systemás sclerosissban. Orvosi Hetilap 2001; 142: 671-674.
- Czirják L., Kumánovics G.: Exposure to solvents as a provoking factor for systemic sclerosis and Raynaud's phenomenon. Clin Rheumatol 2002; 21: 114-118.
- Tóvári E., Mezey I., Berencsi G., Czirják L.: Lupus-like symptoms in three patients with parvovirus B 19 infection (letter). Ann Rheum Dis 2002; 61: 662-663.
- Varjú C., Pethő E., Kutas R., Czirják L.: The effect of physical exercise following acute disease exacerbation in patients with dermato/polymyositis. Clin Rehabilitation (accepted) .
- Szigei N., Fábrián Gy., Czirják L.: Fatal scleroderma renal crisis caused by bleeding of gastrointestinal teleangiectasia in a patient with scleroderma, Sjögren's syndrome, and primary biliary cirrhosis overlap. Eur J Dermatol Venereol (in press).
- Kumánovics G., Magyarlaki T., Komócsi A., Szekeres Gy., Czirják L.: Simultaneous presence of neutrophil alveolitis and Ki-67 positivity of alveolar macrophages in dermato/polymyositis and systemic sclerosis Rheumatol Int (in press).
- Szigei N., Fábrián Gy., Czirják L.: Vascular malformation of the gastrointestinal tract in patients with systemic sclerosis. J Eur Acad Dermatol Venereol (accepted).

Megalakult az Onkoterápiás Intézet

Régi hiányosságot szüntetett meg a PTE Szenátusa a 2001. december 13-i ülésén hozott határozatával, amellyel az Általános Orvostudományi Karon Onkoterápiás Intézet létesítéséről döntött, hogy ezáltal egyetemünkön is az európai normáknak megfelelő egységes szervezeti és szakmai irányítás alá kerüljön az onkológia oktatása és a daganatos betegek ellátása. Az intézet szervezésével és vezetésével 2002. január 1-jével az egyetem rektora személyemet bízta meg. Az új szervezeti egység április elsejével gazdaságilag is önállóvá vált.

Az intézet két klinika 3 részlegének az integrálásával jött létre. A Női Klinika korábbi 22 ágyas onkoradiológiai részlegének, a Radiológiai Klinika 18 ágyas onkológiai osztályának és sugárterápiás („telekobalt”) egységének az egyesítésével egy új, 40 ágyas intézetet lehetett kialakítani, amely az onkoterápia két ágát, a klinikai onkológiát és a sugárterápiát foglalja magában.

A meglehetősen elavult létesítmények építészeti átalakítása részben megtörtént, a földszinten kúraszerű, ambuláns kemoterápiára alkalmas fektető is kialakításra kerül. Korszerű sugárterápiás géppark rendelkezésre áll, további bővítése és egyéb kiegészítő eszközök beszerzése folyamatban van. A közeljövőben várható, hogy a korábbinál jobb feltételek mellett történhet egyetemünkön az onkológiai betegek ellátása.

Dr. Krommer Károly

KÖSZÖNJÜK

Az Orvostudományi Hírmondó szerkesztő bizottsága ezúton szeretné megköszönni a dékáni vezetés által nyújtott támogatást a Sajtóiroda számítógépparkjának felújításához.

Gyógyszerhatástani Intézet

Az orvoskar tanácsa – *Fischer Emil* akkori dékán kezdeményezésére – 2002 júniusában elhatározta Gyógyszerhatástani Intézet létrehozását, majd a PTE rektora engem bízott meg az intézet vezetésével. Bár helyünk még nincs, *Lénárd László* dékán önzetlen segítségével az oktatói gárda kezd kialakulni. Megvan a reményünk arra, hogy 2003 őszére – amikor az oktatás megkezdődik – hallgatóink avatott „kezekbe kerülnek”.

A pécsi gyógyszerészképzésben erős a funkcionális szemlélet. A gyógyszerhatástani az egyik legfontosabb tantárgy lesz a gyógyszerész-hallgatók kurrikulumban. Három féléven keresztül, magas óraszámú tanulás majd, minden félév után záróvizsgálattal. Célunk, hogy a hallgatók alaposan elsajátítsák a farmakológia szemléletét és tényanyagát, valamint hogy eközben közelebb kerüljenek a klinikai fogalomtárhoz és szemlélethez is. Ez utóbbi semmiképpen sem interferál a későbbi sorra kerülő klinikai tantárgyakkal, ahol már speciálisabb ismereteket oktatnak. Az ismeretek elmélyítése céljából az előadásokon és szemináriumokon kívül demonstrációkat is tervezünk.

A gyógyszerhatástani tárgya a gyógyszerek fő- és mellékhatásainak és hatásmechanizmusainak tárgyalása, valamint farmakokinetikai és toxikológiai aspektusoknak a kívánt mélységben való érintése. Mindent el kívánunk követni annak érdekében, hogy a tárgyi tudáson túlmenően hallgatóink a „bizonyítékokon alapuló farmakológia” szemléletével is átítódjanak. Ez különösen fontos azért is, mert a gyógyszereket (miként persze az orvosokat is) gyakran érik ezzel ellentétes impulzusok. Korszerű farmakológiát kívánunk oktatni; fitoterápiás stb. szereket csak akkor szándékozunk tárgyalni, ha meggyőző bizonyítékot találunk hatásosságukra. Forrásmunkáink modern szemléletű, nemzetközileg használatos tankönyvek, ezen felül magyar, angol és német nyelvű összefoglaló szövegek lennének. Ilyen színvonalas összefoglaló irodalmakat (a Gyógyszereink és más magyar lapok, *Drugs*, *Die Pharmazie*, *British Medical Journal*, *Lancet*, *Annual Reviews of Pharmacology and Toxicology* stb. cikkei) hallgatóink és oktatóink referátumokon is ismertetnének. Azon leszünk, hogy hallgatóink rendszeresen használjanak számítógépes témakereső szolgáltatásokat. Igyekszünk meghonosítani a problémamegoldó tanulás több előnyös

elemét, a hátrányosak nélkül.

Vizsgálatainkat a tárgyyszerűség, az átláthatóság és a barátságos, kollegiális hangnem kell hogy jellemezze. Az intézeten belüli folyamatos eszmecsere révén a vizsgakövetelményeknek egységesnek kell lenniük.

Reméljük, hogy mind gyógyszerész-, mind orvostanhallgatók szeretnének majd nálunk tudományos diákköri munkát végezni. Fontos, hogy a TDK-s hallgatók tudományosan releváns kísérleteket végezzenek, megismerkedjenek a kísérletek tervezésének, végrehajtásának, értékelésének folyamatával, valamint a prezentációval (szereplés konferencián, pályamunka stb.). Valószínűleg a TDK-sok közül kerülnek ki a jövő PhD-hallgatói. Az értelmes TDK-munka feltétele, hogy az adott intézetben nemzetközileg is új eredményeket hozó, színvonalas kutatások folyjanak. Eddigi tudományos munkásságunk remélhetően garanciát nyújt ebben a tekintetben.

Tervezzük speciális kollégiumok (kreditpontos kurzusok, ill. „jogutódaik”), ill. államvizsga-dolgozatok témáinak meghirdetését. Azon hallgatók számára is, akik a kísérletes munkába nem kívánnak belemerülni, az államvizsga-dolgozat jó alkalom az anyaggyűjtés, feldolgozás, prezentálás folyamatának megismerésére, gyakorlására. Az evvel kapcsolatos konzultációk még utólagos módokat adnak a természettudományos bizonyítékokon alapuló farmakológiai szemlélet megszilárdítására.

Szeretnénk fontos szerepet játszani a PhD-képzésben, aminek előfeltétele a termékeny kutatómunka, a kielégítő oktatói/kutatói létszám. Munkacsoportunkban már 7-8 éves hagyománya van a doktori képzésnek. PhD-hallgatóink többnyire diákköröseink közül kerülnek ki, de szívesen fogadunk máshol végzeteket is. Pillanatnyilag a Neurofarmakológia PhD-programhoz tartozunk (ennek egyik kutatási témáját vezetem). Szándékunkban áll az ősz folyamán csatlakozni a Gyógyszertudományok doktori iskolához. A PhD-hallgatókat viszonylag rövid idő alatt, a készség szintjén meg kell ismertetni a kísérletek tervezésének, kivitelezésének és prezentálásának folyamatával, beleértve az eredmények színvonalas folyóiratokban, angolul való publikálását is. A hallgatók valószínűleg akkor járnak el helyesen, ha temékeny, nemzetközi színvonalon dolgozó munkacsoportokhoz csatlakoznak,

ami nem esik szükségképpen egybe a leendő munkahely irányával. A doktori képzés lényegét a gyakorlott kutatókkal történő együttes munkában látom, az önállóság fokozatos megszerzésével. Az ún. kurzusokat

másodlagosnak tartom, bár kritikus megvalósításuk esetén valószínűleg segíthetnek a szemlélet kialakításában. A disszertációknak a nemzetközi összehasonlítást is ki kell állniuk; nem helyes rövid távú előnyökért engedelményeket tenni. Az értekezésnek már közölt vagy közlésre elfogadott kutatási eredményeken kell alapulnia.

Kicsit részletesebben szólnék a tervezett kutatásokról. A nemzetközi színvonalú kutatás nem csak a tudomány haladása szempontjából fontos; enélkül nem lehetséges egyetemi szintű oktatás, „üresben jár”, látzat-eredményeket produkál a TDK-képzés, nem beszélve a PhD-képzésről. A gyakorlott kutató viszonyulása a tananyaghoz egészen más, értékesebb és kritikusabb, mint a csak oktatást végzőé. Szeretnénk kutatási tevékenységünket megújult lendülettel folytatni, fiatal munkatársainkat e munkába fokozatosan bevezetni.

Tudományos munkánkat két fő téma köré szándékozunk csoportosítani. Ezek:

A belső szervek, bőr, nyálkahártyák nem-adrenerg, nem-cholinerg (NANC) beidégzésének vizsgálata, különös tekintettel a nitrogén-monoxidnak, purin-nukleotidoknak, neuropeptideknek, ill. az afferens idegeknek a simaizom-szervek funkcióiban játszott szerepére (*dr. Barthó L.* vezetésével);

A fájdalomérzésben, ill. nociceptóban, a hyperalgesiában szerepet játszó mechanizmusok felderítése és befolyásolása (*dr. Pethő Gábor* vezetésével). A két terület sok ponton kapcsolódik egymáshoz, elsősorban a kapszaicin-érzékeny afferensek témáján keresztül.

A fenti témákban már eddig is nemzetközileg új eredményeket értünk el és publikáltunk farmakológiai és idegtudományi szakfolyóiratokban. Elmondható, hogy munkáink kedvező fogadtatásban részesültek.

Szeretnénk ápolni és fejleszteni együttműködéseinket: a klinikai tudományokkal, a gyógyszerészeti társintézményekkel, külföldi szakmai körökkel és az iparral. A leendő új intézetet, gyógyszerészhallgatók képzését kellemes „kihívásnak” érezzük, amelynek – a szükséges feltételek megléte esetén – meg kell felelnünk.

Barthó Loránd
egyetemi tanár

Dr. Barthó Loránd kivonatos szakmai életrajza

(Született: 1948.)

1967-1973: Tanulmányok a Pécsi Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karán. Tudományos diákköri munka a Kórélettani és a Gyógyszer-tani Intézetben.**1973-1976:** Tudományos ösztöndíjas a POTE Gyógyszer-tani Intézetében. Témák: prosztaglandinok biológiai titrálása, gyulladás-modellek, belső szervek capsaicin-érzékeny beidegzése (prof. Pórszász János és dr. Szolcsányi János vezetésével).**1977:** laboratóriumi szakorvosi szakvizsga**1976-2002:** Oktatói-kutatói állásokat tölt be az intézetben. Tudományos témái: capsaicin-érzékeny és -érzéketlen nem-adrenerg, nem-cholinerg (peptiderg, „nitroerg”, purinerg) válaszok kimutatása és modulációja; izotóppal jelölt acetil-kolin felszabadulásának vizsgálata simaizom-ideg pre-parátumokban; a bélhuzam intrinszik reflexeinek mechanizmusa; az antidromos vasodilatatio és neurogén gyulladás gyógyszeres befolyásolása; in vivo és in vitro tesztek potenciális új gyógyszerek állatkísérletes kipróbálására. 1995-ben habilitál. 1996-ban egyetemi tanárrá nevezik ki. Tanulmányutakat tesz az MTA-SZBK Biofizikai Intézetében (Szeged), az MTA-KOKI-ban (Budapest), a Grazi Egyetem Gyógyszer-tani Intézetében, Németországban két Max Planck-intézetben (Bad Nauheim, Planegg-Martinsried/München), Firenzében az A. Menarini Laboratóriumok Farmakológiai Intézetében, Belgiumban a Genti Egyetem Heymans Gyógyszer-tani Intézetében, az USA-ban a Pittsburgi Egyetem Gyógyszer-tani Intézetében. Részt vesz számos európai és világkongresszuson, továbbá zártkörű nemzetközi szakmai rendezvényeken.**1985:** „Az orvostudomány kandidátusa” (mai fogalmak szerint: PhD). Az értekezés címe: „Perifériás peptiderg neuronok farmakológiája és szerepe a bélmozgás szabályozásában”. **2001:** megvédi „nagydoktori” értekezését (Nem-adrenerg, nem-kolinerg /NANC/ idegek és ingerületátvivőanyagok szerepe zsigeri szervek és a bőr válaszreakcióiban).**1997-2001:** Széchenyi Professzori Ösztöndíj**Társasági tagság:** Magyar Élettani Társaság (MÉT), Magyar Farmakológiai Társaság (MFT; vezetőségi tag), Magyar Idegtudományi Társaság (MITT), European Neuropeptide Club.**Tudományos közlemények és fogadtatásuk:** 85 publikáció nemzetközi idegtudományi és farmakológiai szaklapokban, könyvekben. A munkákra kapott „független” idézetek száma: 2050.**Szakértői tevékenység:** rendszeres bírálói tevékenységet végez többek közt az European Journal of Pharmacology, British Journal of Pharmacology, Life Sciences, Széchenyi István Kuratórium, TMB / MTA Doktori Tanácsa számára.**Egészségügyi Tudományos Tanács (ETT):** 1999-től a III. sz. Klinikai és Kísérletes Farmakológia, Kábítószer és Gyógyszerfüggőség Bizottság tagja. **OTKA:** az „Ember- és idegtudományok” szakbizottsági tagja, 1996-1998; az Élettudományi Szakkollégium tagja.**Folyóirat szerkesztőbizottsági tagság:** British Journal of Pharmacology, European Journal of Pharmacology**Témavezetőként elnyert kutatási támogatások:** ETT (1990, 1993, 1996, 2000); OTKA (1991, 1994, 1996, 1998, 2000); OTKA Műszerpályázat: 2002; Osztrák-Magyar Akcióalapítvány (Aktion Österreich-Ungarn) „projektje” (1994-95); MKM: FKFP (1997); OMF (OM) műszerpályázat (2002)**Oktatási tevékenység**

Előadásokat és szemináriumokat tart, vizsgáztat (magyar és angol nyelven). Angol oktatási felelős (1994-2002). Kreditpontos speciális kollégiumot vezet magyarul és angolul (Gombamérgezők), közreműködő a Toxikológia c. kurzusban. Diákköri témavezető (számos TDK-kongresszusi szereplés, díjazott rektori pályamunkák születtek irányításával), rektori pályamunkák és államvizsgadolgozatok konzultánsi és bírálói teendőit látja el, TDK kongresszusok zsűrijében vesz részt. Elnökként közreműködik felvételi vizsgákon, vizsgabiztosként államvizsgákon és utóvizsgákon. A Tudományos Diákköri Tanács fölterjesztésére 1988-ban miniszteri dicséretben részesült. Rektori dicséret: 1993, 1994, 1998. Dékáni dicséret: 2001.

Részt vett a PTE ÁOK Gyógyszerésztudományi Szak akkreditációs anyagának kidolgozásában.

PhD-témavezető, kurzust tart. 2000 szeptemberében védte meg első hallgatója a PhD értekezését.

Fejezetet írt a Vizi E. Szilveszter akadémikus által szerkesztett „Humán farmakológia” c. tankönyvbe és a POTE Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet által kiadott „Általános farmakológia” jegyzetbe.

Nyelvvizsgák: angol és német középfokú nyelvvizsgával rendelkezik, e nyelveken előadóképes.**Egyetemi közéleti tevékenység**

1993-94 - a POTE Doktori Tanácsának titkára; 1994-96 - a POTE Egyetemi Tanácsának tagja; 1996-1998, majd 2002-től újra - a POTE/PTE Orvoskar Tanácsának tagja; 1995-96 - a POTE Tudományos Bizottságának tagja; 1997-1998 - a POTE Egyetemi Tudományos Tanácsának tagja; 1993-tól - a POTE (majd PTE ÁOK) dolgozói információs- és vitalapjának, a „Konszenzusnak” főszerkesztője, majd 2000-től az „Orvoskari Híromló” társszerkesztője.

Rendszeresen véleményez intézetvezetői, egyetemi tanári és docensi pályázatokat, közreműködik PhD-eljárásokban.

Az Orvostudományi és Egészségtudományi Szakosztály tudományos ülései

2002. október 7.

Tanulságos esetek fóruma

1. Súlyos poszttraumás tracheomalacia (esetgazda: dr. Csontos Csaba, PTE-OEC-ÁOK Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet);
2. Coeco-vesicalis fistula „anorexia-nervosában” (esetgazda: dr. Pakodi Ferenc, PTE-OEC-ÁOK I. számú Belgyógyászati Klinika);
3. Mellkas rekonstrukció szívűtét után (esetgazda: dr. Hejmel László, PTE-OEC-ÁOK Szívgyógyászati Klinika).

2002. október 14.

Felkért előadások

1. Dr. Mess Béla (PTE-OEC-ÁOK Humán Anatómiai Intézet): 55 év az Anatómián, avagy az endokrinológia bővületében (40 perc);
2. Dr. Csernus Valér (PTE-OEC-ÁOK Humán Anatómiai Intézet): Circadian biológiai ritmusok (40 perc).

2002. október 21.

Tanulságos esetek fóruma

1. Kalcifilaxis kialakulása pancreas-vese transzplantált betegben (esetgazda: dr. Wittmann István, PTE-OEC-ÁOK II. számú Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum);

2. Antithrombin III hiányos habituális vetélő sikeres terhessége (esetgazda: dr. Szilágyi András, PTE-OEC-ÁOK Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika és dr. Losonczy Hajna PTE-OEC-ÁOK I. számú Belgyógyászati Klinika);
3. Szülést követően manifesztálódó coeliakia (esetgazda: dr. Bajor Judit, Baranya Megyei Kórház Belgyógyászati és Gasztroenterológiai Osztály, Pécs).

2002. október 28.

Felkért előadások

1. Dr. Gergely Lajos (DE-OEC Orvosi Mikrobiológiai Intézet): Papilloma vírusok és a cervix carcinoma (40 perc);
2. Dr. Berencsi György („Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ, Virologiai Főosztály): A vírusok kölcsönhatásai a molekuláris mikrobiológia, az informatika és a minőségbiztosítás világában (40 perc).

Az ülések helye: PTE ÁOK Elméleti Tömb III. sz. tanterme

Az ülések kezdete: 16 óra

Gyógyszertechnológia Intézet

– A Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerész Szakán 2002-ben Gyógyszertechnológia Intézet nyílik. Ebből az alkalomból kérdeztük terveiről dr. Dévay Attila tanszékvezetőt.

Dévay Attila: Nagy kihívás, komoly felelősség vállalása egy új intézet alapítása. Úgy tekintem ezt a feladatot, mint egy új lehetőséget arra, hogy a gyógyszerészet hagyományaira alapozva tovább fejlesszük a gyógyszerészet oktatási, kutatási eredményeit, öregbítsük tekintélyét. Indokoltnak tartom, hogy a Budapest, Szeged és Debrecen mellett a tekintélyes és méltán híres Pécsi Tudományegyetem oktatási és kutatási bázisán, a Dunántúlon is lehessen gyógyszerészképzés. Fontosnak tartom megemlíteni Pécs jelentős gyógyszerész-hagyományait is.

Oktatási célkitűzésünk a hallgatók részére a gyógyszertechnológia tárgy oktatása során, a megalapozó tárgyakra építve, a gyógyszerészi szak tudás és kellő gyakorlati jártasság, készség megszerzése. A hallgatóknak el kell sajátítaniuk a korszerű gyógyszer-formatani, biogén gyógyszerészeti, művelet- és eljárás-tani ismereteket, gyógyszer-tári receptúrát, a középüzemi és az ipari gyógyszertechnológiát.

Az új oktatási tematika, az intézet felszerelése, alkalmas műszerek beszerzése segíti hallgatóinkat a korszerű szemlélet elsajátításában, a szükségessé elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzésében.

Egy ilyen feladatot nem lehet egyedül megoldani. Kollégáimmal eddig is számos nehéz feladatot sikerült megoldani, és ebben számíthatok az egyetem vezetésének támogatására, társintézetek, kollégák segítségére.

– Önt Pécssett kevésbé ismerik. Mondana magáról is néhány szót?

D. A.: Budapesti vagyok, az EGIS (akkor még EGYT) Gyógyszergyárban kezdtem kutatóként dolgozni 1973-ban, majd 17 évet a Semmelweis Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében dolgoztam. 1990-ben egy évig egy kanadai egyetemen (Dalhousie University, Halifax) folytattam munkámat, majd a gyógyszerellátásban dolgoztam. Feleségem is gyógyszerész, egy 8 éves kislányunk van, és remélem ő is folytatja szülei hivatását.

Hogyan kerültem Pécsre? Szolcsányi professzor, akadémikus hívott meg Pécsre, keresett meg, hogy vállaljam el az intézet megalapítását.

A budapesti Millenáris Kiállításon olvastam. Szabó Árpád matematikátörténész így ír életéről: „Terveim közül nagyon kevés sikerült. Azt is mondhatnám, hogy amit akartam, az soha nem sikerült. Ellenben sikerült annál sokkal jobban valami, amire nem is gondoltam. Sorsomat nem én irányítom. És elégedettnek kell lennem, mert sokkal jobb jött, mint amit szerettem volna.”

Én is elégedett ember szeretnék lenni, de ez csak úgy megy, ha velem is elégedettek. A fenti idézet szellemében az sem lehet egészen véletlen, hogy példaképem, a híres gyógyszerészprofesszor (sajnos már nincs közöttünk) dr. Nikolics Károly által alapított, éppen most felszámolásra kerülő soproni gyógyszer-tári asszisztensképző felszerelését intézetünk átvethette. Az ő szellemiségét követendő példaként szeretném egyik oktatólaboratóriumunkat róla elnevezni.

Intézetünk fokozatosan bekapcsolódik a Pécsi Tudományegyetem tudományos munkájába, együttműködésre, jó kapcsolatokra törekszünk a magyar és a külföldi társintézetekkel, gyógyszer-tárakkal, gyógyszeripari cégekkel. Azt szeretném, ha jól felkészült, hivatását szerető gyógyszerészeket tudnánk nevelni, akik gyógyszer-tárban, iparban, a tudományos életben egyaránt megállják helyüket.

– Köszönjük az interjút; reméljük, egyszer még bővebben is olvashatunk minderről.

Gyógyszerészeti tantárgyak

NÖVÉNYTAN ÉS FARMAKOGNÓZIA

Mindkét tantárgy oktatását a Természettudományi Kar Biológiai Intézetéhez tartozó Növénytani Tanszéken látják el, mert itt minden alapfeltétel biztosítva van a gyakorlatok teljesítéséhez. A Farmakognózia (Gyógynövény- és Drogismeret) remélhetőleg a közeljövőben közvetlenül a gyógyszerész szak valamelyik gyógyszerészeti intézetéhez fog tartozni, esetleg önálló intézetté alakulva jeleníti meg a hazai hagyományt. Mindkét tárgy jelenlegi felelőse dr. Szabó László Gy., az MTA doktora, az MGYT Gyógynövény Szakosztályának alelnöke, Augustin emlékéremmel kitüntetett szakgyógyszerész, aki a TTK Növénytani Tanszékének és botanikus kertjének vezetője.

A Növénytan két féléves, a II. évben oktatott tantárgy, melynek második félévében laboratóriumi gyakorlatok során sajátítják el a hallgatók a növényalaktani (külső morfológiai és hisztológiai) alapokat. Növényismereti tudásukat herbáriumi gyűjtemény tanulmányozásával alapozzák meg, igénybe véve a növényhatározót. Az elméleti tananyag zömét Dános Béla „Farmakobotanika – Kemo-taxonómia” című tankönyve szolgáltatja, de az első félévben kiegészítő előadási jegyzet alapján készülnek fel a vizsgázók. A szak és a kar vezetése májusban biztosítja, hogy a hallgatók tanulmányúton vegyenek részt az MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézetében (Vácrátót) található igen gazdag botanikus kertben, ahol szakvezetés segítségével ismerkednek meg a legfontosabb gyógy- és hasznosnövényekkel.

A Farmakognózia III. évben oktatott tantárgy, mindkét félévben hisztológiai és fitokémiai gyakorlatokkal. A tematika összeállításában és a vizsgákhoz való felkészülésben Szőke Éva és Kéry Ágnes „Farmakognózia” gyakorlati jegyzete és Tóth László „Gyógynövény- és Drogismeret” elméleti jegyzete szolgáltatja az alapot. Kiegészítő forrásként igénybe vehetik még Rácz Gábor; Rácz-Kotilla Erzsébet és Szabó László Gy. „Gyógynövényismeret – a fitoterápia alapjai” c. könyvét, valamint Szabó László Gy. „Teadrogok a fitoterápiában” c. művét. A testvérintézetek (SOTE, SZTE, DTE) minden segítséget megadtak eddig is, a pécsi farmakobotanika-farmakognózia együttműködése zavartalan és gyümölcsöző. Hathatós segítséget kapnak a Gyógynövény Kutató Intézet vezetőségétől, különösen botanikus kertjétől az élő gyógynövény-gyűjtemény bővítése terén. Szakértőként részt vesznek a csíkszeredai Sapientia Egyetem gyógynövény-kertjének kialakításában.

A hallgatóknak meg kell ismerniük a hazai és külföldi farmakoterápiában és prevencióban alkalmazott gyógynövényeket, ill. drogokat. Fel kell ismerniük a legfontosabb, Magyarországon forgalmazott teadrogokat és erős hatású drogokat, de megfelelő tájékozottságot kell mutatniuk az import drogok vagy drogfrakciók (illóolajok, zsíros olajok, kivonatok stb.) kémiai és minőségi jellemzőiről is, továbbá minden hivatalos drog legalapvetőbb felhasználási területeiről. Szükséges tudniuk a gyógynövényekre vonatkozó általános ismereteket (pl. ipari alkalmazás, kutatás, természetgyógyászat és homeopáthia kritikai értékelése, termesztés és fajtakérdés, géntechnológia, fitoterápia lehetőségei), továbbá megfelelő jártasságot kell tanúsítaniuk az alapvető vizsgálati módszerek alkalmazásáról és a praxisban felmerülő kérdések megoldási készségéről (különös tekintettel a szakirodalmi és internetes tájékozódásra).

Szabó László Gy.
egyetemi tanár

TDK konferencia

(Előzetes tájékoztató)

*Tisztelt Témavezetők!
Kedves Diákkörösök!*

A Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Kar Tudományos Diákkörének 2002/2003. tanévi házi konferenciája 2003. február 13-15. között kerül megrendezésre. Reméljük, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan ebben az évben is számos sikeres előadás fog bemutatásra kerülni. Előzetes információink szerint a bíráló bizottságok által legjobbnak ítélt 18 előadás kerülhet a karról a XXVI. OTDK-ra. Az országos rendezvény 2003. április 2-5. között Debrecenben lesz, a DEOEC/ÁOK szervezésében. A konferenciák sikere érdekében a következő fontos információkra hívjuk fel a figyelmet:

A házi konferenciára kizárólag előadásokat várunk bejelentésre. A benevezéshez az összefoglalókat lemezen(!) és nyomdakész megjelentetésre alkalmas formában is kérjük leadni a PTE/ÁOK Diákirodára (Encs Máriának, telefon: 6111) vagy a Klinikai Kémiai Intézetbe a TDK elnökéhez vagy titkárához (telefon: 1231).

Jelentkezési határidő: 2003. január 10.

Az előadáskivonatok formai követelményei az OTDK Orvostudományi Szekció meghirdetett előírásaihoz igazodnak: www.prof.iif.hu/otdt/index.htm

Az előadáskivonatok leadásakor kérjük feltüntetni, hogy az előadó melyik szekcióban kívánja tartani előadását:

- Biokémia, sejtbiológia, molekuláris biológia;
- Élettan, kórélettan, farmakológia;
- Morfológia, patomorfológia;
- Konzervatív klinikai orvostudomány (belgyógyászat, gyermekgyógyászat, ideggyógyászat stb.);
- Operatív klinikai orvostudomány (sebészet, szülészeti, szemészet stb.);
- Epidemiológia, preventív medicina.

Az előadások nyelve magyar, időtartama 10 perc és 5 perc vitaidő áll rendelkezésre. Az előadások illusztrálására 5x5 cm-es dia (párhuzamos vetítésre is lehetőség van), írásvetítő fólia vagy laptop kivetítési lehetőség használható.

A házi konferencián részt vehet minden graduális képzésben részt vevő tudományos diákkörös hallgató.

Ezúttal szeretnénk külön felhívni az elbírált dékáni pályamunkával rendelkező diákkörösök figyelmét arra – amennyiben TDK munkájukból előadást még nem tartottak volna –, hogy a dolgozat anyagából a házi konferencián tartott sikeres előadás az államvizsga-dolgozatként is benyújtott dékáni pályamunka védését kiváltja, továbbá a Pro Scientia pályázatra is csak dolgozattal rendelkező hallgató jelentkezhet.

Minden további szükséges információval készséggel rendelkezésre állunk.

Sok sikert kívánunk a felkészüléshez!

A TDK vezetősége

A PTE Általános Orvostudományi Karára felvételt nyertek száma

(néhány év összehasonlításként)

Év	Szak	Államilag finanszírozott	Költségtérítéses	Összesen
2000	Általános orvos	151	11	162
	Fogorvos	17	-	17
	Gyógyszerész	30	3	33
2001	Általános orvos	148	8	156
	Fogorvos	19	3	22
	Gyógyszerész	26	2	28
2002	Általános orvos	152	10	162
	Fogorvos	19	3	22
	Gyógyszerész	31	1	32

Kálmán Sándorné

DÉKÁNI VEZETŐI ÉRTEKEZLETEK

2002. július 8.

A gyógyszerészképzés helyzetéről, ezen belül a Gyógyszertechnológiai Intézetéről tárgyalt a vezetés. Az Önkormányzat által módosított bérleti szerződés aláírásra kerül, azonban az értéknövelő átépítés költségeit egy szerződés-kiegészítésben érvényesíteni kell.

A *dr. Tóth József* rektornak elküldött levélben az alábbi megállapítások fogalmazódtak meg:

- ▶ A gyógyszerészképzés nem szerepelt eddig kellő súllyal sem a kar, sem az egyetem előtt, ezért a dékáni vezetés a rektor segítségét kéri.
- ▶ Szándéknyilatkozatra van szükség az Önkormányzattól, hogy az egész Rókus utcai épületet eladják.
- ▶ Az épületet végleges formában meg kell tervezetni a gyógyszerészek számára, hogy amikor az IDP pénzek rendelkezésre állnak, az építkezés megkezdődhessen.
- ▶ Rektori segítséget kell kérni ahhoz is, hogy az épület vételára az OM és az Egészségügyi Minisztérium segítségével elnyerhető legyen, valamint a berendezések és műszerek beszerzése lehetővé váljon.

Dr. Németh Péter és *dr. Csernus Valér* dékánhelyettesek haladéktalanul hívják össze a Gyógyszerész Szak Képzési Bizottságát, beszéljék meg a teendőket, készítsenek összefoglalást a korábbi és jelenlegi igényekről, beleértve az öt tanszék állás- és műszerigényeit.

A Rókus utcai sürgős építkezések költsége, kb. ötvenmillió forint – közben fűdémleszakadás történt – fedezete egyedül az „Alapítvány az orvosképzés támogatására”. Az alapítvány vezetőivel és az Angol Program Bizottsággal számos részletet meg kell beszélni. Amennyiben az alapítvány jogi, vagy egyéb okok miatt (orvos-gyógyszerészképzés) nem tud támogatást nyújtani, a pénzforrás a 2002. január-júliusi angol bevétel lehet. Tisztázni kell a gazdasági főigazgató asszonnyal azt is, hogy az angol oktatás most már nem alapítványi kezelésű, hanem egyetem által kezelt.

Dr. Tóth József rektortól kapott levelet a dékáni vezetés, melyben rektor úr sajnálkozását fejezi ki, hogy az angol alapítvánnyal kapcsolatos ügyek nincsenek megoldva. Két utasítást is tartalmaz a levél: egyrészt arról, hogy a kar nyújtson be az alapítvány céljainak és elvárásának megfelelően pályázatot az alapítványhoz a teljes pénzvagyron erejéig, kivéve a köztartozásokat. Másodsor: gondoskodjon a

vezetés az elmúlt évek során az alapítvány támogatásából vásárolt eszközök leltári átadásáról.

Dr. Tóth József rektor nem járult hozzá ahhoz, hogy az Általános Orvostudományi Kar és az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum közös gazdasági, technikai rendszert működtessen, annak ellenére sem, hogy ez az egyetlen kar, amelynek nincs gazdasági csoportja. Ha ennek megoldása semmiképpen sem sikerül, a karnak fel kell állítania saját Gazdasági Hivatalát.

A dékáni vezetés levelet küld *dr. Tóth József* rektornak, melyben teljes pénzügyi tájékoztatást kér a kar anyagi helyzetéről, a felgyülemlett hiányról, annak eredetéről. A rektor és a gazdasági főigazgató asszony július végére, augusztus elejére ígerte a tisztánlátást biztosító jelentést.

Dr. Nagy Judit dékánhelyettes asszony áttanulmányozta a programfinanszírozási összegek felosztásának lehetőségét. A PhD iskola-vezetők, programvezetők és alprogramvezetők díjazása után megmaradó összeg, mely intézeti leosztásra kerülne, rendkívül kevés. A vezetés ez ügyben tárgyal *dr. Kisbánné Karis Ilonával* és az Angol Program Bizottsággal, illetve az alapítvánnyal.

Július 25.

Döntéseket hozott a vezetés a normatív kutatásfinanszírozással kapcsolatos összegek elosztásáról. A PhD iskolavezetők számára 30 millió forintos igény van, ebből 10 millió forint OEP finanszírozást sikerült elnyerni. A hiányzó 20 millió forintot az angol képzési pénz második félévi összegéből lehet fedezni. A maradvány – 35 millió forint – a korábbi elvek alapján került elosztásra.

A korábban elfogadott és a Szenátus által jóváhagyott restriktív terv kapcsán felmerült, hogy bizonyos összegek tévesek, az angol képzés bevétele – mely alapítványi pénz – mint hiánypótló, nem került a tervbe, illetve másképp került be. A tervben szereplő, óvodával kapcsolatos 13-14 millió forintos igényről a centrummal, illetve a várossal is kell tárgyalni.

A gyógyszerészképzés ügyeit koordináló bizottság felállításáról döntött a vezetés, melynek elnökéül – *Szolcsányi János* szakvezetővel egyeztetve – *dr. Perjési Pált* kérték fel. A

bizottság feladata a tervek összehangolásán, az építkezés előkészítésén és a naprakész egyeztetésen kívül a státusz- és műszerigények önkorlátozó tisztázása is.

A Rókus utcai bérleti szerződés aláírása mindegyik fél részéről megtörtént. A folyamat azonban veszélyeket rejt magában, mivel nincs garancia a beépített, értéknövelő összegek tekintetében. Ez egyébként az angol képzés 2002. II. félévi tandíjából fedezhető. A többi műszer és egyéb igény mindaddig, amíg nem születik más döntés, a gyógyszerész szak kasszáját terheli.

A gyógyszerészek oktatásával kapcsolatban a TTK dékánja, *dr. Gábor Róbert* megkereste *dr. Lénárd László* dékánt a keresztoktatás finanszírozásával kapcsolatban. Egy, a jövőben felálló közös bizottság megoldást találhat a kérdésre.

Dr. Kilar Ferenc professzor tájékoztatta a dékánt arról, hogy az Uppsala-i Egyetemről 20 millió forint értékű műszert sikerült szereznie, melyet megfelelő hely hiánya miatt egyelőre, tartós kikölcsönzésre a TTK-n helyez el, a kémia, illetve gyógyszerészet ottani oktatását segítve elő.

A toxikológiának a gyógyszerészképzésben és a közeljövőben tervezett környezetegészségügyi szak oktatásában betöltött jelentőségét beszélte meg a vezetés, fontosnak tartva egy toxikológiával foglalkozó tanszék felállítását, melynek megszervezésére és vezetésére *dr. Gregus Zoltán* professzort tartja alkalmasnak.

Dr. Németh Péter dékánhelyettes bejelentette, hogy tárgyalt *Ember István* professzorral a környezetegészségügyi, illetve közegészségügyi és járványügyi ellenőr szakról. A dékáni vezetés erkölcsi, de anyagi okokból is fontosnak tartja a képzés elindítását, valamint annak tisztázását, hogy a szakot a végleges akkreditáció előtt is el lehet-e indítani. A kérdéskör tisztázásával *dr. Ember István* professzort bízták meg.

A kreditrendszer bevezetését tárgyalta a vezetés. Ugyan hivatalos levél arról, hogy erre csak 2003 szeptemberében kerül sor, nem érkezett, de az összes többi orvoskarról olyan tájékoztatást kaptunk, hogy idén sehol sem kerül bevezetésre a kreditrendszerű oktatás.

Vezetői értekezlet

AZ OEC ELNÖKI HIVATALÁBAN

Szeptember 5.

A hallgatók képviselőinek részvételével egy ad hoc bizottság elbírálta a kollégiumi felvételi kérelmeket. A hallgatók beszámoltak a Balassa János Kollégium 30 éves évfordulóját ünneplő rendezvényéről, valamint arról, hogy 37 millió forint pályázati pénz elnyerésével sikerült az egyik kollégium teljes bútorzatát és hűtőszekrényeit kicserélni.

Kadarkuti Imrénével, a dékáni apparátushoz felvett, gazdasági ügyeket vizsgáló és segítő kolléganővel beszélt meg a vezetés a teendőket.

A testület jóváhagyta a tanévnyitó ünnepség forgatókönyvét. Dr. Csernus Valér oktatási dékánhelyettes előzetesen egyeztetett javaslat alapján előterjesztés nyújtott be az alula, a tanácsterem és a tanterem bérleti díjának változásáról, melyet a dékáni vezetés jóváhagyott.

A Tanári Testület és a Kari Tanács üléséről és a napirendekről tárgyaltak, valamint döntöttek az Egyetemi Orvosnapokon előadó személyekről.

Döntés született arról is, hogy hivatalos fogadóórákat kell szervezni, valamint minden dékáni ügyel kapcsolatos levélnek a Dékáni Hivatalba kell érkeznie először, az oktatás miatt is. Ez vonatkozik az összes oktatási, kutatási, gyógyítási ügyekkel kapcsolatos levelekre, ami a dékán vagy a helyettesei címére a különböző irodákba érkezik.

Szeptember 11.

A doktorrá avatási ünnepség forgatókönyvéről beszélt a vezetés.

Mihálovics Gábor főmérnök levélben kérte, hogy ideiglenes jelleggel a Szent Mór Kollégiumban két kis helyiséget, ami vendégszobaként üzemel jelenleg, az ÁJK és a KTK hallgatóinak adjunk át. Dr. Pintér Éva hivatalvezető veszi fel a kapcsolatot a gazdasági főigazgató asszonnyal a megoldás érdekében.

Dr. Róth Erzsébet

2002. augusztus 27-én

Jelen vannak: dr. Kosztolányi György elnök, dr. Bellyei Árpád elnökhelyettes, dr. Szabó István elnökhelyettes, dr. Dóczi Tamás elnökhelyettes, dr. Kovács Bálint elnökhelyettes, Ferenci József gazdasági igazgató, Kovácsné Kelemen Judit főnövér

Bellyei Árpád professzor beszámol a Pécsi Ipari Kamara elnökével, Kéri Istvánnal történt megbeszéléséről.

Ember István professzor szakorvosjelöltek finanszírozásával kapcsolatos kérését az elnökség nem támogatta.

Szabó Gyula professzornak a fogászati szakorvosképzésről szóló levelével kapcsolatban az elnökség azt a döntést hozta, hogy Ertl Tibor titkárt meghívja egy vezetőségi ülésre.

Bejelentés érkezett az egyetemnek a Honvédkórház Égési Osztályára kirendelt 8 dolgozójától, miszerint ők is igényt tartanak a kockázati pótléokra, ahogy a Honvédkórház alkalmazottai is. Ebben az ügyben sok tisztázatlan kérdés van, Ferenci József gazdasági igazgató az egyetem jogásaival foglalkozik a témával. Jövő héten, Aracsi ezredes visszaérkezése után lehet majd a kérdés részleteit pontosan tisztázni, és ennek megfelelően történik az intézkedés.

Papp Lajos professzor kérésére olyan értelmű választ határozott el az elnökség, amely szerint a centrum belső rendelkezése értelmében bármilyen jogcímen fizetés-kiegészítést, vagy pótlékot csak abban az esetben lehet foganatosítani, ha az illető szervezeti egység pozitív gazdasági helyzetben van.

Mózsik Gyula professzor kérelmét, melyben orvostanhallgatók foglalkoztatására (hat fő) kért engedélyt ez év december 31-ig, az elnökség támogatta.

Czopf József professzor lélegeztető gép beszerzésére kért engedélyt, amihez az angol oktatási keretét is felajánlotta. Ezzel kapcsolatban, nagyobb dimenzióban, az egész aneszteziológiai, altatási kérdés előtérbe került. Dóczi professzor ez ügyben tárgyalást fog

kezdeményezni Bogár Lajos professzorral, amelynek a lényege az, hogy a jövő év január 1-re a jelenleginél átláthatóbb, tisztább és világosabb viszonyok mentén működő központi aneszteziológiai intézetet vagy szolgáltatást fognak kidolgozni. Ezzel a kérdéssel összeköti az elnökség Czopf professzor altatógép iránti igényét.

Dóczi Tamás professzor említette a következő kérdést, ami arra vonatkozik, hogy az új munkaügyi minisztériumi rendelkezés értelmében a túlórateljesítés nem haladhatja meg egy évben a 300 órát. Ez egyes, különösen kis létszámú és nagy ügyeleti teherrel birkózó klinikák esetében működésképtelenséget eredményezhet. Ezzel kapcsolatban az elnökség helyben kezdeményez (a rektornak írt levél és ezen keresztül a Közalkalmazotti Tanácsnak eljuttatott figyelmeztetés formájában) új rendszer kidolgozását kérve, másrészt pedig Csehák Judit miniszter asszonynak írandó levélben, amelyben jelezzük ennek a Munkaügyi Minisztériumból jött törvénynek az ágazati-fejlesztési kedvezőtlen vetületét, kérve a tárcaközi egyeztetést.

Kovácsné Kelemen Judit intézeti főnövér azt a problémát vetette fel, hogy szakasszisztensi munkakörbe diplomás ápolói végzettségűek nem szívesen helyezkednek el, mivel más kategóriába kerülnek besorolásra („F” helyett „E”-be). Ezzel kapcsolatban egyértelmű a helyzet, miszerint egy munkajogi törvénnyel kapcsolatban a Centrum vezetősége nem helyezkedhet szembe. Egyetlen lehetőség kínálkozik, az, hogy az „E” kategóriás bérkeretbe felvett diplomás ápoló a klinika óhaja vagy igénye szerint magasabb bérezésben részesülhet.

Ismét felmerült a közös orvosi-informatikai rendszernek a bevezetése. Két koncepciót vitatott meg az elnökség. Az egyik az, hogy esetleg a világon elismert nagy cégek rendszerét részesítve előnyben közbeszerzési pályázat kiírása történjen, a másik elképzelés, hogy a néhány évvel ezelőtt elkezdett helyi kezdeményezésre, helyi rendszer kiépítését választja. Ennek a kérdésnek az eldöntésére megbízza az elnökség az Informatikai Bizottságot a szükséges információk beszerzésével.

Dr. Kosztolányi György

A PTE Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtára

A Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtára (PTE OEC Könyvtára) 2001-ben ünnepelte alapításának 75. évfordulóját. Története négy fejezetre osztható.

1926-1946. Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Tóth Lajos Könyvtára. Létrehozását dr.

Pekár Mihály szorgalmazta, igazgatói teendőit magára vállalta. (A könyvtáralapító Pekár Mihályról az Orvostudományi Hírmondó 2001. májusi számából tájékozódhatnak az érdeklődők.) A kortárs dr. Entz Béla professzor ekképpen méltatta Pekár Mihály ez irányú fáradozását: „Minden energiáját arra fordította, hogy egyetemét és elsősorban az orvosi kart megerősítse s az orvosképzést tökéletesítse. E törekvésének eredménye a Tóth Lajos könyvtár létesítése, amelyre nemcsak sok munkát áldozott, hanem anyagi erejéhez képest nagy áldozatokat is hozott, hogy a könyvtárt minél jobban felszerelje.” A Tóth Lajos Könyvtár a szokásos könyvtári szerzeményeken kívül több kisebb-nagyobb magángyűjteményből tevődött össze. Magjával nagyszigeti id. Szily Kálmán (1838-1924) könyvtára, a „Szily gyűjtemény” szolgált, mely főleg természettudományos művekből állt. A könyvtár teljes állománya körülbelül 22 ezer kötetnyire becsülhető, a dokumentumokról szak- és betűrendes katalógusból tájékozódhattak a látogatók.

1947-1960. Az orvostudományi könyvtár állománya letétbe került az Egyetemi Könyvtárba, intézetekbe, klinikákra, a város különböző könyvtáraiba.

1961-1999. Pécsi Orvostudományi Egyetem Könyvtára. Újjászervezője, majd évtizedekig lelkes, elkötelezett igazgatója dr. Ruzsás Lajosné dr. Faluhelyi Veronika. Az 1999 decemberéig elért eredményekről, a könyvtár állapotáról, szolgáltatásairól az Orvostudományi Hírmondó 2000. október-november-i számában részletesen szólunk.

2000- Az egyetemi integráció kapcsán a Pécsi Tudományegyetem Könyvtárának része. A PTE Egészségügyi Főiskolai Kar Pécsi Képzési Központ Könyvtárával kiegészülve a PTE OEC Könyvtáraként működik tovább.

A PTE OEC Könyvtára a Dunántúl legjelentősebb orvosi szakkönyvtára. Országos elismertségét nem csupán állományadataival, de magas színvonalú szolgáltatásaival érdemelte ki.

Elérhetősége:

Postacím: 7624 Pécs, Szigeti út 12., 7601 Pécs, Pf. 99.;

Honlap-, e-mail cím: <http://www.lib.pte.hu/m/231.htm>;
somoskovi.istvanne@aok.pte.hu;
tunde.g.odorne@aok.pte.hu;
veronika.martos@aok.pte.hu

Telefon: 72-536000 / 1549, 1128, 1422 mell.,

Fax: 72-536293

A könyvtár a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara elméleti tömbjének 3-4. emeletén található. Megközelíthető a 2, 2/A, 27, 30, M55-ös autóbusszokkal.

Nyitvatartása, szolgáltatásai:

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
Beiratkozás	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	
Kölcsönzés	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	
Könyvtárközi kölcsönzés	8-16	8-16	8-16	8-16	8-16	
Tájékoztató	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	
Olvasóterem	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	8-21 ³⁰	9-13
Raktár	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	
(Fénymásoló nyitvatartása)	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	8-15 ³⁰	

A könyvtár teljességre törekvően gyűjti a hazánkban megjelenő és kereskedelmi forgalomban kapható valamennyi orvos- és egészségügyi szakterület szakkönyveit, tankönyveit és ismeretterjesztő irodalmát. A külföldi kiadványokból a szükségletek kívánta mértékig, elsősorban angol nyelven azokat a dokumentumokat gyűjti, amelyek a gyógyító és kísérletes orvostudomány új eredményeiről, diagnosztikai, terápiás vagy metodikai módszereiről nyújtanak korszerű ismereteket a gyógyító, kutató és oktató szakemberek, valamint az itt tanuló hallgatók számára. Az általános és humán biológia, biofizika, biokémia, mikrobiológia, kémia, fizika témakörökből, valamint a társadalomtudományok területéről azoknak a bel- és külföldi műveknek a beszerzése gyűjtőkör feladata, amelyek az egyetemen folyó munkához szükségesek. A hazai és külföldi klasszikus és kortárs szépirodalmi, művészeti stb. műveket a könyvtár szelektív módon vásárolja. Feladata továbbá az egyetemen dolgozók kéziratának, a hallgatók pályamunkáinak megőrzése. A „tájékoztató” jellegű szakirodalomból minden olyan dokumentumot beszerez, mely a hagyományos és korszerű szaktájékoztatóhoz, -tájékozódáshoz nélkülözhetetlen.

A könyvtár állományát feltáró elektronikus katalógus (<http://aok.lib.pte.hu:8080>) időkorlátok nélkül használható.

Állományadatok:

Könyv	140 946 kötet
Folyóirat	271 740 kötet
CD-ROM	82 félé
Audiovizuális dokumentumok	57 félé

Az egyetemi integráció pozitív hatást gyakorolt a könyvtár állományának gyarapodására. A könyvbeszerzésre fordítható összeg folyamatosan növekszik, a hagyományos formátumú külföldi folyóiratok számát sem kellett 2000 óta csökkenteni. Az Egyetemi Könyvtár rangos, országos könyvtári konzorciumok tagja, ennek köszönhetően egyre több olyan folyóiratot érünk el elektronikusan, fulltext formában, amelyet az egyetem egyébként nem fizet elő. Az elektronikus folyóiratokat (e-folyóiratok) tartalmazó adatbázisok a www.lib.pte.hu honlapról azon belül az Adatbázisok kapcsoló segítségével érhetők el.

A könyvtárban számos nyomtatott és elektronikus adatbázis áll az érdeklődők rendelkezésére. Az Orvostudományi Hírmondó olvasóinak figyelmét most három, az egyetem területéről ingyenesen használható fulltext e-folyóiratokat tartalmazó adatbázisra szeretnénk felhívni. (A cikkek ábrákkal együtt letölthetők, nyomtathatók.)

egyetem
 és a törekvés minél áldozatosabb
 minél sikeresebb legyen, és minél
 szébb gyümölcseket teremjen.
 Fejldjék a pécsi tudomány-
 egyetem a magyar tudomány-
 rág erős irányra, amelynek orszá-
 ról a magyar tudomány főnyo-
 sugataira a távolabbi gyüm-
 ölcsözőbe is eljuthassanak
 és elzárkadt városunk között
 a magyar kultúra iránti

szerepetek elvontabbak, az ahhoz is
 ragyogóan megismerjük és
 annak előjében való hitet
 fejlesztéssel, az a Magyarok
 Totem hogy egy legyen

vedd tudomásul, hogy a Tóth János könyvtár megalomult.

Hosszas utánjáráscsára fe lemfelt forrásokrólra
 végre döntött a miniszter fe Nyireöt véjleg átveszi a
 gyűjteményeket, úgy hogy rövid időn belül Nyireöt
 helyére Balogh Ádóly kinevezhető lesz. Sietek ezt is
 örömmel tudósodra hozni.

Pécs, 1926. május 6.

Szeretettel üljel

Pekár Anna

- Csak az egyetem által előfizetett folyóiratokhoz járó elektronikus verzió található a MINERVA, MEOS adatbázisában, mely a következő címről érhető el: <http://meos.minerva.at:81/>
- SpringerLink adatbázis az egyetem teljes IP címtartományából biztosít korlátlan számú egyidejű Internet hozzáférést a Springer Kiadó elektronikus folyóirataihoz. Elérhető a <http://link.springer.de/cs/subli.htm> címről.
- Az Oktatási Minisztérium által támogatott Elektronikus Információs szolgáltatás (EISZ). „Az EISZ egy olyan nemzeti program, amelynek célja, hogy a felsőoktatás és a tudományos kutatás számára nélkülözhetetlen elektronikus információforrásokat központilag, nemzeti licenz alapján vásárolja meg, így az eddigieknél lényegesen több információt szélesebb felhasználói körnek, fajlagosan kedvezőbb áron lehessen biztosítani.
- ▶ A Web of Science (WoS) az ISI (Institute for Scientific Information) bibliográfiai adatbázis csomag és citációs indexszolgáltatása. Fontos adatbázis a bibliográfiai adatgyűjtés és a szcientometriai keresés szempontjából, mert a legtöbb folyóiratot tartalmazó elektronikus tudományos bibliográfiai adatbáziscsomag, mely hetente folyamatosan bővül. Az egyetlen adatbázis, mely tudományos szempontok szerint rendszerez, valamint sokoldalú keresést biztosít. Például: lehetőség van tudományos konferenciák és jelentések, illetve cikkek rövid összefoglalóinak megkeresésére. Az interneten keresztül az utolsó 5 évfolyam kereshető, az archív évfolyamok és a heti fris-

sítés pedig az intranetre tölthető le. Kizárólag a WoS szolgáltatása a citációs keresés. Ezen belül lekérhető a cikkek bibliográfiája és a szerzői hivatkozásai is.

- ▶ A ScienceDirect az e-folyóirat szolgáltatásából fejlődött komplett információ-szolgáltatóvá. Teljes szövegű hozzáférést biztosít a saját kiadású papíralapú folyóiratok elektronikus változatához, illetve más kiadók e-folyóirataihoz. A Science Direct az Elsevier tudományos kiadó fulltext és adatbázis szolgáltatása. Fő profilja a természettudományos, műszaki és orvosi folyóiratok nyomtatott és elektronikus formában való terjesztése. Az Elsevier Science Direct adatbázisában 1350 saját kiadású folyóirat, 10 000 teljes szövegű cikk érhető el 4 évre visszamenőleg, ami kiegészül 100, más kiadó által kiadott folyóirathoz való teljes szövegű hozzáféréssel.
- ▶ A SwetsnetNavigator szolgáltatás közös belépési felületet biztosít egy egyre növekvő kínálatú, teljes szövegű címekhez – jelenleg 5985 címhez, 196 kiadótól – csakúgy, mint tartalomjegyzékekhez és absztraktokhoz.” (az OM honlapjáról)

Az egyes fejezeteket más alkalommal szeretnénk részletesen bemutatni az Orvoskari Hírmondó olvasóinak. Ezúttal csupán arra vállalkoztunk, hogy vázlatosan ismertessük múltunkat, kiragadjuk a legfontosabb momentumokat jelenünkből, valamint biztassuk az érdeklődőket, hogy használják a könyvtár azon új szolgáltatásait, melyek kitágítják a könyvtár falait.

A leírtakkal kapcsolatosan felmerülő bármely kérdésben kollégáimmal együtt készséggel állunk rendelkezésükre.

Ódoré Gracza Tünde

Árváltozások

Lezajlott a szokásos júliusi árváltozás. Az új árak az Egészségügyi Közlönyben joghatályos módon kihirdetésre kerültek, ahogy „évek óta már”. A sajtó (mind a nyomtatott, mind az elektronikus) ezt úgy propagálta, hogy csak a vény nélkül kapható (OTC) készítményeket érinti.

A PTE ÁOK gyógyszer-alaplistáján szereplő gyógyszerkészítményeket árváltozás szempontjából átnézve az előzőekben leírtakat némiképp módosítani kell. Ugyanis a megváltozott árú készítmények között előfordulnak olyan gyógyszerek is, amik kizárólag fekvőbeteg-gyógyintézeti felhasználásra engedélyezettek. 1997 óta ebben már semmi rendkívüli nincs.

Első olvasatra ez utóbbi kissé furcsának, vagy valamiféle beletörődésnek tűnik, pedig nem az. A 25/1997 (VIII. 22.) NM rendelet (ami a gyógyszerek egy csoportjában az árváltozás jogi alapját képezi) „a társadalombiztosítási támogatás nélkül forgalmazott gyógyszerekről” szól. Mik tartoznak ide?

- Vény nélkül beszerezhető (OTC) gyógyszerek. Ez az a kategória, ami a legnagyobb részt képviseli, és amit a közvélemény a legjobban ismer.
- Csak vényen rendelhető, de nem támogatott gyógyszerek.
- Kizárólag fekvőbeteg-gyógyintézeti felhasználásra engedélyezett gyógyszerek. A közvélemény ezeket ismeri a legkevésbé.

Joggal merül fel a kérdés a harmadik csoporttal kapcsolatban: a kórházi gyógyszereket ezek szerint nem támogatja a TB? A fekvőbeteg-gyógyintézetek TB-elszámolása az intézet által lejelentett HBCS-pontszámok alapján történik, aminek része a gyógyszeres kezelés. Az egészségbiztosító tehát kórházak részére külön gyógyszer-támogatást nem nyújt, a gyógyszeres terápia a kezelés része. Ennek az a következménye, hogy a kizárólag kórházi gyógyszerek sem támogatottak, a negyedévenkénti árváltoztatást lehetővé tevő fenti jogszabály rájuk is vonatkozik.

A PTE ÁOK gyógyszer-alaplistáját az árváltozás az alábbiak szerint érintette:

Infúziós készítményekből van a legtöbb, tizenegyféle; ezek ára átlagosan 8 százalékkal nőtt. Emellett három ára csökkent, mintegy 3 százalékkal.

Négy citosztatikus gyógyszer ára nőtt, átlagosan 6 százalékkal (Endoxan, Farnorubicin RTU 50mg, Holoxan 2g, Vincristin).

Az antibiotikumok közül három ára emelkedett (Rocephin, Streptomycin, Supplin infúzió), az átlag itt 30 százalék, három cikk ára pedig átlag 10 százalékkal csökkent (Fungizone, Mycosyst infúzió, Tienam – ez utóbbi minimális mértékben). (Vegyük figyelembe, hogy az antibiotikumok és a citosztatikumok a kórházak gyógyszerköltségeit leginkább meghatározó gyógyszerek.)

Vérkészítmények közül kettő ára nőtt, mintegy 7 százalékkal, mindkettő humán albumin (Human albumin 5%, Intraglobin 10ml).

A neurológiai gyógyszerek csoportjából egy készítmény (Ubretid injekció) ára nőtt, 5 százalékkal.

Az alapellátásban (közforgalmú gyógyszerár) is kapható, de vényköteles gyógyszerek esetében több mint százötven készítmény ára változott meg.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a PTE ÁOK gyógyszer-alaplistája a hazánkban törzskönyvezett több mint 6000 gyógyszer nem egészen egyhatodát (!) tartalmazza, csak találgathatunk a „csak vény nélküli” kategória igazságtartalmát illetően...

Természetesen a mindent összesomos statisztikai adatokkal vigyázni kell. Sem gyártóra, sem hatástani csoportra nem specifikus a mostani árváltozás. Egy igen drága gyógyszer ezrelékben mérhető áremelkedése lehet, hogy sokkal komolyabb pénzügyi megterhelést jelent, mint egy alacsonyabb árkategóriába tarozó gyógyszerrel a 20 százalékos drágulás. Ennek ellenére kritikusán kell kezelnünk minden, a gyógyszerek árváltozásával kapcsolatos bejelentést. A kérdés most már csak az, hogy a vényköteles, sőt kórházi gyógyszerek véletlenül kerültek-e a mostani árváltozásba, vagy tudatos „álcázás” eredményeként?

Dr. Molnár Béla
Egyetemi Gyógyszertár

GAZDASÁGI HÍREK

Az Orvostudományi és Egészségtudományi központ Elnöksége dolgozik az új Gazdálkodási Szabályzaton. Annak elkészültéig és a Centrum Tanácsa által történő elfogadásáig a közelmúlt gyakorlatának figyelemre méltó történései miatt az alábbi területeken a korábbi szabályzat ide vonatkozó pontjainak megerősítését szükségesnek tartjuk.

1. Megrendelést csak a Gazdasági Hivatalon keresztül írásos igénylés alapján lehet eljuttatni a szállítókhoz. Nem engedhető meg a közvetlenül cégekhez küldött megrendelések adminisztrációjának utólagos teljesítése. Ezért a Gazdasági Hivatal ilyen gyakorlatát felfüggeszteni rendelttem el.
2. Az intézetek sem szállítási, sem szolgáltatási szerződést nem jogosultak kötni, erre csak a cégszerű aláírásra bejelentett személyek jogosultak. A szállítási és szolgáltatási szerződéseket a pénzügyi kötelezettséggel felruházott elnök és gazdasági igazgató írhatja alá. Az érvényes aláírással bíró szerződés nélkül beérkező számlák kifizetését felfüggesztjük.

Kérem klinika/intézet igazgató szíves intézkedését, hogy az irányítása alá tartozó szervezet a fenti rendelkezéseket maradéktalanul tartsa be. Amennyiben a korábbiakban nem a fenti módon aláírt szállítási és szolgáltatási szerződéssel rendelkeznek, kérjük azokat küldjék be a Gazdasági Hivatalba, hogy a törvényes előírásoknak megfelelően azok érvényesíthetőek legyenek. Ellenkező esetben kifizetések nem tehetők.

Kérem, szíveskedjék intézkedni az előírások maradéktalan betartása érdekében, mert kifizetést e körrelél kézhezvételét követően szabálytalanul elküldött, valamint a megelőző időszak intézkedéseit szeptember 10-ig nem legalizáló esetekben a Gazdasági Szabályzatban szereplő mértékben szankciókat alkalmazunk.

Kérem együttműködő segítségét a szabályos ügymenet kialakítása érdekében.
Pécs, 2002. augusztus 28.

Dr. Kosztolányi György

A 2002. szeptember 1-jétől a személyi jövedelemadó változással és az új bértáblával kapcsolatos tájékoztató

Szeretnénk tájékoztatást adni azokról a jogszabályi változásokról, amelyek 2002. szeptember 1-jétől a munkavállalókat érintik:

Adótábla – változatlan marad

0–600 000 Ft 20 %
600 000–1 200 000 Ft (120 000 Ft) + 600 000 Ft feletti rész 30 %-a
1 200 000–(300 000 Ft) + 1 200 000 Ft feletti rész 40 %-a

Adójóváírás

Az adójóváírás jogosultsági határa nem változik, továbbra is 1 200 000 Ft, mértéke azonban növekszik. Az adójóváírás 2002. január 1-jétől augusztus 31-ig a munkabér 10 %-a, de legfeljebb havi 3000 Ft.

2002. szeptember 1–december 31. közötti időszakra az adójóváírás mértéke az elszámolt bér 18 %-a, de legfeljebb jogosultsági hónaponként 9000 Ft.

A jogosultsági határ feletti jövedelemre az adójóváírás fokozatosan szűnik meg:

Akinek az éves bevallott (elszámolt) jövedelme meghaladja a jogosultsági határt, de nem éri el a jogosultsági határ 333 333 forinttal növelt összegét, azaz 1 533 333 forintot, akkor az adójóváírás a bér 10 %, illetve 18 %-a csökkentve a jogosultsági határ (1 200 000 Ft) feletti jövedelem 18 %-ával.

Amennyiben az éves bevallott (elszámolt) jövedelem meghaladja a jogosultsági határ 333 333 forinttal növelt összegét, akkor adójóváírás nem jár.

Figyelem! A munkáltató az adójóváírást minden dolgozónál alkalmazza, kizárólag a munkavállaló kérheti az adójóváírás mellőzését.

Akik év elején már bejelentették, hogy nem kívánják igénybe venni az adójóváírás kedvezményét, azoknál a számfejtés során továbbra sem vesszük figyelembe azt.

(Amennyiben jövedelme meghaladja az 1 533 333 Ft-ot, adóhiánya a megemelt adójóváírás miatt elérheti a 60 000 Ft-ot is.)

Családi kedvezmény – nem változott

A családi adókedvezmény mértéke nem változott, igénybevétele módja továbbra is az eddigi eljárás szerint zajlik.

A 2001. évi módosítás során a törvény bevezette a kedvezményezett eltartott és az eltartott fogalmát. A *kedvezményezett eltartott* az a személy, gyermek, akire tekintettel a szülők nevelési ellátást kapnak (családi pótlékot, iskoláztatási támogatást), vagy az, aki saját jogán kapja, aki rokkantsági járadékban részesül, illetve ide kell érteni a magzatot is. Adókedvezmény igénybevételére ők jogosítanak.

Eltartott az a gyermek, aki után a szülő nevelési ellátást már nem kap, de a családtámogatásról szóló törvény szerint a nevelési ellátás összegénél beszámítanak. Ilyen például az az eltartott, aki közoktatási intézmény tanulója vagy felsőfokú oktatási intézmény első oklevelet szerző hallgatója és rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik. Ők az adókedvezmény megállapításakor a létszámba beleszámítanak, de adójóváírás utánuk nem érvényesíthető.

1 eltartott esetén havi	3 000.- Ft/fő
2 eltartott esetén havi	4 000.- Ft/fő
3 eltartott esetén havi	10 000.- Ft/fő
minden további gyermek esetén havi	10 000.- Ft/fő

A családi kedvezményt a nevelési ellátásra jogosult magánszemély, a várandós nő, illetve a vele közös háztartásban élő házastárs érvényesítheti.

A családi kedvezményt a munkáltató automatikusan alkalmazza azoknál a dolgozóknál, akik részére nevelési ellátást folyósít. Akik részére nem a munkáltató fizeti az ellátást, és igénybe szeretné venni a kedvezményt, nyilatkozniuk kell.

Tóth Lászlóné
osztályvezető

BÉRTÁBLA

A1=50 000, F1= 100 000 tartalmú közalkalmazotti illetménytáblázat bértételei

Fizetési fokozatok

Fizetési osztályok

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	50 000	56 000	58 000	60 000	70 000	100 000	105 000	107 000	120 000	132 000
2.	51 500	58 200	60 300	62 400	72 800	104 000	109 200	114 000	127 200	140 500
3.	53 000	60 500	62 600	64 800	75 600	108 000	113 400	120 400	134 400	148 400
4.	54 500	62 700	65 000	67 200	78 400	112 000	117 600	126 900	141 600	156 400
5.	56 000	65 000	67 300	69 600	81 200	117 000	122 900	133 300	148 800	164 300
6.	57 500	67 200	69 600	72 000	84 000	122 000	128 100	139 800	156 000	172 300
7.	59 000	69 400	71 900	74 400	86 800	127 000	133 400	146 200	163 200	180 200
8.	60 500	71 700	74 200	76 800	89 600	132 000	138 600	152 700	170 400	188 200
9.	62 000	73 900	76 600	79 200	92 400	137 000	143 900	159 100	177 600	196 100
10.	63 500	76 200	78 900	81 600	95 200	142 000	149 100	165 600	184 800	204 100
11.	65 000	78 400	81 200	84 000	98 000	147 000	154 400	172 000	192 000	212 000
12.	66 500	80 600	83 500	86 400	100 800	152 000	159 600	178 500	199 200	220 000
13.	68 000	82 900	85 800	88 800	103 600	157 000	164 900	186 000	207 600	229 200
14.	69 500	85 100	88 200	91 200	106 400	162 000	170 100	193 500	216 000	238 500
15.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A PTE EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KARÁNAK ESEMÉNYEI

■ Egyetemi okleveles ápolók diplomaátadó ünnepsége

Február 23-án első alkalommal kaptak karunkon diplomát egyetemi ápolók. Az esemény különös jelentőségét az adja, hogy az ápolás, az elmúlt évtizedek folyamán rangján alul kezelt hivatás lehetőséget kapott arra, hogy megteremtse és kiteljesítse magát saját önálló alapjain. Elsőként sikerült ezt a szakot vidéken, a fővárosi felsőoktatás előtt beindítani, ami bizonyítja egyetemünk nyitottságát és az itt dolgozó szakemberek magas szintű hozzáértését.

■ „Pro Facultate Scientiae Sanitatis” kitüntetések átadása

Az EFK Tanácsa 2001. augusztus 28-i ülésén hozott határozatot e kari kitüntetés megalapításáról, melynek célja, hogy kifejezze a kar fejlődése, felvirágoztatása érdekében kiemelkedő érdemeket szerzett munkatársak elismerését és nagyrabecsülését. Első ízben az egyetemi okleveles ápolók diplomaosztó ünnepségén került sor a kitüntetések átadására, melyben *dr. Buda József* tanszékvezető főiskolai tanár, főigazgatói tanácsadó, valamint *dr. Illei György* intézetigazgató főiskolai tanár, tudományos és fejlesztési főigazgatóhelyettes részesült.

■ Együttműködési szándéknyilatkozat aláírása Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatával

2002. február 8-án a Zalaegerszegi Képzési Központban a Zalaegerszegi Önkormányzat és az egyetem, illetve a kar képviselői közös szándéknyilatkozatot írtak alá, melynek célja, hogy a képzési központ és a város között már meglévő jó kapcsolat tovább szélesedjen. Ez a kölcsönös egymásraturaltás miatti szálak szorosabbra fűzését jelenti: egyrészt a képzési központ a város életében és fejlődésében egyre nagyobb szerepet játszik, másrészt a város adottságai és pozitív hozzáállása nagy segítséget jelent a képzési központ jelenlegi adottságainak fejlesztésében.

■ A Fizioterápiás Intézet avatóünnepsége

Március 22-én került sor a Pécsi Képzési Központban, a Berek utcai épületben a Fizioterápiás Intézet avatóünnepségére. A rendezvényen több tudományos előadás is

elhangzott, melyeket *dr. Laky Rezső*, a Kar Zalaegerszegi Képzési Központjának tanszékvezető főiskolai tanára, *Fekete Enikő* főiskolai adjunktus, a Zalaegerszegi Képzési Központ igazgatóhelyettese, *Leidecker Eleonóra* főiskolai tanársegéd, *Járomi Melinda* főiskolai tanársegéd, *dr. Kránicz János* egyetemi tanár, az intézet igazgatója adtak elő. Az előadások anyaga a kar hivatalos lapjában, az Összekötőben a XI/2. számban található meg.

■ Hét nap Finnországban

Dr. Rozsos István egyetemi tanár (Kaposvári Képzési Központ) a Socrates–Erasmus program keretében március 17-24. között 7 napot töltött el Finnországban, ahol több tudományos előadást is tartott. A jól szervezett program során betekintést nyerhetett a képzés és a gyógyító munka különböző folyamataiba.

■ Oktató védőnők és védőnő hallgatók találkozója a Pécsi Képzési Központban

Április 22-én a Berek utcai épületben, az Egészségfejlesztési és Család gondozási Intézet központjában került sor az eseményre, melynek célja, hogy a területi gyakorlatot oktató körzeti védőnők és a gyakorlat beosztását szervező vezető védőnők ismerjék a Képzési Központban zajló elméleti oktatást, a gyakorlati követelmények rendszerét. Az eseményen Somogy, Tolna, Veszprém és Baranya megye oktató körzeti védőnői, az ÁNTSZ megyei és vezető városi védőnői, valamint az ÁNTSZ Kaposvári Városi Intézetének tisztifőorvosa jelent meg.

■ Együttműködési megállapodások

Június 14-én nagy jelentőségű együttműködési megállapodásokat írt alá *dr. Tóth József*, egyetemünk rektora, *dr. Tahin Tamás*, az EFK főigazgatója, *dr. Fischer Emil*, az ÁOK dékánja, *dr. Kékes Ferenc*, a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke, *dr. Keszthelyi Béla*, a Baranya Megyei Gyógyfürdőkórház igazgató főorvosa, *dr. Horváth Zoltán*, a Baranya Megyei Kórház főigazgatója. A megállapodások közös célja, hogy a PTE ÁOK és EFK gyakorlati képzéseinek feltételeit tovább javítsák. A megállapodások teljes szövege az Összekötő XI/3. számában olvasható.

■ Kitüntetések

Június 6-án, a Pedagógusnapon karunk több dolgozója is részesült kitüntetésben, melyet *dr. Tóth József*, egyetemünk rektora adott át. A kitüntetettek névsora: *dr. Cholnoky Péter* főiskolai tanár, *Gyenge Lajos* nyelvtanár, igazgatóhelyettes, *dr. Kovács L. Gábor* egyetemi tanár, *dr. Kelemen János* főiskolai tanár, *Oláh András*.

Dr. Széll Kálmán, karunk emeritus főiskolai tanára (Szombathelyi Képzési Központ) pápai kitüntetésben részesült.

Dr. Illei György intézetigazgató főiskolai tanárt, tudományos és fejlesztési főigazgatóhelyetteset a Magyar Ápolási Egyesület tiszteletbeli tagjává iktatta.

■ A Humán Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet avatóünnepsége

Az avatóünnepségre május 3-án került sor a Pécsi Képzési Központban, a Berek utcai épületben. A rendezvényen több tudományos előadás is elhangzott, melyeket *dr. Zajkás Gábor*, az OÉTI igazgatóhelyettese, a Népegészségügyi Program Táplálkozási Alprogram igazgatója, *Bonyárné Müller Katalin*, főiskolai docens, *Laborci Ottóné*, főiskolai adjunktus, *Rab Regina*, főiskolai tanársegéd, *Fejős Szilvia*, főiskolai tanársegéd, *Gubicskóné Kisbenedek Andrea*, főiskolai tanársegéd, *dr. Figler Mária*, főiskolai tanár, intézetigazgató adtak elő. Az előadások anyaga a kar hivatalos lapjában, az Összekötőben a XI/3. számban található meg.

■ VIII. Tudományos Diákköri Konferencia

Április 26-27-én került megrendezése a PTE EFK VIII. TDK konferenciája, melynek a Szombathelyi Képzési Központ adott otthont. A konferencián 57 előadás hangzott el. Egy-egy előadás hossza 10 perc volt, mely után 5 perc vitaidő állt rendelkezésre. Az előadók neve, témáik, valamint az elért helyezések a kar hivatalos lapjában, az Összekötőben a XI/3. számban olvashatók.

■ Egészségfejlesztő–mentálhigiénikusok diplomaosztó ünnepsége

Március 7-én került sor karunkon első al-

kalommal az egészségfejlesztő-mentálhigiénikus végzettséget igazoló oklevelek átadására. E szakirányú továbbképzés a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán indult el még 1992-ben, karunk 2000 óta vesz részt a képzésben.

■ Gyógytornász Hallgatók Országos Találkozója

Nyolcadik alkalommal került megrendezésre az esemény, melynek idén Pécs adott otthont, április 11-13. között. A találkozó célja a hagyomány szerint az, hogy a részt-

vevőkkel megismertesse az adott képzési helyet, annak sajátosságait, gyakorlóhelyeit, illetve kötetlenebb programok segítségével lehetőséget biztosítson a résztvevőknek az egymással és a várossal való megismerkedésre. A fenti eseményekről a kar hivatalos lapja, az Összekötő XI/1-3. számaiban részletes beszámolók olvashatók.

■ Az Egészségügyi Főiskolai Kar Egészségbiztosítási Tanszékéről

Május 22-25. között került megrendezésre Prágában a „17th European Congress of Obstetrics and Gynecology”, ahol dr.

Boncz Imre, karunk tiszteletbeli docense (főállásban az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Szakmapolitikai és Koordináló Főosztály főosztályvezetője) a következő posztterekkel vett részt: *Boncz I., Sebestyén A., Pál M., Sándor J.*: Calculation of cervical cancer screening rate by using the data of Health Insurance Fund; *Sebestyén A., Boncz I., Pál M., Donka-Verebes É.*: Connection between malignancy of breast cancer and the organization of breast cancer screening.

Horváth Gábor

NEMZETI KUTATÁSI ÉS FEJLESZTÉSI PROGRAM (2001-2004) MOZGÁSSZERVEK ÉS ÉLETMINŐSÉG

A Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centruma az Orvoskar és a Főiskolai Kar közös részvételével 2001 folyamán „Mozgásszervek és életminőség” címmel NKFP kutatási programot nyert, összesen 690 millió forint értékben (önrész: 200 millió forint).

A pályázat alapelvei:

- regionalitás,
- multidiszciplinaritás,
- gyakorlatorientált kutatás, kutatásfejlesztés, innováció,
- társadalmi hasznosítás, szerepvállalás a regionális szerkezetátalakításban,
- országos mintarégió lehetőségének megteremtése.

A fenti célok megvalósítása céljából, a kutatási program szakmai és innovációs fázisának kiterjesztése céljából konzorciumot hoztunk létre, melynek tagjai:

- PTE Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum,
- MTA Dunántúli Tudományos Intézet,
- Pécsi Ipari Park Gazdaságfejlesztő Rt.,
- Innovációs Technológiafejlesztési Központ Kht.

A pályázat általános szakmai szerkezete 4 fázisban jelenik meg:

1. általános állapotfelmérés regionális reprezentatív mintában: 0-65 éves korosztályban,
2. mozgásszervi állapotfelmérés – a reprezentatív minta során kiemelt, mozgásszervileg érintett és egészséges személyek részletes klinikai vizsgálata, majd a 2 minta továbbvitele alap kutatási szintre,
3. a hajlamosító és szerzett tényezők kutatása a mozgásszervileg érintett és egészséges populáció összehasonlításával,
4. alapjelenségek kutatása a kettős mintában.

A pályázat multidiszciplináris szakmai szerkezete (alprogramok):

1. alprogram:

Általános állapotfelmérés a régió gazdasági, infrastruktúrális, szociális és környezeti helyzetéről (alprogramvezető: dr. Pálné, Kovács Ilona).

2. alprogram:

Általános egészségi és mozgásszervi állapotfelmérés reprezentatív regionális mintán (10 ezer fős felnőtt és 5 ezer fős gyermek

minta), (alprogramvezető: dr. Illés Tamás).

3. alprogram:

Hajlamosító és szerzett tényezők kutatása (alprogramvezető: dr. Kosztolányi György).

4. alprogram:

Biológiai alapjelenségek kutatása (alprogramvezető: dr. Sümegei Balázs).

5. alprogram:

K+F fázis, az alap kutatási eredmények piaci hasznosításra való előkészítése (alprogramvezető: dr. Németh Péter).

6. alprogram:

K+F fázis, az epidemiológiai felmérés eredményeinek regionális és országos szintű piaci hasznosításra való előkészítése (alprogramvezető: dr. Czirják László).

A kutatásban részt vevő intézetek:

Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinika, Biokémiai Intézet, Biomechanikai Laboratórium, Egészségügyi Főiskola Gyógytornász és Dietetikus Szaka, Immunológiai és Biotechnológiai Intézet, Klinikai Mozgástani Intézet, Ortopédiai Klinika, Orvosi Genetikai és Gyermekfejlődéstan Intézet, Regionális Osteoporosis Centrum, Reumatológiai és Klinikai Immunológiai Intézet.

A szakmai program jelenlegi állása:

A regionális reprezentatív általános egészségügyi felmérő és mozgásszervi állapotfelmérő vizsgálatok befejeződtek. Az adatok értékelése jelenleg történik. A reprezentatív gyermek-minta felmérése ez év őszén történik meg.

Ugyanígy ez év őszén és a következő év tavaszán a mintából kiemelt mozgásszervi betegek klinikai vizsgálata, valamint genetikai, immunológiai és molekuláris biológiai vizsgálata történik meg.

A pályázat rövid és hosszú távú kihatásai:

1. A csont-izület nemzetközi évtizede kutatási programjához való csatlakozás

2. Országos és regionális mintaként az eredmények társadalmi hasznosítása
3. Referenciaként további, a csont-ízület évtizedébe illeszkedő kutatási programok esélyének növelése, így 2002 év folyamán újabb elnyert NKFP-program, *dr. Dóczi Tamás* vezetésével
4. Az NKFP pályázatban résztvevő kutatók további pályázati esélyeinek növelése
5. Az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Kutatás-fejlesztő és Pályázati Irodájának nagy volumenű, országos pályá-

- zat kezelésére való felkészítése
6. Az Európai Unió strukturális alapjaihoz való pályázati hozzáférés esélyének növelése
7. A Dél-Dunántúli fekvőbeteg rendszer strukturális átalakításához adatszolgáltatás
8. A Pécsi Regionális Akadémiai Kutató Központ tudományos és szervezési előkészítése.

Dr. Bellyei Árpád egyetemi tanár
projektvezető

Vesepótló kezelés Baranya megyében

Nagy örömről szolgál, hogy 2002 első felében újra megkezdte működését a Baranya Megyei Gyermekkorház hemodialízis részlege és új Dializáló Állomás készült el Szigetváron.

A XX. század közepe sikert hozott a vesepótlás területén. A II. világháború alatt *Kolff* (1944) a hollandiai Kempben, majd néhány évvel később *Atwall* (1947) a svédországi Lundban kifejlesztette a művese készülékeknek azt a típusát, amelyek a ma használtaknak alapját képezik. A krónikus dialízisprogram kezdete Nyugat-Európában és tengerentúlon a 60-as évek elejére tehető, aminek megvalósítására hazánkban csak tíz évvel később, 1971-ben került sor.

Közel négy évtized telt el azóta, hogy 1964 októberében Pécsen az első dialíziskezelésre sor került. Ekkor már az országban két helyen, Szegeden a Sebészeti és Budapesten az Urológiai Klinikán történtek kezelések heveny veseelégtelenség miatt. 1964 és 1971 között a kezelések túlnyomó részét heveny veseelégtelenség (posztoperatív, traumás, toxikus eredetű) miatt végeztük.

1971 júniusában került sor az Egészségügyi Minisztérium által központilag támogatott krónikus dialízisprogram beindítására. A támogatást 5 angol művesekészülék beszerzése jelentette, melynek elhelyezésére a Pécsi Urológiai Klinikán, a volt Kóréletani Intézet légzésfunkciós laboratóriumában, a padlástérben lift és klimatizálás nélkül került sor. Ebben az időben ellátási körzetünket a 2 milliós lélekszámú 6 dunántúli megye képezte, de jelentős számú beteget kezeltünk heveny vese-

elégtelenség, valamint intoxikáció miatt távolabbról is. Hazai adatok akkor még nem álltak rendelkezésre a gondozandó vesebetegek, urémiások és dialíziskezelést igénylők számáról. Ezért 1974-ben az ellátási körzetünkhöz tartozó, 1,5 milliós lélekszámú 5 megye (Somogy, Tolna, Vas, Veszprém, Zala) 102 osztályán kérdőíves felméréssel tájékozódunk a kérdésről. Következtetésünk az volt, hogy a kezelendők nagy száma és a dialíziskapacitás közötti ellentmondás feloldása a decentralizált, kórházakban végzett szatellita peritoneális dialízis révén lehetséges. A hetvenes évek végén 10 dunántúli osztályon végeztek közreműködésünkkel peritoneális dialízist. A kezelési mód bevezetése előnyösen hatott az osztályok szakmai fejlődésére és a megyeszékhelyek belgyógyászati osztályain hozzájárult a mai korszerű nephrológiai hálózat kialakításához. A nyolcvanas évek közepétől a megyeszékhelyeken nephrológiai-dializáló osztályok létesültek.

Osztályunk fejlesztésére terveztünk rekonstrukciót a Pécsi Urológiai Klinika padlástérben, az emeleten, az udvarban, az elképzelt 400, 500 ágyas tömbben, szatellitarendszerben a megüresedett Szabadság úti pártszékház helyén, a Bajcsy laktanyában és ajánlatot kaptunk, hogy a húszas években épült Ifjúság úti családi házakban is tudnánk dolgozni. 1989-ben az akkor rektorként tevékenykedő *Bauer* professzortól a Nephrológiai Centrum funkcionális tervének összeállítására kaptam megbízást. A terv összeállítása nem kis szakmai feladatot jelentett, mivel hasonló intézmény ekkor még nem működött hazánkban.

A Nephrológiai Centrum 1994 ta-

vaszán készült el, így a dialíziskezelésben részesülő betegek korszerű körülmények közé kerültek. Folyamatos ellátásukat 21 kezelőhely, korszerű gépek és kiegészítő berendezések biztosítják. Egyetemünk vezetősége 1996 elején a Dializáló Osztály 25 éves működtetésére (privatizációjára) pályázatot írt ki. Ezt a Fresenius Egészségügyi Vállalkozás nyerte el, mely a legmagasabb színvonalat képviseli a dialízis technikájában a gyártás és a fejlesztés terén. A betegek száma gyorsan nőtt, így 1996 végén sürgős megoldást kellett találni ellátásukra. Az eredetileg már a 80-as évek végén kidolgozott tervünket a Szatellita Állomás létrehozására a volt Uránvárosi Rendelőintézet IV. emeletén 16 kezelőágygal sikerült megvalósítani. 2002 tavaszán a Baranya Megyei Gyermekkorház Dializáló Állomása kezdte el ismét működését, ugyancsak a Fresenius Medical Care jelentős segítségével. Mi az asszisztencia kiképzésében vettünk részt. A krónikus dialízisprogramban tartott betegek száma Baranya megyében már közelít a 250-hez és ez indokolja, hogy 10 év előkészítő munka után, ez év júniusában Szigetváron, a Fresenius Hálózat tagjaként egy újabb 15 kezelőágyas Dializáló Állomás és nephrológiai gondozó készült el.

A szigetvári állomás elkészültevel nem csak a dialíziskapacitás bővült, hanem a betegek rehabilitációját is segítjük azzal, hogy a kezelés decentralizációjára került sor, vagyis a betegek ellátását lakóhelyükre vittük.

Dr. Karátson András
egyetemi tanár

Pécsi Tudományegyetem

Általános Orvostudományi Kar Tanácsa

2002. július és szeptember között – mivel a régi tanács mandátuma lejárt – került sor az új tagok megválasztására.

Intézet -, illetve klinikaigazgatók

dr. Lénárd László dékán, Élettani Intézet; dr. Ángyán Lajos egyetemi tanár, Mozgástani Intézet; dr. Bajnóczky István egyetemi tanár, Igazságügyi Orvostani Intézet; dr. Bellyei Árpád egyetemi tanár, Orthopédiai Klinika; dr. Botz Lajos egyetemi docens, Gyógyszerészeti Intézet; dr. Bogár Lajos egyetemi tanár, AITI; dr. Czirják László egyetemi tanár, Immunológiai és Reumatológiai Klinika; dr. Czopf József egyetemi tanár, Neurológiai Klinika; dr. Csernus Valér egyetemi tanár, Humán Anatómiai Intézet; dr. Dóczi Tamás egyetemi tanár, Idegsebészeti Klinika; dr. Ember István egyetemi tanár, Humán Közegészségtani Intézet; dr. Emődy Levente egyetemi tanár, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet; dr. Farkas Beatrix egyetemi tanár, Bőrgyógyászati Klinika; dr. Farkas László egyetemi tanár, Urológiai Klinika; dr. Battyáni István egyetemi docens, Radiológiai Klinika; dr. Horváth Örs Péter egyetemi tanár, Sebészeti Klinika; dr. Kellermayer Miklós egyetemi tanár, Klinikai Kémiai Intézet; dr. Kilár Ferenc egyetemi tanár, Központi Kutató Laboratórium; dr. Kollár Lajos egyetemi tanár, Sebészeti Tanszék; dr. Kosztolányi György egyetemi tanár, Orvosi Genetika és Gyermekfejlődéstani Intézet; dr. Kovács Bálint egyetemi tanár, Szemészeti Klinika; dr. Krommer Károly egyetemi tanár, Onkoterápiás Intézet; dr. Mózsik Gyula egyetemi tanár, I. sz. Belgyógyászati Klinika; dr. Nagy Judit egyetemi tanár, II. sz. Belgyógyászat és Nephrológiai Centrum; dr. Nagy Lajos egyetemi tanár, Családorvostani Intézet és III. sz. Belgyógyászati Klinika; dr. Németh Péter egyetemi tanár, Immunológiai és Biotechnológiai Intézet; dr. Nyárády József egyetemi tanár, Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinika; dr. Pajor László egyetemi tanár, Patológiai Intézet; dr. Papp Lajos egyetemi tanár, Szívgyógyászati Klinika; Pápayné dr. Sár Cecília egyetemi docens, Szerves- és Gyógyszerkémiai Intézet; dr. Perjési Pál egyetemi docens, Gyógyszerészeti Kémiai Intézet; dr. Pytel József egyetemi tanár, Fül-Orr-Gégeklinika; dr. Róth Erzsébet egyetemi tanár, Kísérletes Sebészeti Intézet; dr. Seress László egyetemi tanár, Központi Elektronmikroszkópos Labor; dr. Soltész Gyula egyetemi tanár, Gyermekklinika; dr. Somogyi Béla egyetemi tanár, Biofizikai Intézet; dr. Sümegi Balázs egyetemi tanár, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet; dr. Szabó Gyula egyetemi tanár, Fogászati Klinika; dr. Szabó Imre egyetemi tanár, Magatartástudományi Intézet; dr. Szabó István egyetemi tanár, Szülészeti Klinika; dr. Szeberényi József egyetemi tanár, Orvosi Biológiai Intézet; dr. Szelényi Zoltán egyetemi tanár, Kórélettani Intézet; dr. Szolcsányi János egyetemi tanár, Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézet; dr. Trixler Mátyás egyetemi tanár, Pszichiátriai és Orvosi Pszichológiai Klinika

Oktatók

Dr. Bors László egyetemi adjunktus, Neurológiai Klinika; dr. Büki András egyetemi tanársegéd, Idegsebészeti Klinika; dr. Csontos Csaba egyetemi adjunktus, AITI; dr. Drozgyik István főorvos, Szülészeti Klinika; dr. Fábíán György egyetemi adjunktus, II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum; dr. Farkas Gábor egyetemi adjunktus, Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinika; dr. Fekete Sándor egyetemi docens, Pszichiátriai és Orvosi Pszichológiai Klinika; dr. Füzesi Zsuzsanna egyetemi docens, Maga-

tartástudományi Intézet; dr. Környei József egyetemi adjunktus, Élettani Intézet; dr. Horváth Gábor egyetemi tanársegéd, Orthopédiai Klinika; dr. Horváth Judit egyetemi docens, Humán Anatómiai Intézet; dr. Illényi László egyetemi docens, Sebészeti Klinika; dr. Illés Tamás egyetemi tanár, Orthopédiai Klinika; dr. Kajtár Pál egyetemi tanár, Gyermekklinika; dr. Kereskai László egyetemi tanársegéd, Patológiai Intézet; dr. Kispál Gyula egyetemi tanár, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet; dr. Kiss István egyetemi docens, Humán Közegészségtani Intézet; dr. Liszt Ferenc egyetemi docens, Klinikai Kémiai Intézet; Grama László egyetemi tanársegéd, Biofizikai Intézet; dr. Melegh Béla egyetemi tanár, Orvosi Genetika és Gyermekfejlődéstani Intézet; dr. Mezey Béla egyetemi docens, Mozgástani Intézet; dr. Olasz Lajos egyetemi docens, Fogászati Klinika; dr. Pakodi Ferenc egyetemi adjunktus, I. sz. Belklinika; dr. Pintér Erika egyetemi docens, Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézet; dr. Pupp Lajos egyetemi adjunktus, Fül-Orr-Gégeklinika; dr. Rébék Nagy Gábor egyetemi docens, Idegnyelvi Intézet; dr. Sétáló György egyetemi tanársegéd, Orvosi Biológiai Intézet; dr. Szabados Sándor egyetemi docens, Szívgyógyászati Klinika; dr. Szabó Ilona főorvos, Szemészeti Klinika; dr. Szántó Árpád egyetemi adjunktus, Urológiai Klinika; dr. Szekeres Júlia egyetemi tanár, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet; dr. Székely Miklós egyetemi tanár, Kórélettani Intézet; dr. Szepes Éva egyetemi adjunktus, Bőrklinika; dr. Végh Mária egyetemi adjunktus, Családorvostani Intézet és BFO; dr. Weninger Csaba egyetemi adjunktus, Radiológiai Klinika

Nem oktató alkalmazottak

Borsányi Lászlóné intézetvezető főnövér, Fül-Orr-Gégeklinika; Csanádi Erika intézetvezető főnövér, Szülészeti Klinika; Golobné W. Rita asszisztens, Központi Kutató Laboratórium; Halászné Nyers Éva asszisztens, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet; Inhoff Erzsébet műtősnő, Gyermekklinika; Krisztics Istvánné asszisztens, Neurológiai Klinika; Sziklainé Ribarics Ildikó intézetvezető főnövér, Radiológiai Klinika; Tarjányi Lászlóné intézetvezető főnövér, I. sz. Belgyógyászati Klinika

Hallgatók

A Kari Tanács hallgatói képviselői későbbi időpontban kerülnek megválasztásra

Tanácskozási joggal meghívott

Dr. Csere Tibor, a Közalkalmazotti Tanács elnöke, Radiológiai Klinika; Babarci Lászlóné tördelő szerkesztő, Sajtóiroda; dr. Tahin Tamás főigazgató, Eü. Főiskola; Ferenci József gazdasági főigazgató, Gazdasági Igazgatóság; dr. Tóth József rektor, PTE Rektori Hivatal; dr. Kóbor Gyula főtitkár, PTE Rektori Hivatal; dr. Baracs József rezidens, Továbbképző Központ; dr. Nót László Gergely rezidens, Továbbképző Központ; Kelemen Judit főnövér, ápolási vezetés

Meghívott

Dr. Rauth Erika főorvos, Kórházhigiénés Szolgálat; Ódomné Gracza Tünde könyvtárigazgató, Könyvtár; dr. Ertl Tibor egyetemi tanár, titkár, Továbbképző Központ; dr. Pintér Éva hivatalvezető, Dékáni Hivatal; Kálmán Sándorné osztályvezető, Tanulmányi Osztály; dr. Benke József egyetemi docens, Múzeum; Tóth Lászlóné osztályvezető, Gazdasági Igazgatóság (Munkügyi Osztály); Illés József sz.b. titkár, Gazdasági Igazgatóság; dr. Szabó László egyetemi tanár, Természettudományi Kar.

A szakorvosképzés minőségi javításáért

Az új szakorvosképzési rendszer 1999. októberi bevezetésétől kezdve – a Centrum elnökségének támogatásával – a Továbbképző Központ fontos célkitűzése, hogy a központi gyakornokok minél magasabb színvonalon történő oktatását elősegítse. E cél megvalósítása érdekében a Centrum elnöksége olyan határozatot hozott, hogy a főhatóság által biztosított keretek rugalmas felhasználásával – elkerülve az anyagi források elaprózódását – több olyan beruházáshoz járuljunk hozzá vagy finanszírozzuk teljes egészében, amely a képzés minőségi javulását eredményezi.

Az első, 1 millió forintos – távlati szempontból jelentős – ilyen beruházásunk arra irányult, hogy – a szó szoros értelmében is – minél közvetlenebb kapcsolatot alakítsunk ki a szakorvosképzésben kiemelkedő szerepet játszó 7 dunántúli kórházzal. A kapcsolatépítés ebben a konkrét esetben úgy realizálódott, hogy kiépítettünk egy-egy ISDN vonalat az említett kórházakban. Sajnos, állandó használatban lévő végkészülékek beszerzésére akkor nem volt mód, de bérelt készülékek segítségével már rendeztünk videokonferenciát a szakorvosképzés beindításakor szerzett tapasztalatok megbeszélésére. Terveink között szerepel, hogy egy meglévő videokonferencia berendezésünket körbeviszük az ISDN vonallal rendelkező képzőhelyekre, és így lehetőség nyílik a szakmai és oktatási kérdések megbeszélésére a pécsi helyszínre meghívandó grémiumvezető, illetve a helyi mentorok/tutorok, valamint az ottani rezidensek között.

Egy későbbi beruházás keretében 20 millió forinttal járultunk hozzá ahhoz, hogy a 400 ágyas klinikán kialakításra kerüljön egy oktatóhelyiség, amelynek felszerelésére még további 6 millió forintot fordítottunk.

Az Orvostudományi Hírmondó májusi számában már beszámoltunk arról, hogy a sürgősségi betegellátási gyakorlat tárgyi feltételeinek javítása érdekében a Továbbképző Központ megvásárolt 11 db Oxilator EM-100 lélegeztető készüléket, valamint 11 db, Heartsim 4000-es típusú vezérlő egységgel kiegészített, Laerdal ALS Skillmaster reanimációs bábút. Így – a Pécsen maradt készülékek mellett – a régióknhoz tartozó öt megyei kórház intenzív osztályán és a régióknak mentőszervezeteinél a rezidenseknek lehetőségük van a betegekben történő „éles” beavatkozást előzetesen fantomokon begyakorolni. Ekkor került sor egy transzport inkubátor és két csecsemő reanimációs bábu és sürgősségi készlet beszerzésére is. Az itt említett berendezések beszerzési értéke mintegy 34 millió forintot tett ki.

A legutóbbi jelentős kiadásként meg kell említeni, hogy – oktatási célra – operációs mikroszkópok beszerzésére került sor 14 millió Ft értékben.

A pécsi szakorvosképzés „specialitása” az ÁOK Kísérletes Sebészeti Intézet és a Sebészeti Klinika közös szervezésében – a sebészeti törzsképzés során eddig hat alkalommal – tartott, tanfolyamonként 1 millió forintba kerülő manuális készségfejlesztő tanfolyam. A rezidensek körében osztatlan népszerűségnek örvend a kezdeményezés, sikeréről e lapban is jelentek meg írások.

A fentebb említett beruházások reményeink szerint elősegítik a szakorvosképzés színvonalának emelését és közelítünk az UEMS követelményeinek maradéktalan megvalósításához.

Bíró Gábor
Továbbképző Központ

A Pécsi Tudományegyetem Általános javaslatlalt továbbított – PhD

Az Orvostudományi Hírmondó 2002. januári számában megkezdett névsor folytatása

Dr. Mohammad Taghi Jaberansari (Kísérletes Sebészeti Intézet, dr. Róth Erzsébet): Myocardial endogenous adaptation following ischaemic preconditioning;

Dr. Kerényi Mónika (Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet, dr. Emódy Levente): Investigations on virulence determinants in *Escherichia coli* and *Neisseria* species;

Dr. Méhes Gábor (Patológiai Intézet – Klinikai Kémiai Intézet, dr. Kellermayer Miklós): Daganatsejtek genetikai és funkcionális vizsgálata cytometriai módszerekkel;

Hartvig Nóra (Központi Kutató Laboratórium, dr. Belágyi József): Ligandum-indukált konformációváltások kontraktilis fehérjerendszerben;

Dr. Halmosi Róbert (I. sz. Belgyógyászati Klinika, dr. Tóth Kálmán): Prevention of oxidative cell injury with antioxidants and poly(ADP-ribose) polymerase inhibitors;

Dr. Kordás Mariann (Országos Idegsebészeti Központ–Idegsebészeti Klinika, dr. Dóczi Tamás): A felnőttkori chronicus hydrocephalus sebészi megítélése;

Dr. Peitl Barna (Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet, dr. Szolcsányi János): A primer afferensek nocicepcióban betöltött szerepének vizsgálata in vivo állatkísérletekben;

Dr. de Jonge Tamás (Ortopédiai Klinika, dr. Bellyei Árpád): A gerinc sagittalis görbületes deformitásainak műtéti kezelése különös tekintettel a scoliosishoz társuló sagittalis elváltozásokra;

Dr. Sétáló György (Biológiai Intézet, dr. Szeberényi József): Az extracelluláris szignál-regulált kináz ösztrogén általi aktivációja differenciálódó idegsejtekben;

Baktay-Korsós Gizella (Magatartástudományi Intézet, dr. Szabó Imre): „A király is megköttetnék fürteid által”. A haj pszichológiai szerepének vizsgálata;

Dr. Gerlinger Imre (Fül-Orr-Gégeklinika – Ortopédiai Klinika, dr. Bellyei Árpád): Laserrel asszisztált középfül- és endoszkópos orrmelléküreg-sebészet;

Dr. Pámer Zsuzsanna (Szemészeti Klinika – Kísérletes Sebészeti Intézet, dr. Róth Erzsébet): A szemfenéki keringés kvantitatív vizsgálata;

Dr. Boglári Gábor (Biológiai Intézet, dr. Szeberényi József): Fehérjekináz aktiváció és transzlokáció jelentősége PC12 sejtek neuronális differenciációjában

Dr. Gáti Ágnes (Pszichiátriai Klinika – Magatartástudományi Intézet, dr. Szabó Imre): Pszichotrauma patogenetikai és terápiás vonatkozásai;

Dr. Tigyi Zoltán András (Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet, dr. Emódy Levente): Colicin

Orvostudományi Karának PhD programjaiban megvédett – a Doktori Tanács által disszertációk szerzői és címei a védés sorrendjében

production, colicin sensitivity and lactoferrin binding of dysentery causing bacteria;

Dr. Gasztonyi Beáta (I. sz. Belgyógyászati Klinika, dr. Mózsik Gyula): A hepatitis C vírus szerepe az oncogenesisben, különös tekintettel a B-sejtes lymphomára;

Dr. Wagner László (II. sz. Belgyógyászati Klinika – Nephrológiai Centrum, dr. Nagy Judit): Az L-arginin-nitrogén-monoxid rendszer szerepe a vesebetegségek progressziójában;

Dr. Nagy Gábor (Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet, dr. Emődy Levente): Studies on virulence gene regulation in uropathogenic escherichia coli;

Dr. Kovács Kálmán András (Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika – Biokémiai Intézet, dr. Sümegei Balázs): Hormonális mechanizmusok human uterus myoma

pathogenezisében;

Dr. Osváth Péter (Pszichiátriai Klinika – Magatartástudományi Intézet, dr. Szabó Imre): Az öngyilkossági kísérletek diagnosztikus és prevenciós háttere;

Dr. Gyűrűs Péter (Petz Aladár m. Kórház, Győr – Orvosi Genetikai és Gyermekfejlődéstani Intézet, dr. Melegh Béla): Neurális vagy neuromuskuláris tünetekkel manifestálódó genetikai eltérések vizsgálata magyar népességmintákban és az RPE65-gén mutációinak szerepe retina-disztrófiás betegekben;

Dr. Szolnoki Zoltán (Pándy Kálmán Kórház Békéscsaba – Kísérletes Sebészeti Intézet, dr. Róth Erzsébet): Kedvezőtlen mutációk és polymorphismusok előfordulása agyi érbetegségekben.

Dr. Lénárd László

Grastyán Endre életműve (1924-1988)

Grastyán Endre 1924. február 25-én született Óriszentpéteren, meghalt Pécsen, 1988. július 17-én. Zalaszentivánban és Szombathelyen járt elemi iskolába, 1942-ben érettségizett a Soproni Széchenyi István Állami Gimnáziumban. Ugyanezen évben beiratkozott a Pápai Református Teológijára, ahol két évet elvégzett, a harmadik évi tanulmányait a háborús események megszakították. Teológus korszakából eredt átfogó filozófiai tudása és zeneszeretete, s ekkor olvasta *Johan Huizinga* kultúrtörténész „Homo ludens” (A játékos ember) című könyvét, ami életre szóló élménye volt, és később a kutatásokhoz való viszonyát is meghatározta. 1945-ben, Sopron bombázásakor édesapját elvesztette, és az önkéntes ápolónői munkát vállaló édesanyja hamarosan ugyanott tifuszban halt meg. A háborús események hatására 1945-ben beiratkozott az Erzsébet Tudományegyetem Orvosi Karára, hogy majd orvosként gyógyító munkát folytathasson. Saját visszaemlékezése szerint első egyetemi élménye *Lissák Kálmán* élettan előadása volt. Ez olyan nagy hatással volt rá, hogy elhatározta, a kutatómunkának szenteli életét. Az Élettani Intézetben, Lissák

Kálmán mellett már hallgatóként bekapcsolódott az oktató és kutató munkába. 1948-ban demonstrátor, 1950-ben már gyakornok. Általános orvosi diplomáját 1951-ben szerezte meg. Ezt követően, élete során végig hű maradt az Élettani Intézethez: 1952-ben tanársegéd, 1958-ban adjunktus, 1961-től docens. Egyetemi tanári kinevezését 1977-ben nyerte el, intézetvezetői megbízatását Lissák Kálmán nyugdíjba vonulásakor, 1978. július 27-én kapta. 1982-ben átvette az intézetben működő MTA Idegéletani Kutatócsoport vezetését is. Grastyán Endre tehát tíz évig, haláláig volt az Élettani Intézet vezetője 1978-1988 között. 1958-ban nyerte el a kandidátusi, 1975-ben a tudományok doktora fokozatot. 1982-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

1948-ban a Prágai Egyetemen, 1956-ban a Szovjetunióban volt rövidebb tanulmányúton. 1957-ben Marseille-ben és Párizsban, majd 1959-ben és 1971-1972 között az Amerikai Egyesült Államokban volt hosszabb tanulmányúton. Tudományos eredményeit mintegy másfélszáz tudományos közlemény és monográfia őrzi.

Már fiatal kutatóként kitért eredeti gondolataival, merész hipotéziseivel, amelyek kiváló metodikai készséggel párosultak. Első tudományos publikációi már komoly érdeklődést keltettek. 1949-ben, negyedéves medikusként olvasta Magoun és Moruzzi frissen megjelent, híressé vált közleményét a reticularis aktiváló rendszerről, amelyben megalapozták az „arousal” teóriát. Grastyán alig 3 évvel később megjelent közleményében kimutatta, hogy az agytörzsi aktivációs rendszer tónusának létrehozásában a külső ingerek mellett a vegetatív afferenciáció is döntő szerepet játszik. E korai kísérleti eredményei irányították figyelmét az aktiváció és gátlás, a motivált magatartás és emóciók központi idegrendszeri szabályozásának vizsgálata felé. Közben azonban számos tanulmányt közölt az Élettani Intézet és a pécsi Idegklinika munkatársaival a koponyasérüléseket követő intracraniális nyomásfokozódás mechanizmusáról, a kísérletesen előidézett epilepsziáról, a fogóreflex mechanizmusáról és a macska „kezüségének” vizsgálatáról. Végleges kötődését a hippocampus kutatásához a Lissák Kálmánnal és Szabó Jánossal közösen írt

és 1954-ben megjelent közleménye jelzi. Ebben a diffúz kéreg alatti struktúrák (aktíváló reticularis rendszer) és a hippocampus- fornix funkcionális kölcsönkapcsolatát elemzi. Macskakísérletekben kimutatta, hogy a hypothalamus adott területének elektromos ingerlésével – az ingerparaméterektől függően – a feltételes táplálkozási és defenzív reflexek aktivációja vagy gátlása hozható létre. Marseille-i tanulmányútján, nyúlkísérletekben figyelt fel a hippocampusból elvezethető jellegzetes elektromos ritmusra, a theta aktivitásra. Hazatérte után kísérleteit itthon macskán folytatva kimutatta, hogy instrumentális feltételes válasz kialakulása során először theta aktivitás, majd deszinkronizáció vezethető el a hippocampusból. A tanulás korai fázisában jelentkező orientációs válasz és a theta aktivitás korrelációjának felismerése nemzetközi elismertséget hozott Grastyán számára. A theta tevékenység és a tájékozódási reakció összefüggéseit tárgyaló, 1959-ben megjelent közleménye citációs klasszikussá vált.

Első amerikai tanulmányútja során közelebről is megismerkedhetett a kísérletes pszichológia akkori legújabb irányzataival. Elsősorban a motivációs elméletek keltették fel érdeklődését. Későbbi kísérletei során, szabadon mozgó macskán hypothalamus ingerléssel kiváltott magatartási válaszokat és azok hippocampalis elektromos kísérőjelenségeit tanulmányozva a motivációs folyamatok homeosztatiszta jellegű szabályozására derített fényt. Ezeket az eredményeket munkatársaival együtt a Science-ben közölte. A hippocampus elektromos aktivitása alapján arra a következtetésre jutott, hogy az elkerülő (büntető) viselkedési minta a megközelítést szervező idegi struktúrák gátlásának eredményeként jelentkezik. E modell helyességét Grastyán és munkatársai számos kísérletben igazolták. Az Olds és Milner által leírt és általánosan elterjedt elektromos öningerléses paradigmát, ami patkányon a tanulás és megerősítés modellkísérletévé vált, Grastyán átalakította és macskán ún. pedál bekapcsolási, illetve pedál kikapcsolási instrumentális módszert alkalmazott. A pedál kikapcsolási helyzetben az állat egy kapcsolólap megérintésével tudta megszakítani a kísérletező által indított elektromos ingerlést. E kísérletekben felismerték, hogy a motoros küszöb körüli ingerlésnél orientáció, megközelítő motoros válasz és lassú hippocampalis theta aktivitás jellemző, míg az ingerlés megszakítását követően utóhatásként averzív válasz jelentkezik. Ugyanazon agyterület küszöb feletti erős ingerlése visszahúzóást, averzív választ indukál hippocampalis deszinkronizációval. Az állat ilyenkor pedálkikapcsolási választ hajt végre, sőt a pedálon marad, miközben theta aktivitás regisztrálható a hippocampusban.

Együttal mindkét jelenség a tanulás lényegi folyamatait demonstrálta. A theta aktivitással kísért gyenge intenzitású ingerlés során az állat egyre inkább kerülni kezdte az ingerlés kikapcsolására szolgáló pedált, illetve az intenzív, deszinkronizált aktivitással kísért ingerlések esetében egyre határozottabb pedál megközelítést hajtott végre. E tanult megközelítő és kerülő magatartásból egyértelműen arra lehetett következtetni, hogy az állat az egyik esetben fenn akarja tartani, a másik esetben meg akarja szüntetni az ingerléssel létrehozott állapotot: következőképpen a hippocampalis theta ritmussal jellemzett állapot kellemes, jutalmazó, a deszinkronizációval kísért pedig averzív, büntető hatású állapotnak felel meg. Később, a hypothalamus különböző területeinek elektromos ingerlésével ugyancsak kimutatta, hogy az orientációs megközelítő válasz theta aktivitással, az elkerülő válasz deszinkronizációval kísért jelenség, és az ingerlési utóhatások e fenti aktivitások fordítottját tükrözik.

A pedál kikapcsolási kísérlet adatai világgossá tették Grastyán számára, hogy a tanulás lényegét, a megerősítés mechanizmusát az ingerlés kikapcsolását kísérő mozzanatok között kell keresnie. Mozgásregisztráló berendezés segítségével végzett kísérletekben igazolta, hogy a tanulást eredményező ingerlések megszakítását következetesen feltűnő magatartási utóhatások kísérik. E mozgásokat tartalmuk, nagyságuk és sebességük alapján típusos visszacsapásos (rebound) jelenségnek minősítette. A rebound reakció mögött álló mechanizmus megerősítő jellegét és rendkívüli hatásosságát macska öningerléses kísérletekben igazolta munkatársaival.

E kísérletek nemcsak a mozgásszervezés és motiváció kapcsolatát és a hypothalamikus ingerlések emocionális-motivációs „töltésének” meghatározását tették lehetővé, hanem új tanulási elmélet kidolgozását eredményezték. Az uralkodó tanulási teóriák ugyanis szembenállást tükröztek és nem voltak képesek a tanulás lényegét jelentő megerősítési folyamat egységes értelmezésére. A Hull által kidolgozott drive-redukciós megerősítéses szemlélet csak a jutalmazásos tanulási folyamatra adott választ, nevezetesen a tanulás lényegét a hajtóerő hirtelen megszűnésében látta. Ezzel szemben a büntetéses tanulási folyamat mögött (elkerülő, menekülési válaszok) a hajtóerő fokozódását (go-mechanizmus) sejtették. E szembenállást látszólag támogatták azok az adatok, amelyek azt sugallták, hogy a központi idegrendszerben egymástól jól elkülöníthetően agyi jutalmazó és büntető rendszerek találhatók. Grastyán hallatlan tudományos előrelátó képességét jelzi, hogy ő már a

60-as évek fordulóján egy egységes komplex rendszer két funkcionális állapotát írja le, mint a jutalmazó (előzetes gátlás alól felszabadult megközelítő aktivitás), illetve a büntető hatás (gátolt megközelítő tendencia) idegi szubsztrátumát. A Grastyán halála óta felgyülemlett kísérleti adatok, a jutalmazási és averzív folyamatokkal kapcsolatban azonosított hosszú pályás monoaminergiás transzmitter rendszerek és lokális hálózatok működésének megismerése egyértelműen támogatja az egységes komplex rendszer hipotézist. Grastyán motivációs- és tanuláselméletében a gátlás pozitív szerepet nyer (aktív gátlás), és a megerősítés a gátlás alóli izgalom-felszabadulás (rebound) pillanatával azonos. A hippocampus működésével és a memória kialakulásával kapcsolatban elsőként írta le a feed-forward szabályozás jelentőségét.

Grastyán Endre teoretikus munkássága mellett számos új kísérleti paradigmát vezetett be (a pavlovi és instrumentális módszerek újszerű és többféle ötvözése, új frusztrációs situáció stb). Munkatársaival több új, a kor nemzetközi színvonalán álló, vagy azt akár meghaladó elektrofiziológiai és számítástechnikai fejlesztést hajtott végre. Az országban elsőként alkalmaztak sokcsatornás jelanalizátort, amit aztán továbbfejlesztettek. E technikai fejlesztések alapján a thalamo-corticalis működések, az acusticus és más szenzoros rendszerek funkcióival, az alvás-ébredés szabályozásával, az epilepsziás folyamatok kialakulásával és a hippocampalis gátlási folyamatokkal kapcsolatban közölt munkatársaival együtt számos új adatot. A feltételes jel és a jutalom térbeli szeparálása révén lényegében a feltételes jelre irányuló orientációs viselkedést írta le. Igazolta, hogy a feltételes jel felé irányuló orientáció a tanulási folyamat egyik kulcsjelensége. Legteljesebb teoretikus műve az „Orientáció és megerősítés” című, közel ezer oldalas doktori értekezése. Nemzetközi elismertségét jelzi, hogy már 1974-ben felkérték, hogy írja meg az „Emotion” című fejezetet az Encyclopedia Britannica számára. Grastyán Endre maradandót alkotott a motiváció – tanulás és emóció, kísérletei alapján történő értelmezésével. Eredményeit kézikönyvek idézik ma is, tanuláselmélete élettani és pszichológiai tananyag. Nem kisebb jelentőségű a halála után csonkán maradt utolsó kutatási témája, az állatvilágban is fellelhető játék-magatartás vizsgálata. E kutatási témával visszatért fiatalkori vágyálmához, a Homo ludens problémakör megfejtéséhez. Ez irányú első jelentős eredményeit az 1985-ben megjelent „A játék neurobiológiája” című akadémiai székfoglaló előadása tartalmazza. Hitte és vallotta, hogy az alap kutatás alapvetően játéktevékenység, ahol az egyik nagy feszítő erő az ismeretlenség.

Grastyán Endre kiváló pedagógiai érzékel rendelkezett. Lebilincselő előadásai, szípközvetítő logikai levezetései a hallgatók tömegeit vonzották. Tanítványai rajongtak érte. Széles műveltsége, filozófiai, irodalmi és zenei tájékozottsága, az elméleti kérdések gyakorlati vonatkozásainak hangsúlyozása, dialektizáló vitakészsége, holisztikus szemlélete tették „reneszánsz” emberré. Tudományos eredményeit közérthető formában közölte, az emóciók szabályozásával kapcsolatos cikkeinek egy részét a társadalom egészségének szánta. Nagy hangsúlyt fektetett a valódi tudományos eredmények népszerűsítésére. Számos rádióműsor szereplője és televíziós műsor előadója volt. Így vonzó, szerény, de szuggesztív egyéniségét, felejthetetlen tanári és előadói személyiségét nemcsak tanítványai és kollégái őrzik emlékeztükben, hanem a szélesebb hazai közönség is.

Munkásságát itthon és külföldön is elismerték. Számos hazai és nemzetközi tudományos társaság (Magyar Élettani Társaság, Magyar EEG Társaság, European Brain and Behavior Society, International Brain Research Organization) és négy tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának tagja volt. Negyvenéves korában a nagyhírű Academia

Leopoldina külföldi tagjainak sorába választotta, 1972-ben a Pavlov Fiziológiai Társaság tiszteleti tagja lett. 1974-1979 között az IBRO Kormányzó Tanácsának tagja, 1974-től a Bioreguláció Plénum elnöke, 1980-ban az IUPS Budapesti Élettani Világkongresszus Szenzoros Szekciójának elnöke. Tagja volt az UNESCO Természettudományi Szakbizottságának, és az INTERMOZG Motiváció Szekciójának nemzetközi koordinátora volt. A TIT Baranya Megyei Szervezetének elnöke (1980-tól haláláig), az MTA Neurobiológiai Bizottságának elnöke (1985), a PAB Biológiai Szakbizottságának elnöke (1978), a TIT Pszichológiai Szakosztályának elnöke. Tudományos munkásságáért számos kitüntetést kapott: Akadémiai Jutalom (1963), az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1976), a Magyar Neurológiai és Pszichiátriai Társaság Schaffer Károly Emlékérme (1975), a Magyar Pszichológiai Társaság Ranschburg Emlékérme (1978), a Magyar EEG Társaság Lissák Emlékérme (1983), a Munka Érdemrend Arany Fokozata (1982), Baranya Megye Tanácsa Kutatói Díja (1986). Halála előtt néhány hónappal vehette át az egyik akkori legmagasabb kitüntetést, az Állami Díjat (1988).

Hadd álljon itt befejezésül a mester,

Lissák Kálmán véleménye a fiatal, akkor 34 éves Grastyán Endréről (Lissák Kálmán: Grastyán Endre minősítése 1958. június 9.): „Grastyán dr. első kitüntetett pályamunkájának tematikájából kiindulva lépésről-lépésre haladva mind szélesebb alapon tette vizsgálat tárgyává elsősorban a kéreg alatti agyterületek élettani szerepének vizsgálatát, a klasszikus neurofiziológiai módszerek mellett felhasználva a feltételes reflex technikát és a modern elektrofiziológiai módszerek lehetőségeit. Felfogásának eredetisége, önállósága és kritikus szemlélete, ezzel kapcsolatban pedig új utakat megnyitó kimagasló eredményei már viszonylag fiatal kora ellenére is megbecsülést és elismerést szereztek neki az experimentátorok világában, nemcsak belföldön, de külföldön is... Grastyán dr. megnyerő, rokonszenves egyéniségével és tudásával eddigi külföldi útjain sok értékes barátot szerzett intézetünknek és a magyar tudománynak...”

(Grastyán Endre Óriszentpéteren elhelyezett emléktáblájának leleplezése alkalmából, a Vás Megyei Markusovszky Kórház Tudományos Szakosztályában elhangzott előadás (Szombathely, 2002. május 3.) rövidített változata.)

Az Európai Diabetes Társaság (EASD) Kongresszusa (Budapest, szeptember 1-5.)

A Magyar Diabetes Társaság (MDT) által rendezett EASD kongresszusra 56 ország küldöttei jöttek Budapestre. Az EASD és 14 munkacsoportja kezeli azt az alapítványt is, amely az elmúlt 2 esztendőben 16 millió euro értékben támogatta (pályázati rendszerben) az európai diabetes-kutatást.

A kongresszus egy órás megnyitó előadását, amellyel a társaság az 1971-ben elhunyt világhírű magyar kémikus-diabetológus, *Somogyi Mihály* emlékének tisztelgett, *Soltész Gyula* egyetemi tanár, az EASD alelnöke, a Magyar Diabetes Társaság elnöke tartotta *Diabetes in the young: a paediatric and epidemiological perspective* címmel.

Pozstert mutatott be *Karádi Zoltán* egyetemi docens és rövid előadást tartott *Hermann Róbert* egyetemi tanársegéd.

A kongresszushoz csatlakozó és a Gyermekklinika által koordinált EURODIAB workshop-on *Nagy Judit* egyetemi tanár tartotta a „state of the art” előadást *Renal complications in diabetic nephropathy* címmel. Az európai gyermekdiabetes regiszter munkáját *Gyűrűs Éva* egyetemi tanársegéd ismertette.

A kongresszus egyik legnagyobb „szencziója” a Nikotinsavamid Diabetes Prevenciók vizsgálat eredményének bemutatása volt. A nikotinsavamid béta-sejt protektív, apoptosist gátló hatása feltehetően a poly (ADP-ribose) polymerase (PARP) enzim aktiválásán keresztül érvényesül. A biztató állatkísérletek és ki-

sebb klinikai vizsgálatok sikere alapján 18 európai centrumban (köztük a pécsi Gyermekklinikán is), Kanadában és az Egyesült Államokban 1994-ben egy placebo-kontrollált, kettősen vak multicentrikus vizsgálat kezdődött (nem gyógyszer, hanem pályázatokon elnyert támogatások segítségével). A vizsgálatban diabeteses betegek első fokú rokonai közül azok vehettek részt, akikben a tartósan magas titerben kimutatható szigetsejt-ellenes antitestcsökkentés (ICA) jelenléte alapján a diabetes rizikó igen nagy volt (a becslések alapján öt éven belül mintegy 35 %). A randomizálást követően a prediabeteses egyének átlagosan 5 éven keresztül napi 1,2 g/m² nikotinsavamidot, ill. placebo-t szedtek. A vizsgálat eredménye kiábrándító volt, a diabetes prevalenciája a „kezelt” és placebo csoportban nem különbözött (28, ill. 30 %). A tanulmány talán egyik legfontosabb tanulsága az, hogy az állatmodell-kísérletek humán extrapolálása és a kisebb (elegendő statisztikai megbízhatóságot nem biztosító) klinikai vizsgálatok értékelése nagyfokú óvatosságot és kritikát igényel.

A több mint 11 000 résztvevővel (és az egészségügyi ipar kiállításával) megrendezésre kerülő kongresszus a turisztikai államtitkár becslése szerint mintegy 3 milliárd forinttal növelte a költségvetés bevételeit. A Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Karának munkatársai előadásaikkal tehát nemcsak a diabetológia eddigi legnagyobb rendezvényének szakmai sikeréhez járultak hozzá, hanem (ha szerény mértékben is) a központi pénzügyi források növeléséhez is, amelyekből remélhetőleg az egészségügy és karunk támogatására is több jut majd a jövőben.

Soltész Gyula

IV. Huth Tivadar Urológus Napok

A Pécsi Urológiai Klinika szervezésében 2002. június 27-28-án került megrendezésre több mint 400 fő részvételével a IV. Huth Tivadar Urológus Napok. A rendezvény apropóját az adta, hogy a klinika idén ünnepli 50 éves fennállását. Bár egyetemünk történetében a szakszerű urológiai ellátás és oktatás 1929-től folyamatosan nyomonkövethető a sebészetben belül, 1952. január 1-jével alakult meg az önálló, független Urológiai Klinika Pécsen, Európában ötödiként.

A klinika első professzora és igazgatója *Huth Tivadar* lett, aki emellett országgyűlési képviselő, 1957-61 között pedig egyetemünk rektora is volt. Szinte a semmiből indulva, 7 orvossal teremtett működőképes klinikát, biztosítva ezzel a dél-dunántúli régió urológiai ellátását.

1962-ben bekövetkezett halála után utóda a Babics iskola képviselője, *Balogh Ferenc* lett. Vezetése alatt kibővült a műszerpark, újabb, korszerű diagnosztikus eljárásokat vezettek be, számos új műtéttípus került fel a palettára. 1964-ben történt az első műveke kezelése. A szakmai színvonal elérte az európai szintet, kialakultak a nemzetközi kapcsolatok alapjai.

Balogh professzor Budapestre távozása után *Frang Dezső* vette át a klinika irányítását. Vezetése alatt magas színvonalú gyógyító-oktató regionális centrum alakult ki. Felendült a tudományos kutatás elsősorban a rosszindulatú daganatos betegségek és a vesekövesség témakörében. Uro-onkológiai centrumot alakítottak ki, megszervezték a heredaganatos betegek komplex kezelését. Frang professzor nevéhez fűződik a felső húgyúti endoscopus műtő létrehozása.

Frang professzort *Götz Frigyes* követte. Igazgatósága idején forradalmi változások zajlottak az urológiában – erre az időszakra tehető a felső húgyúti endoszkópia és az ESWL térhódítása, a laparoszkópia bevezetése. Irányítása alatt a klinika kollektívája gyorsan reagált az új kihívásokra és a gazdasági nehézségek ellenére is biztosította a magas színvonalú ellátást. Több részleget építészeti-leg korszerűsítettek, megteremtették a modern anesztézia és posztoperatív ellátás személyi és tárgyi feltételeit.

1999 óta *Farkas László* vezeti a klinikát, 2002 júliusától mint egyetemi tanár. Ezen időszak alatt újabb technikákat vezettünk be a radikális daganatműtétek területén. Nemzetközi kapcsolataink szélesedtek, kutatási projektek indultak be nemzetközi kollaborációban. Felendült a regionális továbbképzés, rezidens-

képzési program került kidolgozásra, melyet klinikánk koordinál.

50 év alatt a betegforgalom több mint tízszeresére nőtt, a műtéti szám évi 3000-hez közelít. A klinikáról 315 regisztrált tudományos közlemény látott napvilágot, 2 doktori értekezés és 6 kandidátúra született. A munkatársak ma már minden rangos hazai és nemzetközi rendezvényen szerepelnek.

A jubileumi ülésen az eredmények bemutatása mellett igyekeztünk reprezentálni a klinika korábbi és jelenlegi kutatási irányvonalait. Két szekcióban a prostata carcinoma korai diagnosztikájának, műtéti és gyógyszeres terápiájának aktuális kérdéseit taglalták az előadók. A szűrővizsgálatok elterjedése óta egyre több korai stádiumú daganat kerül felismerésre, növelve ezzel a szinte minden esetben teljes gyógyulást eredményező radikális műtétek számát. „Örökzöld” téma a húgyúti kövesség kezelése és megelőzése. Ma már számos, kevésbé invazív eljárás áll rendelkezésre (ESWL, endoscopia), kiszorítva a nyílt kőműtéteket. Az előadók ismertették a jelenleg elfogadott kezelési irányvonalat, az endoszkópos kőműtétek technikai kivitelezésének néhány részletét. Főtema volt továbbá a sajnos újra reneszánszát élő húgyúti fertőzés és urosepsis. A sepsis pathomechanizmusáról, mikrobiológiájáról, nozokomiális fertőzésről és az antibiotikum kezelés témaköréről hallhattunk összefoglaló előadásokat. Szó esett az „érett” férfiakat érintő speciális urológiai problémákról, potenciazavarokról, valamint a fitoterapeutikumok szerepéről az urológiában. Két szekcióban külföldi vendégeinké volt a szó: ők azok, akikkel az évek során szoros munkakapcsolatot sikerült kialakítani, szakmai segítségükkel, barátságukkal segítettek elő klinikánk fejlődését.

Az ünnepélyes megnyitó a patinás Pécsi Nemzeti Színházban zajlott. A város és az egyetem vezetőinek köszöntője után dr. Götz Frigyes ismertette a klinika rövid történetét, majd az egykori alapító tagokat virágcsokorral köszöntöttük. Külföldi vendégeink jubileumi diplomát vehettek át. A színház

művészeinek színvonalas műsora után az este állófogadással zárult a Színház téren.

A konferencia záróakkordja a Harkányban rendezett Római Fürdőparti volt. A tógába és babékoszorúba öltöztetett vendégek korhű díszlete között, lantmuzsika kíséretében fogyasztották el a számtalan fogásból álló római vacsorát. Emellett fürdőzés, látványos koktélbár, tűzijáték és hajnalig tartó tánc tették színessé a bankettet.

A jubileum jó alkalom arra, hogy vissza-

Ünnepélyes megnyitó

idézzük a múlt emlékeit. Hogy mindez ne merüljön feledésbe, a klinika Jubileumi Emlékönyvet adott ki, mely interjúkkal, visszaemlékezésekkel, gazdag képanyaggal eleveníti fel az elmúlt időszak nehézségeit és örömeit egyaránt.

Az eltelt 50 év eredménye örömmel és elégedettséggel tölthet el bennünket, bár elődeinknek is és nekünk is meg kell harcolnunk minden apró eredményért. Az elődeink által létrehozott szakmai és szellemi érték bennünket, utódokat arra kötelez, hogy minden körülmények között igyekezzünk megőrizni a korábbi színvonalat.

Dr. Villányi Kinga

Az alapító tagok köszöntése

Ketten külföldi barátaink közül

Fürdőparti Harkányban

„Képesé tenni...”

A szociális területen dolgozók egy kicsit mindig mostohagyereknek érezték magukat az „egészségügyisekhez” képest. Holott az ápolási folyamat és a szükségletkielégítés szempontjából lényegtelen, hogy annak megvalósulása kórházban vagy szociális otthonban történik. Az ápolás mindenhol ugyanazt kell hogy jelentse. A szociális területen dolgozók „egyenjóságításának” első lépése az volt, amikor létrehozták a Magyar Ápolási Egyesület Szociális Szekcióját. E szellemben szervezték meg a Szociális Szolgáltatók I. Országos Konferenciáját. A konferencia főszervezőinek: *Géczi Valériának* (MÁE Baranya megyei vezető), *Fábos Ferencnek* (TESZI ápolási igazgató) és *Kovácsné Kelen Juditnak* (PTE-OEC vezető főnövér) egyik fő célja a két terület – az egészségügy és a szociális szféra – közelítése volt.

A Magyar Ápolási Egyesület Szociális Szekciója és a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Ápolásvezetése szervezésében 2002. augusztus 30-31-én tartották „Képesé tenni...” címmel a Szociális Szolgáltatók első Országos Konferenciáját. A rendezvénynek a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának aulája adott otthont. A konferencia résztvevői a szociális szolgáltatást nyújtó intézményekből, az ország különböző részeiről érkeztek. Tulajdonosok, fenntartók, működtető tekintetében a létező összes formáció képviseltette magát. A résztvevők köre a végzettség tekintetében is igen széles palettát mutatott: az alap szakmai tanfolyami képzettséggel rendelkezők-

tól a főiskolai-egyetemi végzettségűeken át a tudományos fokozattal rendelkezőkig bezárólag képviselték a szakmát. Mindannyiuk közös kérdése, kívánsága volt – a konferencia

mottója szellemében –, hogy az általuk ellátottakat képesé tudják tenni a számukra elérhető legjobb életminőség megvalósítására.

A szervezők a konferencia szakmai programjai mellett a kötetlen beszélgetésre, ismerkedésre is lehetőséget teremtettek. Augusztus 29., csütörtök estére villányi borkóstolót szerveztek. A pincelátogatással kiegészített vacsora jó hangulatú borsalverseny-nyel zárult.

A rendezvényt *Mucha Márkné*, a Magyar Ápolási Egyesület elnöke nyitotta meg. Ezt követően a Pécsi Tudományegyetem nevében *dr. Sipos Béla* rektorhelyettes, az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum nevében *dr. Kosztolányi György* elnök, a megye nevében *Pörös Béla*, a Baranya Megyei Közgyűlés alelnöke, Pécs városa nevében pedig *dr. Mikoly Lillian*, a Népjelölti Főosztály Szociálpolitikai Osztályának vezetője köszöntötte a hallgatóságot.

Rövid szünet után plenáris üléssel folytatódott a konferencia, melyen az Egészségügyi, Szociális- és Családügyi Minisztérium képviseletében *Gallainé Cséplő Dolores* a szociális szolgáltatások lehetőségeit és korlátait ismertette. *König Éva* főosztályvezető-helyettes a továbbképzéssel és az ápolói kompetenciával kapcsolatban felmerülő kérdéseket részletezte, kitérve a várható változásokra is.

Ebéd után kezdődött a szakmai program. Több előadó foglalkozott az ápolási dokumentáció és az egyéni gondozási tervek vezetésének fontosságával, illetve a minőségi ápolás és a minőségbiztosítás kapcsolatával. Az első nap műsoros állófogadással zárult.

A rendezvény második napján három szekcióban két nagy témakör körül csoport-

tosultak az előadások. A legtöbben az időselátás aktuális problémáit boncolgatták. Hangsúlyosan foglalkoztak a decubitus kezelés, az inkontinencia és az időskori immobilizációs tünetegyüttes ápolási lehetőségeivel, a megelőzési, kezelési módokkal. Külön öröm volt számomra, hogy egészségnevelési, egészségfejlesztési témájú előadások is elhangzottak. A köztudatban elterjedt az a nézet, miszerint az idős kor egyenlő a betegséggel. Elfelejtik, hogy idős korban is lehet egészségesen élni, sőt az egészség kortól függetlenül fejleszthető!

Az előadások másik nagy csoportja a fogyatékos-ellátás nehézségeivel foglalkozott. Számos követendő példát, helyi kezdeményezést, jó ötletet mutattak be, melyek a fogyatékosok életminőségének emelését célozzák. Az előadások a nehézségek mellett e terület szépségeit is felvillantották.

A két nagy témakör mellett bepillantást nyerhettünk a hajléktalanellátás, a családsegítés és a kórházi szociális munka rendszerébe is. Több előadó is foglalkozott a szociális területen dolgozó ápolók, gondozók munkahelyi megterhelésével és a „burn out” szindrómával. Értékes megoldási javaslatok is elhangzottak. Többen intézetüket, az ott folyó munkamódszereket mutatták be.

A rendezvényt a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Képzési Központ Továbbképzési és Szakvizsga Osztálya pályázati úton támogatta. A program a szociális és az egészségügyi rendszerben is kreditpontot jelent.

Örvendetes és régóta hiányolt kezdeményezésnek lehettünk tanúi e konferencia résztvevőiként. Reméljük úttörő kezdeményezésük máshol, másoknak is példaként szolgál. Jövőre Táplánszentkereszten várjuk a folytatást...

Hegyi Zsuzsanna
klinikai szakoktató

350 éves a Leopoldina, a világ egyik legtekintélyesebb tudományos akadémiaja

1652. január elején négy schweinfurti orvos a városi tisztiorvos házában Academia Naturae Curiosorum néven egyesületet alapított a természettudományos vizsgálódás elősegítésére, különös tekintettel az új gyógyhatású növények és szerek fejlesztésére. Az akadémia első elnöke, *Johann Laurentius Bausch* fontosnak tartotta, hogy a társulás minél több „tanult elmét” egyesítsen, és hogy az egyes tagok megfigyeléseiről a többiek is értesüljenek. Ennek szellemében különböző kiadványokat jelentettek meg; az 1670-es évkönyv a medicina, chirurgia és patológia mellett már a botanika és kémia területéről is közölt tanulmányokat. 1677-ben az akadémia névsora már 73 főből állt, és ettől az évtől kezdve vettek fel külföldi tagokat is. I. Lipót (Leopold) császár 1677. augusztus 3-án Bécsben keltezett oklevelében a testületet hivatalosan a német-római birodalom természettudományi akadémiajának nyilvánította, majd ezt 1687. augusztus 7-én megerősítve újabb jogokkal ruházta fel, ettől kezdve nevezik az akadémiát Leopoldinának. Az ezzel járó különböző privilégiumok jelentősen növelték a testület tekintélyét, latin nyelvű szakmai publikációi (Ephemeriden) Európa-szerte ismertté váltak. 1686-ban a székhelyet Schweinfurtból Nürnbergbe helyezték át. A fejlődés egyértelmű volt, de nem mindig töretlen: anyagi gondok miatt kiadványaikat többször nem sikerült megjelentetni, a nehézségeken 1712 és 1722 között VI. Károly császár adományai segítették át az akadémiát. Nürnberg városa kevésbé támogatta a Leopoldinát, ezért az 1743-ban Erfurtba költözött, majd az elnökök lakóhelyétől függően más-más német városból irányították. A fontosabb állomások: Halle, Erlangen, Drezda, Bonn és Berlin voltak. 1878-ban a sorrendben 15-ik elnökkel Halleba került az akadémia székhelye, és azóta folyamatosan ott ismaradt. A tudományos tevékenységet természetesen befolyásolták a zavaros, néha véres történelmi események, de a folytonosság mindig megmaradt. 1757 óta a mai napig publikálják a *Nova Acta* (ma Leopoldina jelzővel) „emlékkönyv”-t, majd folyóiratköteteket, rendszeresen megrendezik évenkénti nagygyűléseiket és 1872 óta kilenc szakosztályban a felolvasóeste- ket, konferenciákat.

A XX. század drámai eseményeit, a két világháborút, a nemzeti szocializmus és az NDK időszakát a Leopoldina, szakmai függetlenségre törekedve nagyobb megrázkódások nélkül vészelte át. Az 1961-től 1990-ig terjedő években jelentős szerepe volt az, hogy lehetővé tett bizonyos nemzetközi kapcsolatokat a Nyugattól egyébként elzárt kelet-német tudomány számára. Igaz, hogy ekkor az új tagok felvételében politikai szempontok is szerepet játszottak, de a minőséget sikerült megőrizni: szakmailag alkalmatlanok ekkor sem kerültek a testületbe. A német újraegyesítés óta az akadémia tekintélye tovább erősödött, szimpóziumi magas színvonalon, a leghíresebb szakértők közreműködésével elemzik a természettudomány leginkább aktuális kérdéseit a molekuláris biológiától az úrkutatáson át a környezet megóvásáig. A komoly tengerentúli részvétel mellett a Leopoldina sajátos szerepet vállal a kifejezetten európai és nemzeti kutatások megismertetésében, a nyelvi sokszínűség teljes eltűnésének megakadályozásában.

Egy testületet nagy mértékben minősíti tagjainak a névsora. A Leopoldinának több mint 300 éve a világ minden tájáról vannak titkos ajánlással és szavazással választott tagjai, 1977-ben – egyetlen alkalommal – regisztrálták az 1000 fős legmagasabb megengedett létszámot, az alapítástól 2001. december 31-ig összesen 6775 tagot tartottak nyilván.

Néhány név a leghíresebbek közül (zárrójelben a felvétel éve):

Giovanni Battista Morgagni (1708), *Carl von Linné* (1756), *Johann Wolfgang von Goethe* (1818), *Johann Evangelista Purkyne* (1829), *Antedeo Avogadro* (1840), *Rudolf Virchow* (1852), *Charles Darwin* (1857), *Michael Faraday* (1857), *Justus Liebig* (1859), *Theodor Billroth* (1888), *Ivan Petrovics Pavlov* (1925), *Max Planck* (1926), *Karl Landsteiner* (1927), *Marie Curie-Sklodowska* (1932), *Szent-Györgyi Albert* (1934), *Francis H. C. Crick* (1969).

A magyar természettudósok részvétele mindig kellő súllyal jelent meg a Leopoldinában. A XX. században egyidejűleg átlagban 20 tag, és ezen belül 10-12 orvos képviselte hazánkat, ami különleges

megbecsülést jelent, és ez napjainkra is érvényes. Jelentős a pécsi vagy Pécsről elszármazott orvos Leopoldina-tagok száma, akik névsorát az alábbiak alkotják.

Környey István (1943), *Kerpel-Fronius Ödön* (1962), *Szentágothai János* (1964), *Kudász József* (1966), *Lissák Kálmán* (1967), *Romhányi György* (1967), *Szontágh Ferenc* (1971), *Szekeres László* (1979), *Molnár László* (1984), *Méhes Károly* (1994).

2002. június 18-20-án Halleban *Johannes Rau* német államelnök és számos külföldi tudományos akadémiai vezető, köztük *Vizi E. Szilveszter* MTA-elnök részvételével ünnepélyes közgyűlésen emlékeztek meg a 350 éves jubileumról.

– mk –

Tájékoztató a gyermek sporttanfolyamról

Ebben az évben június 17-28. között vezettük az immár hagyományos gyermek sporttanfolyamot. A foglalkozásokat a Mozgástani Intézet testnevelő tanárai vezették.

Jól mutatja a sporttanfolyam sikerét és népszerűségét, hogy az idén is sok, összesen 96 gyermek (54 fiú és 42 leány) vett részt a sporttanfolyamokon. A naponta 8 órától 12 óráig tartó foglalkozásokon négy sportágban foglalkoztattuk a gyermekeket: 1 óra tenisz, 1 óra úszás, 2 óra labdajáték. Természetesen figyelembe vettük az életkori sajátosságokat is.

A jó hangulatban végzett foglalkozásokon az volt a célunk, hogy növeljük a gyermekek természetes mozgásigényét s megtanítsuk az egyes sportágak szabályait. Szülőknek és tanárnak közös az érdeke abban, hogy a gyermekek örömmel, jó kedvvel, kellő biztonságérzettel sportoljanak.

Örömmel tájékoztatjuk az olvasókat arról is, hogy a szakszervezet mintegy 70 ezer Ft értékű sportszerrel támogatta a sporttanfolyamot.

Dr. Rugási Endréné
testnevelő tanár

Beszámoló a Magyar Ortopéd Társaság 45. Kongresszusáról

(nemzetközi részvétellel)

2002. június 20-22. között rendezte a Magyar Ortopéd Társaság 45. Kongresszusát Pécsen, az Általános Orvostudományi Kar aulájában és előadótermeiben.

Témák:

- gerincsebészet,
- térdprotézis,
- alapkutatások,
- egyéb témák.

Több mint 500 résztvevő volt jelen és az ortopédiai szakma mellett az idegsebészek, traumatológusok, reumatológusok, gyógytornászok és rehabilitációs szakemberek együttesen járták körül az igen fontos témákat.

A kongresszus során vette át az Ortopéd Társaság Tiszteletbeli Tagsági diplomáját:

Prof. Dr. Jean Pierre Farcy (New York, Egyesült Államok),

Prof. Dr. Glant Tibor (Chicago, Egyesült Államok),

Prof. Dr. Raphael Seringe (Párizs, Franciaország)

Prof. Dr. B. M. Wroblewski (Wrightington, Egyesült Királyság).

Mindannyian díszelőadást vagy referátumot tartottak a kongresszus témájához illeszkedő szakterületükről, hiszen vezető szaktekintélyei az ortopéd szakmának.

Referátumot tartott és részt vett a kongresszuson *Prof. Dr. Jean Dubousset*, aki a gerincdeformítások műtéti kezelésének a világ első számú szaktekintélye, és aki klinikánkon a scoliosis és Scheuermann betegség műtéti kezelését 10 évvel előzött elindította.

A térdprotézis indikációjáról és alkalmazásáról referátumot tartott *dr. Kránicz János* egyetemi tanár, a gerincdeformítások 3 dimenziós műtéti kezeléséről *dr. Illés Tamás* egyetemi tanár és mtsai, továbbá a PTE Ortopédiai Klinikájáról összesen 42 előadás hangzott el a fő témákból.

Kiemelt programja volt a Kongresszusnak a „Csont-ízület Évtizede” alkalmából rendezett szekció, amelyen belül *dr. Jávorka András*, a kormány Népegészségügyi Programjának igazgatója tartott referátumot a „Csont-ízület évtizede, mint prioritás a népegészségügyi programban” címmel, *dr. Kosztolányi György* egyetemi tanár, akadémikus, a PTE OEC elnöke „A nemzeti kutatási és fejlesztési pályázatok (NKFP) és az EU pályázatok kapcsolódási pontjai” címmel. A szekciót kiegészítette a szakmán belüli NKFP nyertes pályázatról tartott referátum. *Dr. Mészáros Tamás* egyetemi tanár (Szegedi Tudományegyetem, Orthopaediai Klinika): „Hosszú élettartamú humán ízületi protézisek kifejlesztése” címmel, valamint *dr. Bellyei Árpád* egyetemi tanár (PTE Ortopédiai Klinika): „Mozgásszervek és életminőség” címmel.

A kongresszus során került átadásra a Magyar Ortopéd Társaság legnagyobb szakmai kitüntetését reprezentáló „Dollinger Emlékérem” *dr. Szepesi János* egyetemi tanárnak életművéért, aki ez alkalomból „Dollinger Emlékelőadást” tartott „A csípőízületi ultrahang jelentősége a csípőficam korai felismerésében” címmel.

Úgy gondoljuk, hogy a kongresszus kiemelkedő szakmai eseménye volt az Ortopéd Társaságnak és örömmel mondhatjuk, hogy valamennyi tudományos esemény nagy érdeklődés mellett és igen hasznos szakmai vitákat eredményezve zajlott.

Dr. Bellyei Árpád egyetemi tanár
a kongresszus elnöke

Dr. Kránicz János egyetemi tanár
a Tudományos Bizottság elnöke

Dr. Illés Tamás egyetemi tanár
a Szervezőbizottság Elnöke

DR. MANSFELD GÉZA PROFESZOR

Kennedy György megemlékezése

1944 novemberében kerültem az Auschwitz Koncentrációs Tábor 28-as számot viselő barakkjában létesített kórházba. Ez történt, miután az elmúlt hónapok éhezéstől és állandó testi fenyítéseitől teljesen leromlott fizikai állapotom alkalmatlanná tett a további munkára. Őrangyalomnak köszönhettem, aki sohasem hagyott el, és számtalanszor megóvott a biztos haláltól, hogy csak akkor érte el szervezetem teljes degenerálódását. Ugyanis abban az időben már sem a gázkamrák, sem a krematóriumok nem voltak üzemben. Azokat az ott dolgozó foglyok a partizánok által becsempészett fegyverek és robbanóanyagok segítségével egy nagy októberi felkelés alkalmával, mely mind az SS-t, mind a Gestapót teljesen váratlanul érte, rombadöntötték. A halálgyárak tűzbe, füstbe borultak, s a németek hatalmas túlerő bevetésével legyilkolták a felkelőket. Ám a nagyipari emberölést a Harmadik Birodalom hóhérai soha többé nem tudták folytatni Auschwitzban. Így kaptam Őrangyalom közbenjárására ezúttal is kegyelmet.

A kórházban közös szobába kerültem öt hasonló állapotú beteggel. Én 14 és fél évesen a legfiatalabb voltam közöttük. Egyik társunk, az akkor 62 esztendő *Mansfeld Géza*, a Pécsi Orvostudományi Egyetem tanára volt, akihez rendszeresen jártak látogatóba magas rangú, magukat orvosnak nevező SS tiszték, közöttük a hírhedt és rettegett dr. Mengele is. Ezek az emberarcú rémek minden alkalommal élelmet hoztak a Tanár Úrnak (illetmúdoan így szólítottuk Őt), aki azt mindenkor megosztotta velünk. (Később tudtuk meg, hogy ezek a látogatók, akik mindegyike Herr Professornak titulálta őt, Mansfeld hallei éveiben, az ottani orvostudományi egyetemen tanítványai voltak.)

Megannyi izgalom, kivégzési fenyegetés – melyet szerencsénkre a németek idő hiányában képtelenek voltak valóra váltani – közepette ért bennünket 1945. január 27., amikor is az előretörő orosz hadsereg felszabadította a tábor január 18-án történt evakuálása után ottmaradt 300 embert. Első dolgunk természetesen a minden jóval felhalmozott SS-raktárak feltörése volt. (A németeknek ezek elvitelére sem maradt idejük; ugyanis a front gyorsvonati sebességgel nyomult nyugat felé, mivel a németek a legkisebb ellenállásra sem voltak akkor már képesek.) Amikor kinyílt az előtűnk a legfinomabb élelmiszerekkel megtömött raktár, a csodálattól szinte földbe gyökeredett lábbal hinni sem akartunk szemünknek. Sajnos a leromlott szervezetű embereket a hirtelen nagy mennyiségű és nehéz ételek fogyasztása szinte megtizedelte. Az orosz katonai parancsnokság jól ismerte Mansfeld Géza nemzetközileg is híres nevét. Azonnal a kitűnően felszerelt SS gyógyszerész felelős vezetőjévé nevezték ki, s miután engem is elkapott a magas kalóriájú ételek okozta vérhas-megbetegedés, pár napos kúrával egy-egy kocka cukorra öntött néhány ópium cseppel gyógyított meg a Tanár Úr.

Ám az ópium beszüntetése olyan hatást váltott ki bennem, hogy már-már létezni sem tudtam e kábítószer nélkül, és arra vetemedtem, hogy betörjek a gyógyszerárba, hogy ópiumhoz jussak. Mansfeld természetesen észrevette a történeteket és behívott irodájába. Ott nem kiabált, nem fenyegetett veréssel, hanem borzalmas képet festett előttem e szenvedély biztos halált hozó következményeiről. Olyan rettenetes volt beszéde, hogy ijedségemben visszaadtam a lopott ópiumot, és néhány napos kellemetlen elvonókúra után azt soha többé nem vettem igénybe. Voltaképpen a felszabadulás utáni életem megmentését köszönhettem Mansfeld Géza tanár úrnak.

Természetesen, hogy kinek mi a vallása, az sohasem volt beszéd tárgya közöttünk, hiszen mi más is lehetett volna, mint zsidó?! (Most, több mint egy fél évszázad eltelte után tudtam meg, hogy Mansfeld nem zsidó, hanem a magyar lutheránus egyház nagy becsben tartott tagja volt.)

Röviddel újonnan ért szabadságunkat követően az orosz katonai parancsnokság Mansfeld Géza professzort külön katonai repülőgéppel Magyarországra szállította, hogy azonnal elfoglalja katedráját a Pécsi Egyetemen. Kapcsolatom azon a februári napon 1945-ben, amikor elváltunk Auschwitzban, megszakadt vele. Soha többé nem hallottam felőle. Mígnem – az elmúlt hetekben – gondolatomban járt: vajon mi is történhetett dr. Mansfelddal? Hosszas és kalandos úton, az e-mail segítségével kerültem kapcsolatba *Martos Veronikával*, a Pécsi Orvosi Egyetem könyvtárosával, aki az ottani archívumból több oldalas biográfiai leírást küldött Mansfeldről. Ebből szeretném az érdeklődők elé tárni az alábbi kivonatokat, melyek vitéz *Szabó Pál* egyetemi tanár és irodalmár munkájából, valamint *Benke József* az Erzsébet Egyetem rektorairól írt feljegyzéseiből származnak:

MANSFELD GÉZA. Orvosdoktor, a gyógyszerian és gyógyszerismeretek nyilvános rendes tanára és a kórtan helyettes tanára. Született Budapesten 1882. február 26-án. Főiskolai tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte, ahol 1905-ben az orvostudományok doktorává avatták. 1904 óta a budapesti tudományegyetem gyógyszerian intézetének tagja, ki nagy ambícióval képezi magát tovább. 1907-től 1909-ig *Hans H. Meyer* bécsi, *Zuntz* berlini, *Starling*, *Bayliss* és *Alcock* londoni intézeteiben dolgozik. Huszonnyolc éves korában (1910) kísérleti gyógyszerianból a budapesti egyetemen magántanárrá képesítik. 1911-ben az egyetem or-

vosi karának Korányi díjával, 1913-ban a Budapesti Királyi Orvosegyesület Balassa-díjával tüntetik ki. 1915-ben egyetemi rendkívüli tanári címet kap. 1918. április 3-án az Erzsébet Tudományegyetem nyilvános rendes tanárává nevezik ki.

Tudományos munkássága sokoldalú és a kísérletes orvostudomány majdnem minden ágára kiterjed. Már orvostanhangadó korában önállóan foglalkozik a kísérletes gyógyszerhatástannal és a narkózis hatásáról végzett vizsgálata ma is a kérdés alapvető pillérei közé tartoznak. Munkásságának javarésze az anyagcsere és a belső szekréciós mirigyek működésére irányul. Főleg a pajzsmirigy-betegségek, a cukorbetegség, valamint a vérkeringés rendellenességei terén fejt ki úttörő munkásságot. E munkássága tette külföldön is ismertté nevét, aminek egyik elismerése, hogy a hallei tudományos akadémia a Goethe centenáriumi alkalmából, 1932. február 19-én rendes tagjává választotta. Egyik alapítója a Magyar Élettani Társaságnak, s mint ilyenek nagy érdeme van abban, hogy a kísérletes orvostudomány magyar bűvárait sikerült egy táborba hozni. A Wiener Biologische Gesellschaft levelező tagja, a Ferenc József Rend Hadiékitményes Lovagkeresztjének tulajdonosa. 1935. július 21-én az egyetemi oktatói és rektori minőségében szerzett érdemei elismerésül a II. osztályú Magyar Érdemkeresztrel tüntették ki.

Az 1934-35 tanévben az egyetem rektora, az 1929-30 és az 1935-36 tanévekben prorektora, az 1930-31 tanévben az orvostudományi kar dékánja. Az egyetemi ifjúságnak is nagy barátja. Rektori éveiben különösen a keszthelyi diáküldő megteremtésével szerzett érdemeket. Nagy kedvelője a művészeteknek, különösképp a zenének és festészetnek. Egy időben elnöke is volt a Pécsi Zenekedvelők Egyesületének. Az első világháborúban két esztendőn át csapatszolgálatot teljesített, majd később az Isonzó hadsereg egyik tábori laboratóriumát vezette.

Az 1934-es tanévnyitón rektorként a következőket mondotta: „Mindenuzt az élők világában csupán harcot látunk, kegyetlen küzdelemmel találkozunk. Működésünk egyetlen célja az élet megmentése és a faj fenntartása a külvilág ezernyi támadásával szemben. Csupán az ember lelkéből fakadó mosoly és e mosolygó lélekből fakadó két legemberibb tulajdonság az, ami az embert magasan minden más élőlény fölé emeli: egyik a megbocsátás, a másik a hit. Krisztus urunk, akit én kisgyermek korom óta minden szenvedés kö-

zött csak jóságos mosolyával az arcán tudok elképzelni, azért tűrte a szenvedést és az emberek minden gonoszságát, mert hitt abban, hogy eljön egy jobb jövő és azért ment el a megbocsátás mosolyával e földről, mert hitt abban, hogy nem hiába hal meg. Nektek, fiatal barátaim, akik erre a legmagasabb pályára léptek, egykor az lesz a feladatotok, hogy mosolyt fakasszatok azoknak az arcán, akik az élet küzdelmei között elveszítették mosolyukat. Ezt a mosolygást feltámasztani az orvos legnehezebb, de egyben a legnemesebb feladata. Ehhez erőt kell méríteni a hit és a tiszta tudományok forrásából, meg kell látnotok a Krisztus mosolyát, és komoly tanulmányokkal kell megalapoznotok magasrendű életpályátokat.”

Hóman Bálint díszdoktorrá avatásakor, 1935. május 30-án így nyilatkozott: „Alig két hónap előtt Hóman Bálint személyén keresztül nagy dicsőség érte hazánkat és nagy megbecsülés hazánk kultúráját. Európa egyik legrégebb Alma Materre, Bologna ősi egyeteme avatta honoris causa doktortá őt, és szívem aggodalommal van tele, hogy vajon jelent-e még ezután számára valamit a mi fiatal, fejlődő egyetemünk hálájának és hódolatának megnyilatkozása...” (A Pécsi Egyetem filozófiai doktortá 1935. december 2-án avatta Hóman Bálintot. A magasrangú diplomát Hóman Bálint – ősi egyetemi szokáshoz híuen – féltétre ereszkedve vette át Mansfeld Géza rektortól.)

1944 márciusában a Gestapo Pécssett letartóztatta Mansfeldot korábbi, svájci tartózkodása idején tett, a nácizmust elítélő éles kritikája miatt. Különböző táborok után Auschwitzba vitték, ahol ő volt az egyetlen keresztény magyar ember, aki végigszenvedte a poklok kínjait, majd 1945 júniusában ismét átvette Pécssett a gyógyszerian tanszék irányítását, de a kórtankatedra vezetését már nem vállalta. Az auschwitzzi hónapok erősen megviselték mind a tudós szellemet, mind testi erejét. Svájcba ment pihenni, ahonnan csak 1946 szeptemberében tért vissza. Köszöntet mondott, hogy a kar felruházta a dékáni tisztséggel, és megújult erővel vett ismét részt a munkában.

Mansfeld professzor emberi arculatához egy adalék: „A készülő B-listák miatt az illetékes hatóságok súlyt helyeznek arra, hogy helyes információkat kapjanak. Ez kötelességemé teszi, hogy részint a múltban, részint a jelenleg vezetésem alatt álló Gyógyszerian és Kórtani Intézetben működő egyénekről felelősségem teljes tudatában a következőket állapítsam meg:

dr. Méhes Gyula nemcsak hazánkban volt ismeretes, hanem kb. 15 évvel azelőtt meghívást kapott a Bécsi Gyógyszertani Intézet részéről, hogy ott tanársegédi állást vállaljon, és kezdetben a villághírű Hans Mayer prof., majd ennek utóda, Pick prof. mellett igen eredményes munkát fejtett ki. Ezek a tudósok nemcsak a megelégedés, de egyenesen az elragadtatás hangján beszéltek előttem Méhes Gyula kiváló képességeiről és munkásságáról, és többször mondták nekem: milyen kár, hogy idegen állampol-

gársága miatt nem tarthatják meg ott végleges állásban. E nagyszerű kolléga politikai és világnézeti beállítottságára jellemző, hogy a zsidó Pick prof. mellett dolgozott, és mondhatom, annak talán legkedvesebb munkatársa volt, és hogy amikor engem deportáltak, és ő, mint Kolozsvárról menekült professzor megbízást kapott a kultuszminisztériumtól, hogy tanszékeket vegye át, ezt kerekén megtagadta, és inkább állás nélkül maradt, semhogy jobb meggyőződésével ellentétben helyezkedjék el. Ezért kellett

neki ezután katonai behívásnak eleget téve nyugatra mennie, holott, ha az én tanszékeket elfogadta volna, szépen Pécsen maradhatott volna. Ez az eset egyébként intő példa arra, hogy a nyugatra távozást egymagában sohasem szabad – a többi körülmény figyelembevétele nélkül – bírálni, és bárki-nek azt bűnéül felróni...”

Mansfeld professzor 1950. január 11-én, hatvannyolcadik születésnapja előtt néhány héttel, Genfben halt meg.

A betegek jogai

Dr. Szendy Erzsébet betegjogi képviselő 2000 júniusától tevékenykedik a PTE Általános Orvostudományi Kar klinikáin. Az országban 55 fő kezdte el ezt a munkát, a megyei ÁNTSZ-ekkel megbízásos jogviszonyban, részmunkaidőben. Feladataikat a 77/1999. (XII.29.) EüM rendeletben határozták meg, illetve az egészségügyi törvény 30. §-ában került összefoglalásra.

Összegezve: mi vagyunk az egészségügyben az állampolgári jogok biztosai. Feladatunk, hogy az egészségügyi ellátó rendszer bármely részére került emberek, betegek, hozzátartozók, cselekvőképtelen személyek esetében a törvényes képviselők esetleges jogsérelmeinek orvoslását segítsük.

A betegek jogait az egészségügyi törvény deklarálja, felsorolja. Nevezetesen az alábbiakat:

- az egészségügyi ellátáshoz való jog,
- az emberi méltósághoz való jog,
- a kapcsolattartás joga,
- az intézmény elhagyásának joga,
- a tájékoztatáshoz való jog,
- az önrendelkezéshez való jog,
- az ellátás visszautasításának joga,
- az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga,
- az orvosi titoktartáshoz való jog.

A törvény minden egyes jog részletezésére kitér, iránymutatást ad az egészségügyi személyzet részére.

A betegjogi képviselő feladata segíteni:

- a dokumentációhoz való hozzájutást,
- a panaszmegfogalmazást,
- kezdeményezi a panasz kivizsgálását,
- egyedi ügyekben meghatalmazás alapján járhat el,
- tájékoztatja az egészségügyi dolgozókat a betegjogokra vonatkozó szabályokról, érvényesülésükről és változásaikról,
- jelző szerepe van a tapasztalt hiányosságokkal kapcsolatban,
- kiemelten kezeli a különösen hátrányos helyzetű állampolgárokat.

A betegjogi képviselő jogosult a szolgáltató működési területére belépni, a vonatkozó iratokba betekinteni, az egészségügyi dolgozókhöz kérdést intézni. Az orvosi titoktartás és az adatvédel-

mi szabályok a betegjogi képviselőkre is vonatkoznak.

Az egészségügyi szolgáltatónak biztosítani kell, hogy a betegek és hozzátartozóik tájékozódhassanak a betegjogi képviselő kilétéről és elérhetőségéről.

Az egészségügyi szolgáltató vezetője 10 munkanapon belül köteles a betegjogi képviselő, illetve a panaszos észrevételeit megvizsgálni és a vizsgálat eredményéről tájékoztatni.

Fogadóiidők:

Pécs, Irgalmasok u. 1-3. (telefon: 72/507-300/7163):
minden hónap első és harmadik szerda: 9⁰⁰ -12⁰⁰
minden csütörtök: 13⁰⁰ -16⁰⁰

Szigetvár Városi Kórház kistanácskozó (telefon: 73/500-500):
minden hónap második szerda: 9⁰⁰ -10³⁰

Komló Városi Kórház, Vérellátó (72/482-270):
minden hónap negyedik szerda: 8³⁰ -10⁰⁰

Pécsi Honvédkórház tanácssterem (72/536-800):
minden hónap negyedik szerda: 10³⁰ -12⁰⁰

Terveim szerint e rovatban beszámolok az elmúlt két évben szerzett tapasztalataimról, az ismétlődő esetekről, a tipikusnak mondható problémákról. Továbbra is szívesen veszek részt olyan kari-, klinikai és részlegösszejöveteleken, ahol a betegek jogairól van szó.

Meggyőződésem, hogy a betegek jogai leginkább ott érvényesülnek, ahol az egészségügyi személyzet ismeri, érti, és megfelelően értelmezi az egészségügyi törvény vonatkozó részét.

A témát feldolgozó irodalom is egyre bőségesebb, jó szívvel ajánlom a *dr. Polecsák Mária* szerkesztette: „*A betegek jogai*” című kötetet.

Dr. Szendy Erzsébet
betegjogi képviselő

ÜNNEPELÜNK

Ebben az évben ünnepeljük a bölcsődék fenállásának 150. évfordulóját. Ez az alkalom adott lehetőséget ahhoz, hogy egy konferencia keretén belül mi is bemutassuk bölcsődéseink egy napját.

A filmet a PTE OEC videostúdió munkatársai készítették el.

Köszönetünket szeretnénk kifejezni gyors és színvonalas munkájukért. Filmjük élethűen tükrözi a gyerekek mindennapjait. A film elnyerte a szülők, a bölcsőde dolgozóinak valamint a konferencia résztvevőinek tetszését is.

Bánfai Józsefné
bölcsődevezető

OTKA HÍRLEVÉL különszáma, Budapest, 2002, április

Az OTKA Bizottság a 2001-ben benyújtott tematikus (T/14) és ifjúsági (F/11) pályázatok 2002-2005 időszakban történő támogatásáról 2002. január 15-én döntött. Az alábbi statisztika a 2002. márciusi állapotot tükrözi, amely tartalmazza a döntés óta történt változásokat.

OTKA

	Beérkezett pályázatok		Támogatott pályázatok	
	db	igény (E Ft)	db	támogatás (E Ft)
Tematikus	1036	8 533 914	619	4 636 604
Ifjúsági	123	601 939	65	248 732
Összesen	1159	9 135 853	684	4 885 336
Társadalomtudomány	278	1 744 144	162	841 970
Élettelen természettudomány	431	3 790 279	259	2 050 583
Élettudomány	450	3 601 430	263	1 993 783
Összesen	1159	9 135 853	684	4 885 336

E különszámban közölt lista kollégiumonként, azon belül tudományterületenként sorolja fel a támogatott pályázatokat: az OTKA nyilvántartási szám, a témavezető neve, a téma címe, a kutatóhely, a kutatás időtartama és a kutatás teljes időtartamára meghatározott támogatási összeg feltüntetésével.

OTKA szám	Témavezető/Témacím/Kutatóhely	Időtartam (év)	Összeg (E Ft)
T37441	Molnár Péter: Karotinoidek kémiai átalakításai. (PTE ÁOK Orvosi Kémiai Intézet)	4	4500
T37654	Deli József: Zöldségfélék és gyümölcsök karotinoid tartalmának nyomon követése tárolás, feldolgozás során, műtermékek kimutatása. (PTE ÁOK Orvosi Kémiai Intézet)	4	9000
T37561	Lázár Gyula: A tectum opticum peptiderg és GABAerg idegsejtjeinek kapcsolatai. (PTE ÁOK Humán Anatómiai és Fejlődéstan Intézet)	4	5000
T38132	Bódis József: Ovarialis reguláció. (Baranya Megyei Kórház Szülészeti és Nőgyógyászati Osztály)	3	4200
T38144	Miseta Attila: A kalcium-ionokhoz kötött jelátviteli mechanizmusok molekuláris biológiai vizsgálata cukorbetegségben. (PTE ÁOK Klinikai Kémiai Intézet)	4	5700

T37440	Környei József László: Opioid peptidek sejtproliferációt gátló hatásmechanizmusának további vizsgálata uterusban. (PTE ÁOK Élettani Intézet)	4	6500
T37523	Pethő Gábor: Analgetikus hatás és hiperalgézias mechanizmusok vizsgálata a nociceptív hőküszöb mérésével. (PTE ÁOK Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet)	3	3300
F37639	Karádi Oszkár: Endogén és exogén tényezők hatása a bélpermeabilitásra és a felszívódásra betegekben és állatkísérletes modellben. (PTE ÁOK I. Belgyógyászati Klinika)	4	4700
T37657	Sándor Attila: A szétkapcsoló fehérjék (UCP-k) szerepe a hő- és testsúlyszabályozásban, különös tekintettel a hidegadaptációt követő glikogén felszaporodásra. (PTE ÁOK Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet)	4	8000
T37833	Emődý Levente: Globális regulátor mutációknak mint az attenuálás lehetőségének vizsgálata <i>Escherichia coli</i> -ban. (PTE ÁOK Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet)	4	10 000
T37458	Kránicz János: A veleszületett dongaláb rotációs komponenseinek vizsgálata. (PTE ÁOK Ortopédiai Klinika)	4	2897
T37530	Szabó György: Különböző antibiotikumok emissziós tulajdonságainak analízise csont-transzplantátumokból és csontpótló anyagokból. (PTE ÁOK Ortopédiai Klinika)	4	8000
T37590	Molnár Tamás Ferenc: A gastro-oesophagealis reflux betegség szövődményeinek patogenezeise, megelőzése, kezelése. (PTE ÁOK Sebészeti Klinika)	4	8000
T37765	Bellyei Árpád: A spasticus izom biokémiai és biomechanikai vizsgálata. (PTE ÁOK Ortopédiai Klinika)	4	10 000
T38227	Harangi Ferenc: Atopiás dermatitis gyermekkorban. A családi struktúra, a lakókörnyezet, a táplálás és a bakteriális szuperantigének szerepe. (Baranya megyei Kerpel-Fronius Ödön Gyermekkorház)	4	4000
T37935	Kellermayer Miklós Sándor Zoltán: Citoszkeletális izomfehérjék molekuláris mechanikája nanobiotechnológiai módszerekkel. (PTE ÁOK Biofizikai Intézet)	4	13 000
T38035	Lantos János: Reperfúziót követő mikrocirkulációs változások mechanizmusa: kísérletes és klinikai vizsgálatok. (PTE)	4	5848
F37187	Csere Péter: Az RN-áz L inhibitor szerepe az I. típusú receptorok jelátviteli mechanizmusában. (PTE ÁOK Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet)	4	4250
T37528	Szeberényi József: Differenciációs, antimitogénikus és túlélési jelátviteli utak vizsgálata PC12-sejtekben. (PTE ÁOK Orvosi Biológiai Intézet)	4	14 544
F38149	Csutora Péter: A kalciuminflux-faktor metabolizmusa és szerepe a diabétesz szövődményeként megfigyelhető T-sejt zavarokban. (PTE ÁOK Klinikai Kémiai Intézet)	4	3600

Műszerpályázat (M/4)

Az OTKA Bizottság 2002. március 11-i határidővel műszerpályázatot hirdetett. A pályázat célja az alapkutatások területén a hazai kutatómunka tudományos színvonalának és hatékonyságának emelése, elősegítve ezzel a magyar kutatói közösség kutatási eszközeinek fejlesztését, a kutatók tudásának hazai hasznosítását mind a felsőoktatási, mind a kutatóintézeti keretek között. A Bizottság külön figyelmet kívánt fordítani az OTKA-támogatásból korábban beszerzett műszerek tudományos teljesítményének növelésére. A 2002. évben műszerbeszerzésre rendelkezésre álló keret összege 1391 millió Ft.

2002-ben támogatott műszerpályázatok karunkon:

Ny. sz.	Témavezető neve	Kutatóhely	Tám. E Ft
M3 036322	Barthó Loránd	PTE ÁOK Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet	4000
M4 041713	Büki András	PTE ÁOK Idegsebészeti Klinika	3500
M4 042086	Czirják László	PTE ÁOK Immunológiai és Reumatológiai Klinika	2500
M4 041979	Ember István	PTE ÁOK Humán Közegészségtani Intézet	6000
M3 036751	Horváth Örs Péter	PTE ÁOK Sebészeti Klinika	4000
M3 036687	Lénárd László	PTE ÁOK Élettani Intézet	3000
M4 042043	Papp Lajos	PTE ÁOK Szívgyógyászati Klinika	6000
M4 042044	Róth Erzsébet	PTE ÁOK Kísérletes Sebészeti Intézet	4000
M4 041740	Szeberényi József	PTE ÁOK Orvosi Biológiai Intézet	9000

PÁLYÁZATOK

THE ORIGINAL SPA WATER

A belga Fonds National de la Recherche Scientifique, SPA Alapítványa két évenként meghirdeti a „The Original Spa Water” díjat, melynek állandó témája a víz szerepe az életfolyamán.

A 2003. évi díj tematikája: a „Víz és a növekedés”, a víz metabolizmusa újszülötteknél és koraszülötteknél.

A díj összege 40.000 Euró, melyre külföldi kutatók, klinikusok egyénileg és csoportosan is pályázhatnak.

A jelentkezés beadási határideje: **2002. november 1.**

Cím: Secrétaire Générale du Fonds National de la Recherche Scientifique Rue d’Egmond 5 B-1000 Bruxelles

A borítékra rá kell írni: „Confidential”

Tel.: 32 2 5049211

A pályázatot angol nyelven kell beadni; további információ a <http://www.fnr.be> címen található.

Érd.: ETT Kutatásszervezési osztály, Herczeg Ferencné. Tel: 332-3100/1339,
E-mail: herczeg.zsuzsa@eum.hu

MARIO ROBERTO MAZZEO ALAPÍTVÁNY ÖSZTÖNDÍJFELHÍVÁSA

A Mario Roberto Mazzeo alapítvány és a Banca Nazionale del Lavoro közös pályázatot hirdetett. A pályázat egy 35 év alatti gerincsebész fél-éves szakmai továbbképzését teszi lehetővé **2003. február 1-től**. Az ösztöndíj összege 10 000 euró.

A pályázatot olasz-, angol- vagy francia nyelven kell benyújtani az alábbi címre: Fondazione Mario Roberto Mazzeo Viale Bruno Buozzi no. 109., I-00197 Roma. Tel: 39 06 3214438 - 0335 8435889

Az angol- és francia nyelvű nyomtatható pályázati kiírás letölthető az Egészségügyi Minisztérium honlapjáról:

<http://www.eum.hu/hasznos/hasznosságok.html>

Dr. Schranz Dénes

1904. július 10-én született Budapesten. Édesapja *dr. Schranz Viktor* szülész-nőgyógyász, édesanyja *Antal Margit, Antal Gyula* egyetemi tanár és *Fodor Gizella* leánya (Fodor Gizella *Fodor Józsefnek*, a közegészségügy hazai megteremtőjének, a világ első közegészségügyi intézete megalapítójának a testvére).

Schranz Dénes elemi- és középiskolai, valamint egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1928-ban avatták doktorrá a Pázmány Péter tudományegyetem orvosi karán. Az I. sz. kórbonctani intézetben dolgozott másfél évet, majd 10 évig a törvényszéki orvostani intézetben működött. 1940-ben lépett a Mária utcai sztomatológiai klinika kötelékébe. Itt nyert 1948-ban magántanári képesítést törvényszéki sztomatológiából. 1952-ben lett az orvostudomány kandidátusa. 1955-től mint docens az igazságügyi fogorvostan előadója. 1963-ban nevezték ki a Pécsi Orvostudományi Egyetem Sztomatológiai Klinikájának tanszékvezető professzorává. 1969-ben lett az orvostudomány doktora. Ugyanebben az évben visszahelyezték Budapestre, ahol a fogpótlástani klinika igazgatója lett. 1975-ben ment nyugdíjba. Nyugdíjazása óta tudományos tanácsadóként dolgozott a klinikán.

Schranz professzor tudományos érdeklődése az igazságügyi orvostanra, a fogászati paleopatológiára és gerosztomatológiára – különös tekintettel a protetikai vonatkozásaira – irányul. Munkásságát 150 magyar, német, angol és francia nyelvű közleménye mutatja. Nyolc önállóan, illetőleg társszerzőkkel írt könyve mellett egy német és egy angol nyelvű – ugyancsak társszerzőkkel írt – monográfiája jelent meg. *Molnár Lászlóval* és *Huszár Györggyel* közös Fogpótlástan c. könyvét a Szlovák Tudományos Akadémia is kiadta.

1931-ben az Orvosegyesület a Szenger Ede jutalommal tüntette ki. 1975-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát kapta. A SOTE 1978-ban arany diplomával tüntette ki. Ugyanebben az évben munkásságát a Magyar Fogorvosok Egyesülete a Balogh Károly-émlékéremmel jutalmazta.

1950-től 1977-ig a Fogorvosi Szemle szerkesztőbizottsági tagja volt. Tiszteletbeli vezetőségi tagja a Magyar Fogorvosok Egyesületének, a Parodontológiai, valamint a Fogpótlástani szakosztálynak. Ugyancsak tiszteletbeli vezetőségi tagja a Magyar Igazságügyi Orvosok Társaságának. Tagja a Törvényszéki Orvosok Nemzetközi Akadémiájának. 1997. július 1-jén a SOTE tanácsától professor emeritus címet kapott.

2002. július 16-án hunyt el Budapesten, néhány nappal 98. születésnapja után.

Benke József

INTÉZETI, KLINIKAI HÍREK

A Humán Anatómiai Intézetből

■ *Dr. Csernus Valér* 2002. július 1-jétől egyetemi tanári kinevezést kapott és megbízták az Anatómiai Intézet vezetésével; 2002. augusztus 26-30. között Bonnban, a 21st Conference of European Comparative Endocrinologists elnevezésű kongresszuson előadást tartott *Csernus V., Nagy A., Faluhelyi N.*: Mechanisms of the circadian clock in the chicken pineal gland címmel; 2002. július 18-22. között Aberdeenben (Skócia), a IXth Symposium of the European Pineal and Biological Rhythms Society rendezvényen Molecular control of the rhythmic melatonin secretion from chicken pineal címmel előadást tartott (társszerzők: *Nagy A. D., Józsa R., Sétáló Gy.*).

■ *Dr. Kovács Magdolna* 2002. május 15-17-én részt vett a Magyar Endokrin és Anyagcsere Társaság XIX. Kongresszusán Gyulán, az alábbi előadással: *Kovács M., Schally A. V.*: Luteinizáló hormon-releasing hormon (LHRH) antagonistá analóg hatásai az LHRH receptor mRNA expressziójára; 2002. június 19-22. között részt vett az American Endocrine Society 84. Kongresszusán San Franciscóban, az alábbi poszterrel: *Kovács M., Seprődi J., Vincze B., Teplan I., Flerkó B.*: Lamprey gonadotropin-releasing hormon-III (GnRH)-III is a weak agonist for the mammalian GnRH receptor; 2002 szeptembertől 3 éven keresztül Széchenyi István ösztöndíjban részesül.

■ *Dr. Reglödi Dóra* részt vett a 29th Meeting of the Scandinavian Neuro-pediatric Society rendezvényen Finnországban és Pituitary adenylate cyclase activating polypeptide (PACAP) enhances neurobehavioral development in newborn rats címmel előadást tartott (társszerzők: *Kiss P., Tamás A., Farkas B., Lengvári I.*).

■ *Dr. Józsa Rita* tanulmányúton vett részt a Brit-Magyar kormányközi Tét program keretében a skóciai Roslin Intézetben.

A Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinikáról

■ A Szegeden 2002. május 23-25. között megrendezett Nemzetközi Kísérletes Sebészeti Kongresszuson elhangzott előadás: *Borsiczky Balázs, Fodor Barnabás, Lantos János, Jancsó Gábor, Róth Erzsébet, Nyárády József*: Leukocyte activation dur-

ing acute haemarthrosis.

■ *Dr. Tóth József* ösztöndíjasként vett részt egyéni továbbképzésen 2002. június 1. és 30. között a Bécsi Orvostudományi Egyetem Traumatológiai Klinikáján.

■ 2002. június 20-22. között Pécsen rendezték meg a Magyar Ortopéd Társaság 45. Kongresszusát. Klinikánk az alábbi előadásokkal szerepelt: *Börzsei László, Mintál Tibor*: Térdízületi arthroplastikát követő periarticularis törések műtéti kezeléséről; *Mester Sándor, Nyárády József*: Elhanyagolt dongakéz praeoperatív elongatiója unilaterális külső rögzítővel; *Kovácsy Ákos, Nyárády József, Tóth József*: Sajkacsont állízület kezelése Herbert csavarral. Spongiosa átültetéssel vagy anélkül; *Naumov István, Nyárády József, Vámhidy László, Farkas Gábor, Wiegand Norbert*: Acetabulum törések: terápiák és következmények; *Wiegand Norbert, Nyárády József, Farkas Gábor, Vámhidy László, Naumov István*: A csípőprotézis szár körüli törések ellátásában szerzett tapasztalataink; *Farkas Gábor, Nyárády József, Vámhidy László*: Perioperatív protokoll nagy ízületi protézis műtéteinknél.

■ 2002. szeptember 18-20. között Strasbourgban rendezték meg az AIOD (Association Internationale pour l'Osteosynthese Dynamique) 9. Trauma Kurzusát, melyen *dr. Nyárády József* egyetemi tanár és *Naumov István* vettek részt.

■ Klinikánkat *dr. Nyárády József* üléselelnökként, *Vámhidy László* és *Farkas Gábor* előadóként képviselte a Regensburgban 2002. szeptember 22-25. között megrendezett Nemzetközi Telemedicina Konferencián. Az alábbi előadás került bemutatásra: *Vámhidy László, Farkas Gábor*: Development of a Telemedicine Center and the Plans for the Future.

Az I. sz. Bőrgyógyászati Klinikáról

■ *Dr. Losonczy Hajna* – *dr. Nagy Ágnes, dr. Dávid Marianna, dr. Tóth Orsolya* munkatársaival április 18-20. között Assisiben (Olaszország) Atherothrombosis és hemostasis Nemzetközi Kongresszuson vett részt 3 előadással; Május 19-24. között Sevillában (Spanyolország), a Hemophilia Világszövetség XXV. Kongresszusán vett részt; Június 6-9. között Firenzében (Olaszország) az Európai Hematológia Társaság 7. Kongresszusán poszterrel szerepel; Június

12-15. között Lugano-ban (Svájc) a 8. Nemzetközi Malignus Lymphoma Konferencián vett részt; Szeptember 20-án a szombathelyi kórház Thrombosis Klubjának „Pulmonalis embolia” szimpóziumát moderálta és azon előadást tartott.

A Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézetből

■ *Dr. Molnár Péter* egyetemi docens társ-szerzőként szerepelt a Magyar Kemoterápi-ai Társaság XVII. Kongresszusán (Szeged, 2002. június 7-8.) tartott előadásban. A „Tumorsejtek multidrog rezisztenciájának gátlása in vitro” című előadást *dr. Molnár József* egyetemi tanár (SzTE Orvosi Mikrobiológiai Intézet) tartotta. Társszerzők: *Mucsi Ilona, Molnár Annamária, Wolfard Krisztina* (SzTE Orvosi Mikrobiológiai Intézet), *Hohmann Judit, Nagy Beatrix* (SzTE Farmakognóziás Intézet), *Molnár Péter* (PTE ÁOK Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet), *Naboru Motohashi* (Meiji Gyógyszerésztudományi Egyetem, Tokio, Japán).

■ *Dr. Lóránd Tamás* egyetemi docens részt vett a FEChem által szervezett Heterocycles in Bio-organic Chemistry konferencián Sitges-ben (Spanyolországban) 2002 június 9-12. között. A konferencián a következő posztert mutatta be: Cyclic aminoalcohols: preparation, NMR, modeling and antimicrobial study. SZERZŐK: *Lóránd Tamás, Ósz Erzsébet, Kocsis Béla, Nagy Gergely, Weckert Edgar és Prókai László*.

A Bőrgyógyászati Klinikáról

■ 2002. május 31. és június 1. között klinikánkon került megrendezésre *dr. Farkas Beatrix* egyetemi tanár szervezésében a „Bőrgyógyászati laserterápia” továbbképző tanfolyam, számos külföldi és hazai szaktekinetly közreműködésével. A résztvevők korszerű elméleti és gyakorlati ismereteket szereztek a bőrgyógyászatban alkalmazható lézertípusokról és kezelési eljárásokról.

■ A Magyar Dermatológiai Társulat 5. Vándorgyűlésén (2002. június 13-16., Debrecen) *dr. Farkas Beatrix* egyetemi tanár meghívott előadóként továbbképző előadást tartott „Bőrgyógyászati laserek, vascularis malformatiok kezelése” címmel, valamint üléselelnöki feladatokat látott el. *Dr.*

Magyarlaki Márta adjunktus „Ritka bőrtumorok” című előadással, *dr. Csete Béla* tanársegéd „Szociális kítaszítottáshoz vezető HPV-infectio”, *dr. Hodosi Balázs* rezidens „Chronicus actinicus dermatosis” címmel tartott előadást.

■ A Párizsban megrendezett 20th World Congress of Dermatology-n (2002. június 1-5.) klinikánk munkatársai részéről a következő előadások hangzottak el: *Farkas B., Csete B., Magyarlaki M., Bernáth S., Süme-gi B.*: Topical poly(ADP-Ribose) polymerase (PARP) regulator and its prospects for use; *Battyáni Z., Kutasi Zs., Farkas B., Szekeres Gy.*: E-cadherin and Beta-catenin expression in malignant melanoma; *Moezzi M., Moezzi A., Farkas B.*: Effectiveness of Beta-blockers in recurrent aphthous ulcers (clinical trial from Iran); *Soós É., Battyáni Z.*: Basal cell carcinoma in chronic arsenic-cism (betegbemutató); *Csete B., Zombai E., Farkas B.*: Human papilloma virus infection leading to social exclusion (poszter); *Hodosi B., Zombai E., Farkas B.*: Chronic actinic dermatosis combined with allergy against occupational factors (poszter).

■ A Congress of European Confederation of Medical Mycology (Budapest 2002. augusztus 25-27.) rendezvényen klinikánkról *dr. Farkas Beatrix* egyetemi tanár szekcióelnöki feladatok ellátása mellett felkért referátumot tartott „Onychomycosis—reasons of unsuccessful treatment: Host factors and diagnosis” címmel. Klinikánk munkatársai részéről elhangzott előadások: *Szepes É.*: A ten-year retrospective study on the incidence of *Microsporum gypseum*; *Farkas B., Dobozy A., Hunyadi J., Fekete Gy., Horváth A.*: Terbinafine-treatment of onychomycosis in patients taking oral antidiabetic drugs – a multicentre trial.

■ A Magyar-Német Dermatológiai Társaság (DUDG) 2002. augusztus 29–szeptember 1. között Düsseldorfban megrendezésre került 4. Tagung der Deutsch-Ungarischen Dermatologischen Gessellschaft tudományos ülésén klinikánkat 11 fő képviselte. *Dr. Farkas Beatrix* egyetemi tanár felkért továbbképző referátumot tartott „News in stress protection of the skin” címmel. *Dr. Farkas és H. Stege docens* (Düsseldorf) vezette a „Behandlung chronischer Wunden: Innovative Konzepte von der Made zur Vakuumversiegelung” című továbbképző kurzust. Klinikánk munkatársai részéről elhangzott előadások: *Bakonyi J.*: Limits of reconstructive tumour surgery; *Magyarlaki M.*: Rare skin tumors; *Moezzi M.*: Effectiveness of Beta-Blockers (Propranolol) in recurrent aphthous ulcers. A clinical trial from Iran. Bemutatott poszterek: *Csete*

B.: Florid cutaneous and mucosa papillomatosis; *Kovács A., Farkas B.*: Farbstoff-laserbehandlung vaskulärer Veränderungen; *Soós É., Battyáni Z.*: Chronic arsenic-cism. A DUDG ülésén *dr. Farkas Beatrix* egyetemi tanárt választották meg a Magyar-Német Dermatológiai Társaság új elnökévé.

■ A COSMODerm & LASERderm – Congress of ESCAD & ESLD (2002. augusztus 31–szeptember 3., Trieste) ülésén klinikánkat *Dán Livia* rezidens képviselte.

A Családorvostani Intézetből

■ Intézetünk szerkesztésében és kiadásában megjelent „Családszakorvos képzés és továbbképzés” címen a minősített oktatási programok katalógusa a 2002. II. félévre. Ezekben a napokban a Dunántúl egész területén közel 2600 háziorvos kolléga kapja kézhez katalógusunkat. Az első saját szervezésű program október 5-én kerül megrendezésre az „Interdiszciplináris medicina” tanfolyamsorozat keretében, és a tünetorientált orvoslás (derékfájás, szédülés, fulladás, étvágytalanság) témakörrel fog foglalkozni.

■ Idén nyáron ismételt sor került az évek óta működő hallgatói cseregyakorlatra a Northeastern Ohio Universities College of Medicine (NEOUCOM) és a PTE ÁOK között. Az angol nyelvű kurzus koordinátori feladatait intézetünk munkatársa, *dr. Csikós Ágnes* látta el. A kurzus címe „Kossuth Paine nyári kurzus”, melynek célja az egészségügyi rendszerek összehasonlítása, a betegközpontú orvoslás és a különböző társadalmi, kulturális tényezők megismerése voltak. A programban 3 amerikai és 4 magyar orvostanhallgató vett részt, időtartama 6 hét volt, melyből az első 3 hetet Magyarországon, a második 3 hetet az Egyesült Államokban töltötték.

■ 2002. június 21-22-én a Bikali Puchnerkastélyban került megrendezésre a Családorvos Kutatók Országos Szervezete (CSAKOSZ) I. vezetőségi ülése. A vezetőségi tagok az aktuális működési és szervezési kérdések mellett létrehozták a szervezet Kutatási Bizottságát, több pályázati és kutatási díjat alapítottak, új, alapellátással kapcsolatos kutatási témákat szerveztek, előkészítették a CSAKOSZ II. kongresszusát, valamint megszerkesztették a valamennyi taghoz eljutó CSAKOSZ Hírlevelet.

■ Szeptember elejéig pályázati úton 16 családorvosjelölt került felvételre rezidensi programunkba. Oktatásuk október 1-jén kezdődik. A rezidensi tanérvnyító ünnepségre szeptember 25-én 17 órakor kerül sor az I. sz. Klinikai Tömb tantermében.

Az Élettani Intézetből

■ 2002. június 19-23. között rendezték meg a XI. IBNS éves találkozóját (Annual Meeting of the International Behavioral Neuroscience Society) az olaszországi Capri szigetén. A konferencián elhangzott előadás: *Lénárd L., Fekete É., Bagi É., Coy D. H.*: Elevation of blood glucose level by gastrin releasing peptide (GRP) microinjection into the rat amygdala and its elimination by selective GRP receptor antagonist. Bemutatott poszterek: *Bagi É. E., Fekete É., Bányai D., Lénárd L.*: Receptorial functions in the regulation of angiotensin II and III induced drinking in the zona incerta of rats; *Fekete É., Bagi É. E., Coy D. H., Tóth K., Lénárd, L.*: Elimination of feeding suppression effect of gastrin releasing peptide (GRP) by selective GRP receptor antagonist in the rat amygdala; *Lukáts B., Papp Sz. and Karádi Z.*: New constituents of the central glucose-monitoring network: chemosensory neurons in the nucleus accumbens of the rat.

■ 2002. június 29. és július 5. között rendezték meg a IV. Nemzetközi Patofiziológiai Kongresszust Budapesten. Az intézet kutatói az alábbi előadásokkal és poszterekkel vettek részt a színvonalas rendezvényen:

A „Táplálkozás- és szomjúságszabályozás” c. szimpóziumon elhangzott előadások: *L. Lénárd, E. Fekete, É. Bagi, P. Marton, D. H. Coy*: Peptidergic regulation of feeding in the amygdaloid body; *Z. Karádi, B. Lukáts, Sz. Papp, Cs. Szalay, J. Göde, L. Lénárd*: Chemosensory neurons in the nucleus accumbens and the mediodorsal prefrontal cortex: new sites of the central glucose-monitoring system. Poszterek: *É. E. Bagi, É. Fekete, D. Bányai, L. Lénárd*: The function of angiotensin receptors of the zona incerta the regulation of drinking in rats; *É. Fekete, É. E. Bagi, K. Tóth, L. Lénárd*: Intraamygdaloid microinjection of neuropeptide Y influences feeding behavior; *B. Lukáts, Sz. Papp, Cs. Szalay, J. Göde, L. Lénárd, Z. Karádi*: Gustatory neurons in the nucleus accumbens and the mediodorsal prefrontal cortex of the rat; *E. Kertes, L. Lénárd*: Influence of positive and negative reinforcement by substance P in the basolateral and central amygdala; *Z. Petyko, Cs. Niedetzky, L. Lénárd*: Morphological characterisation of single medial prefrontal neurons responding to subcortical stimulation.

A Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézetből

■ *Dr. Gregus Zoltán* egyetemi tanár 2002. július 14. és 18. között meghívott előadó-

ként részt vett a Fifth International Conference on Arsenic Exposure and Health Effects c. konferencián San Diegoban (USA). Előadásának címe: Enzymatic reduction of arsenate in hepatic mitochondria and cytosol (társszerző: *Dr. Németi Balázs*).

■ *Dr. Pintér Erika* egyetemi docens 2002. július 1-től augusztus 12-ig a Wellcome Trust International Research Award keretében 6 hetet töltött a London Univesity, King's College, Farmakológiai Intézetében. Hazai kutatásaihoz kapcsolódva, a szenzoros neuropeptidek szerepét tanulmányozta mustárolajjal indukált neurogén gyulladásban és oxazon okozta dermatitiszben, tachykinin NK₁ receptorhiányos transzgenikus egereken.

A Fül-Orr-Gégeklinikáról

■ *Dr. Gerlinger Imre* adjunktus részt vett az angliai Ipswich-ben június 17-21-ig megrendezett „6th International Mastoidectomy and Tympanoplasty Workshop”-on. A munkaértekezlet során a középfülsebészet aktualitásait vitatták meg a résztvevők.

■ *Dr. Gerlinger Imre* adjunktus részt vett a Cambridge-i Addenbrooks Hospital által szervezett, július 15-18. között rendezett „1st European Course on Cochlear Implants and Bone Anchored Hearing Aids” című sebészi kurzuson. A rendezvény célja a cochlearis implantáció és a koponyacsonthoz titán csavarral rögzíthető hallókészülékek műtéti technikájának elsajátítása volt. A részvételt az Advanced Bionics cég támogatta.

A Gyermekklinikáról

■ *Dr. Mosdósi Bernadett* klinikai orvos „T-B-NK+ severe combined immunodeficiency” címmel tartott előadást a European Society for Immunodeficiencies, Prague Spring Meeting rendezvényen Prágában, 2002. május 7-én.

■ A klinika munkatársai 5 előadás tartásával és 2 poszter bemutatásával vettek részt a Magyar Gyermekorvosok Társasága Nagygyűlésén Tatabányán, 2002. június 13-15-én. (1) *Török Katalin, Pálfi Anita és Molnár Dénes*: A vérnyomás circadián változása és a fizikai terhelhetőség elhízott gyermekekben; (2) *Kardos Mária, Pölöskey Péter, Kajtár Pál, Csérnus Zita, Farkas András és Fauszt Zsuzsanna*: Léprupturát okozó gyermekkori akut autoimmun haemolyticus anaemia diagnosztikus csapdái és terápiás nehézségei; (3) *Kardos Mária, Csepeli István, Nagy Ágnes, Balassa Katalin és*

Pölöskey Péter: Centrális vénás kanült viselt gyermekek postthromboticus szindrómájának genetikai vizsgálata; (4) *Pölöskey Péter, Kardos Mária, Csepeli István, Adamovich Károly, Szász Mária, Losonczy Hajna és Kajtár Pál*: Gyermekkori thromboemboliás betegségek klinikuma; (5) *Weisenbach János, Kondor Ariella, Khezri Seddiq és Vajda Péter*: Hirschsprung betegséggel társult fejlődési rendellenességekről; (6) *Minda Hajnalka, Decsi Tamás, Erhardt Éva, Török Katalin, Burus István és Molnár Dénes*: Az elhízáshoz társuló metabolikus komplikációktól mentes elhízott gyermekek plazma zsírsavösszetétele; (7) *Marosvölgyi Tamás, Kovács Andrea, Funke Simone, Burus István, Minda Hajnalka és Decsi Tamás*: Az anyatej zsírsavösszetételének változása a szoptatás első hónapjában.

■ *Dr. Decsi Tamás* docens egyedüli magyar meghívottként vett részt a Characterisation of infant food modification in the European Union címmel megrendezett szakértői értekezleten a szicíliai Giardini Naxos városában 2002. június 2-4-én.

■ *Dr. Decsi Tamás* docens poszter bemutatásával vett részt a 35th Annual Meeting of the European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition kongresszuson a szicíliai Taorminában 2002. június 5-8-án (*Decsi T., Erhardt É., Minda H., Török K., Burus I., Molnár D.*: Fatty acid composition of plasma lipid classes in obese children who are free from complications of obesity). A klinika munkatársai társszerzőként szerepeltek egy másik poszter bemutatásában is (*Lehner E., Demmelmair H., Roschinger W., Arnecke R., Decsi T., Szász M., Adamovich K., Koletzko B.*: Metabolic effects of intravenous lipid emulsions based on soybean oil or a mixture of soybean oil and coconut oil in preterm infants).

■ *Dr. Mosdósi Bernadett* klinikai orvos és *Dr. Decsi Tamás* egyetemi docens egy előadás tartásával képviselték a klinikát a 11. Tagung mitteleuropäischer Länder kongresszuson Budapesten, 2002. június 21-én (*Mosdósi B., Decsi T., Nagy K., Soltész Gy., Maródi L.*: Successful haploidentical bone marrow transplantation in an infant with severe combined immunodeficiency).

A Kísérletes Sebészeti Intézetből

■ *Dr. Róth Erzsébet* intézetvezető egyetemi tanár *Jancsó G., Jaberansari M.T., Kiss K., Szeberényi J.* társszerzőkkel „Az oxidatív stressz szerepe az endogén adaptáció kialakulásában” címmel tartott előadást a 2002.

augusztus 30–szeptember 1. között rendezett III. Sümegi Orvosi Napokon.

■ *Dr. Borsiczky Balázs* egyetemi tanárség előbíráltra benyújtotta „Polymorphonuclear granulocytes and reactive oxygen species in the pathomechanism of acute haemarthrosis” című PhD dolgozatát.

■ *Dr. Ferencz Andrea* intézeti orvos bíráltra benyújtotta „Ischémiás-reperfúziós változások vizsgálata kísérletes vékonybél autotranszplantációt követően” című PhD dolgozatát.

Az Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézetből

■ 2002. június 10-14. között Berlinben került megrendezésre a „10th World Congress on the Menopause” kongresszus. A rendezvényen *Dr. Polgár Beáta* intézeti orvos az alábbi poszterrel szerepelt: *J. Szekeres-Barthó, B. Polgár, K. Kelemen, G. Pár, L. Szereday*: Progesterone-mediated immunomodulation and anti-abortive effects: the role of the progesterone-induced blocking factor.

■ *Dr. Benedek Orsolya* intézeti orvos a 2002. szeptember 4-8. között Turkuban (Finnország) rendezett „8th International Symposium on Yersinia” rendezvényen a következő posztert mutatta be: *O. Benedek, J. Bene, B. Melegh, and L. Emödy*: Characterization of possible laminin-binding domains of *Yersinia pestis* plasminogen activator via phage display.

■ *Dr. Benedek Orsolya* és *Dr. Nagy Gábor* intézeti orvosok részt vettek a 2002. szeptember 8-22. között a Howard Hughes Medical Institute és a U.S. NRC által támogatott, közép/kelet-európai fiatal kutatók számára szervezett laboratóriumi kurzuson. A „Genome-wide approaches to understanding bacterial pathogenesis” című rendezvény keretén belül a DNS chip technológia, a proteomics-módszerek és a tömeg spektroszkópia alkalmazásai területeivel ismerkedtek meg.

■ *Dr. Szekeres Júlia* egyetemi tanár, a társaság elnöke szervezi a Magyar Immunológiai Társaság 2002. szeptember 30–október 2. között Kaposváron tartandó kongresszusát.

Az Ortopédiai Klinikáról

■ *Dr. Illés Tamást* a Magyar Köztársaság elnöke 2002. július 1-jével egyetemi tanárrá nevezte ki.

■ 2002. május 6-án *Dr. Halmai Vilmos* és *Dr. Koós Zoltán* szakorvosi vizsgát tettek Budapesten, jeles eredménnyel.

■ *Dr. Bárdos Tamás* 3 éves kutatói ösztöndíjról tért vissza. Chicagóban a Rush Presbyterian St. Luke's Medical Center, Department of Orthopedic Surgery and Department of Molecular Medicine intézetében *Prof. Dr. Glant Tibor* vezetése alatt a rheumatoid arthritis állapotmodelljén vizsgálta annak immundinamikáját.

■ *Dr. Horváth Gábor* Francia-Magyar Kormányközi Ösztöndíj program keretében a párizsi St-Vincent-de-Paul Gyermekkorház ortopéd sebészeti osztályán töltött 9 hónapot. A napi betegellátó munka mellett klinikai vizsgálatokat végzett a dongaláb konzervatív kezelése terén.

■ *Dr. Szabó István* egy éves franciaországi tanulmányútról tért vissza. Lyonban a Sainte-Anne Lumiere Klinikán *Walch* professzor mellett a vállbetegségek konzervatív és műtéti kezelését tanulmányozta.

■ Az Európai Váll- és Könyöksebészeti Társaság (SECEC) 16. budapesti kongresszusának szatellita szimpóziuma, nemzetközi részvétellel, *Dr. Szabó István* szervezésével 2002. szeptember 17-én került megrendezésre a Pécsi Akadémiai Bizottság székházában. Az ortopédek és traumatológusok mellett gyógytornászok is nagy számban képviselték magukat. Amerikai és francia előadók mellett *Dr. Szabó István* tartott előadást a rotátor köpeny szakadás konzervatív és műtéti kezelési lehetőségeiről.

■ 2002 májusában Oroszországban Szentpétervárott, széles nemzetközi részvétellel megrendezett 13. SICOT Trainees Meetingen hazánkból mindössze 2 résztvevő volt. Itt *Dr. Kustos Tamás* tartott előadást BTB allograft felhasználásával, arthroscoppal végzett elülső keresztszalag plasztika eredményeiről címmel.

■ 2002. május 29–június 1. között megrendezett, 4. EFORT Közép Európai Kongresszuson Dubrovnikban klinikánk több prezentációval képviseltette magát. Előadtak: *Dr. Illés Tamás, Dr. Than Péter, Dr. Kustos Tamás, Dr. Bálint Lehel*. Poszterrel jelentek meg: *Dr. Halmi Vilmos, Dr. Koós Zoltán*. Az előadásokat nagy érdeklődés kísérte, számos kérdést tettek fel a hallgatók a különböző témakörökben (gerinc, protetika, arthroscopia) megtartott előadásokhoz.

■ 2002. június 20-22. között klinikánk rendezte meg a Magyar Ortopéd Társaság 45. Vándorgyűlését Pécsen. A rendezvényre minden eddiginél nagyobb számban jelentek meg résztvevők. Klinikánkról előadtak: *Dr. Bellyei Árpád, Dr. Kránicz János, Dr. Illés Tamás, Dr. Lovász György, Dr. Than Péter, Dr. Gász Imre, Dr. Kustos Tamás, Dr. de Jonge Tamás, Dr. Fónay Valér, Dr. Bálint Lehel, Dr. Domán István, Dr. Szabó István, Dr. Halmi Vilmos, Dr. Koós Zoltán, Dr. Czipri Máttyás, Dr. Bárdos Tamás, Dr. Ráthonyi Gábor*.

■ Klinikánk 3 OTKA pályázatot nyert el: *Dr. Bellyei Árpád*: Spasztikus izom biokémiai, biofizikai és klinikai vizsgálata; *Dr. Kránicz János*: A veleszületett dongaláb rotációs komponenseinek vizsgálata; *Dr. Szabó György*: Különböző antibiotikumok emissziós tulajdonságai és mérésük csonttranszplantátumokból és csontpótló anyagokból.

Az Orvosi Genetikai és Gyermekfejlődéstani Intézetből

■ *Dr. Méhes Károly* professor emeritus tartotta az ezévi Kerpel-Fronius emlékelőadást és vette át a Kerpel-Fronius érmet a Magyar Gyermekorvosok Társasága 2002. június 13-15-én, Tatabányán tartott kongresszusán.

■ 2002. június 18-20-án részt vett a Leopoldina Német Természettudományi Akadémia 350 éves jubileumi közgyűlésén, és ennek keretében a Szülész-Gyermekgyógyász Szekció kerekasztal-konferenciáján.

A Pszichiátriai és Orvosi Pszichológiai Klinikáról

■ *Dr. Trixler Máttyás* egyetemi tanár és *Dr. Gáti Ágnes* egyetemi adjunktus 2002 augusztusában Yokohamában (Japán) részt vettek a 12. Pszichiátriai Világkongresszuson.

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi docens 2002 júniusában részt vett az Assembly of European Regions munkamegbeszélésén Salzburgban, továbbá Ormoson (Szlovénia) nemzetközi pszichiátriai kongresszuson tartott előadást.

■ *Dr. Tényi Tamás* egyetemi adjunktus

2002 júniusában Barcelonában vett részt egy atípusos antipszichotikumokkal kapcsolatos szimpóziumon, valamint Montreálban a CINP konferenciáján.

■ *Dr. Vörös Viktor* klinikai orvos 2002 júniusában részt vett Dániában egy, a serdülőkori öngyilkos magatartással foglalkozó szimpóziumon.

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi docens elnyerte az Oktatási Minisztérium Széchenyi István ösztöndíját.

A Szemészeti Klinikáról

■ 2002. augusztus 29-31. között Miskolcon került megrendezésre a Magyar Szemorvostársaság Éves Kongresszusa, ahol klinikánkról az alábbi előadások hangzottak el: *Dr. Kovács Bálint* egyetemi tanár: subfovealis CNV transpupillaris thermoderapiája; *Dr. Bíró Zsolt* egyetemi docens: A szürkehályog sebészet európai irányvonala; *Dr. Pámer Zsuzsanna* egyetemi adjunktus: Az időskori macula degenerációja és nem sebészi kezelése; *Dr. Kiss Gyöngyi* egyetemi tanársegéd: Orbscan II. klinikai felhasználáshoz. A kongresszus „Glaucoma” szekciójában *Dr. Kovács Bálint* egyetemi tanár, a „Cataracta műtéteknika” részben *Dr. Bíró Zsolt* egyetemi docens üléselnökként vettek részt.

■ Az Európai Cataracta és Refraktív Sebészeti Társaság kongresszusán (2002. szeptember 7-11-ig) klinikánkról *Dr. Szabó Ilona* főorvos és *Dr. Bíró Zsolt* egyetemi docens vett részt. *Dr. Bíró Zsolt* a másodlagos műlencsebeültetéséről egy órás kurzust tartott.

A Továbbképző Központból

■ *Dr. Bukovinszky Anna* főmunkatárs és *Dr. Bíró Gábor* tanácsadó *Gábor Bíró, Anna Bukovinszky, Tibor Ertl and Árpád Gógl*: New System of the Postgraduate Medical Training in Hungary c. poszter bemutatásával részt vett az Association for Medical Education in Europe (AMEE) által 2002. augusztus 29. és szeptember 1. között Liszszabonban rendezett konferencián, amelyen *Dr. Bukovinszky Anna* szekcióelnökként is közreműködött.

